

Škola obnovy venkova v Třanovicích a Spolek pro obnovu venkova
Moravskoslezského kraje

Sborník z konference „Program obnovy rodiny“

7. – 8. listopadu 2011
Hotel KAM Malenovice, okres Frýdek-Místek

Akce byla podpořena z programu Podpora rozvoje a obnovy venkova
Ministerstva pro místní rozvoj České republiky.

Obsah

Úvod a program konference	3
Seznam účastníků	4
Program obnovy rodiny SPOV ČR	5
Aktivity SPOV ČR v rámci POR	8
Přepis zvukového záznamu z konference 7. 11. 2011.....	11
Návrhy pracovních skupin k POR 8. 11. 2011	50
Fotodokumentace	52

Úvod

Spolek pro obnovu venkova ČR schválil na své schůzi 7. června 2011 v Praze Program obnovy rodiny (POR). Cílem Spolku bylo nastolit toto téma v přesvědčení, že právě venkov a zejména malé obce mohou sehrát velmi důležitou roli při obnově rodiny a s tím souvisejících vztahů v celé naší společnosti, a že stejně tak dobře fungující rodiny sehrávají vysoce pozitivní roli při obnově a stabilizaci venkovských obcí a celého venkovského prostoru.

Obsahem konference byla otevřená diskuse k jednotlivým bodům tohoto programu. Na konferenci byli přítomni tvůrci POR, zainteresovaní odborníci, lidé z praxe z nejrůznějších sociálních a prarodinných organizací, zástupci škol, církví, starostové a aktéři venkovského rozvoje.

Výsledkem diskusí v pracovních skupinách měly být akční plány a doporučení pro obce, aby byly motivovány Programem a začaly se více zabývat potřebami rodin v průřezu generací, sociální problematikou, zajišťováním zdravotnických služeb a dalšími aspekty vyplývajícími z cílů deseti bodů Programu.

Za koordinátory POR SPOV ČR, SPOV Moravskoslezského kraje a ŠOV Třanovice:

Bc. Jan Tomiczek, starosta obce Třanovice, předseda SPOV MsK

Program konference:

Pondělí 7. listopadu 2011

10.30 – 11.00	Prezence účastníků
11.00 – 11.15	Zahájení a úvodní slovo k Programu
11.15 – 13.00	1. blok příspěvků: POR bod 1 - 3
13.00 – 14.00	Oběd
14.00 – 15.30	2. blok příspěvků: POR bod 4 - 6
15.30 – 15.45	Přestávka
15.45 – 18.00	3. blok příspěvků: POR bod 7 - 10, shrnutí, rozdělení do skupin
19.00 –	Večeře, společenský a diskusní večer

Úterý 8. listopadu 2011

8.00	Snídaně
8.30 – 9.00	Prezence účastníků
9.00 – 10.15	Práce dvou skupin k bodům POR č. 1 – 5 a 6 - 10
10.15 – 10.30	Přestávka
10.30 – 11.30	Prezentace skupin, shrnutí závěrečných výstupů
11.30	Oběd, odjezd účastníků

Sekretariát konference – Ing. Jana Liberdová: Škola obnovy venkova Třanovice, 739 53 Třanovice č. 250, tel. +420 558 694 262, kl. 205, e-mail: sov@tranovice.org, <http://sov.tranovice.org>

Seznam účastníků konference „Program obnovy rodiny“, Malenovice 7. - 8. 11. 2011

P.č.	Titul	Jméno	Příjmení	Funkce	Organizace	mail
1.		Mária	Behanovská	predsedníčka	Vidiecky parlament na Slovensku	mbehanovska@stonline.sk
2.	Mgr. Ph.D.	Zuzana	Filipková	ředitelka	Slezská diakonie	z.filipkova@slezskadiakonie.cz
3.	Ing. arch.	Jan	Florian	člen předsednictva	SPOV ČR	ing.florian@gmail.com
4.	Ing.	Karel	Hennhofer	ředitel	Křesťanská akademie mladých o.s.	karel.hennhofer@atlas.cz
5.	Mgr.	Martin	Hořínek	ředitel	Charita Český Těšín	martin.horinek@caritas.cz
6.	Ing.	Pavel	Kaczmarczyk	ředitel projektu Xcamp	Křesťanské společenství o.s., Český Těšín	pavel.kaczmarczyk@seznam.cz
7.	Ing.	Jiří	Krist	předseda	Místní akční skupina Opavsko o.s.	jiri.krist@ekotoxa.cz
8.	Ing.	Mojmír	Kovář	koordinátor POR	SPOV ČR	mojmir.kovar@gmail.com
9.		Rostislav	Kožušník	starosta	Obec Řepiště	repiste@applet.cz
10.	Ing.	Jana	Liberdová	manažer	Škola obnovy venkova Třanovice	sov@tranovice.org
11.		Ludmila	Liberdová	ředitel / psychoterapeut	VIRTUS o.s. - Centrum sebepoznání a tvořivosti, Jeseník	ludmila.liberdova@seznam.cz
12.	Mgr.	David	Molitor	ředitel školy	ZŠ a MŠ Třanovice, p.o.	molitordavid@seznam.cz
13.	Ing.	Alfons	Mynařík	starosta	Obec Babice	babice@nextra.cz
14.		Lubomír	Nágl	místopředseda	Asociace center pro rodinu	nagl@arcibol.cz
15.	Ing.	Karel	Obluk	starosta	Obec Soběšovice	starosta@sobesovice.cz
16.	Mgr. Ph.D.	Stanislav	Piětak	emeritní biskup	SCEAV	s.pietak@centrum.cz
17.	MUDr. CSc.	Štěpán	Rucki	primář	dětské oddělení, Třinec	
18.	Ing. arch.	Martin	Říha	-	Společnost pro trvale udržitelný život	arch.martin.riha@seznam.cz
19.	Ing.	Česlav	Santarius	odborný poradce	Slezská diakonie	c.santarius@slezskadiakonie.cz
20.	Bc.	Kateřina	Sokolová	referent pro sociálně-právní ochranu dětí	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	katerina.sokolova@kr-moravskoslezsky.cz
21.	JUDr. Ph.D.	Daniel	Spratek	místopředseda	Křesťanské společenství o.s., Český Těšín	daniel.spratek@email.cz
22.	Bc.	Martina	Stebelová	projektový administrátor	Třanovice služby, o.p.s.	stebelova.sov@tranovice.org
23.	Ing. Bc.	Milan	Svojanovský	místopředseda	Centrum pro rodinu a sociální péči o.s.	msvojanovsky@prorodiny.cz
24.		Lenka	Svojanovská	mediátor	Centrum pro rodinu a sociální péči o.s.	msvojanovsky@prorodiny.cz
25.		Zdenka	Švaříčková	předsedkyně	Škola obnovy a rozvoje venkova Luka n./ Jihlavou	SvarickovaZdenka@seznam.cz
26.	Bc.	Jan	Tomiczek	předseda	SPOV Moravskoslezský kraj	starosta@tranovice.cz
27.	Mgr.	Tomáš	Tyrlík	pastor	SCEAV	tranovice@sceav.cz
28.		Marie	Vlčková	starostka	Obec Lačnov	oulacnov@telecom.cz
29.	Ing.	Vratislav	Vojnar		MPSV ČR	Vratislav.Vojnar@mpsv.cz
30.	Ing.	Jaroslav	Votýpka	projekt manažer	LUSTON o.p.s.	luston@seznam.cz
31.	Mgr.	Jana	Záchová	referent pro sociálně-právní ochranu dětí	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	jana.zachova@kr-moravskoslezsky.cz
32.		Jan	Zajíček	předseda	Centrum pro rodinu a sociální péči o.s.	jzajicek@prorodiny.cz
33.	Prof. Ing. CSc.	Vítězslav	Zamarský	vedoucí Katedry kvality a environmentu	Vysoká škola podnikání, a.s.	vitezslav.zamarsky@vsp.cz

Program obnovy rodiny Spolku pro obnovu venkova ČR

schválený schůzí Spolku 7. června 2011

1.1 Předmluva

V udržitelném rozvoji (dynamická rovnováha vnějšího /kulturní, ekonomický a technický rozvoj, životní prostředí/ a vnitřního /Rodina/ prostředí společnosti), o který naše společnost usiluje a který je podmíněn stavem společnosti - tvoří dnes právě rodina jeho nejslabší článek.

Rodina je přitom základem ekonomické prosperity státu. Institucionální rámec rodiny – manželství, vzniká jako organická jednotka pro výchovu dětí. Má učit děti pozitivním vzorům, správnému výběru partnera, ale také řešení rodinných konfliktů a způsobům, jak dlouhodobě tuto klíčovou jednotku společnosti udržet pospolu. Na rozdíl od trendu doby, lidi rozdělovat, rodina lidi spojuje. Z tohoto faktu vyplývá i vzájemný vztah rodiče – děti a jeho utváření, od početí do smrti.

Cílem

Spolku pro obnovu venkova České republiky (dále jen „Spolek“), je nastolit toto téma v přesvědčení, že právě venkov a zejména malé obce mohou sehrát velmi důležitou roli při obnově rodiny a s tím souvisejících vztahů, v celé naší společnosti, a že stejně tak dobře fungující rodiny sehrávají vysoce pozitivní roli při obnově a stabilizaci venkovských obcí a celého venkovského prostoru.

2.1 Rodina a Veřejná správa

Ve vztahu veřejné správy a rodiny převládá podpora služeb a subjektů, které v mnoha případech neefektivně odčerpávají dotace, žel bez přidané hodnoty a efektu pro společnost zatěžují veřejné rozpočty. Výsledkem činnosti úřadů, soudnictví a dnešních manželských poraden s filozofií „ jak se úspěšně rozvést“, proti zájmu dětí, jsou co nejrychleji rozvedená manželství.

Cíle

- Usilovat o to, aby veřejná správa poskytovala pomoc rodině uplatňováním mediační a poradenské služby pro řešení rodinných konfliktů a tak napomáhala zachovat rodinu bez zasahování do intimity a autonomie rodiny.
- Vystupovat proti „rozvodovému průmyslu“. Chceme ztížit proces rozvodu, ponechat lhůtu k vyřešení rodinných problémů – poradensky a mediačně znevýhodnit iniciátora rozvodu v porozvodové výchově dětí a zachovat dětem i po rozvodu péči obou rodičů, s preferencí toho rodiče, který rozpad rodiny neinicioval.
- Dosáhnout toho, aby rodina byla celospolečensky i politicky uznána nejen jako zdroj morálních kvalit společnosti, ale i jako základní nástroj ekonomické prosperity státu.

3.1 Rodina a Legislativa

Rodina je subjektem přirozeného práva. Je autonomním subjektem, zaslouží si ochranu a podporu státu a společnosti. Právo na manželství a rodinu je nedělitelné. Muž v roli otce, žena v roli matky jsou garanty výchovy i štěstí dětí.

Úcta a řád – to jsou principy, které jsou apriorní pro tvorbu legislativy. Falešná svoboda způsobila, že jsme svědky masivního rozpadu rodin, který je přímou cestou k rozpadu naší civilizace. Zákon bez morálky, který je charakteristický pro naši dnešní zastupitelskou demokracii, je jejím hrobníkem. Dnešní, tzv. prorodinné zákonné normy, nedávají předpoklady pro harmonická manželství.

Cíl

- Usilovat o jejich změnu, aby legislativa zakotvila shora uvedené principy v právním řádu České republiky skutečně účinným způsobem.

3. Rodina a Škola

Rodinná formace je kulturním dílem a východiskem vzdělání. Na ně organicky navazuje vzdělání školní jako kulturní statek, s odvoláním na dílnu lidskosti J. A. Komenského. V obou institutech se také máme, kromě dovedností, znalostí a dalších schopností - učit i celostnímu chápání života. Jenom tak můžeme z narozené osoby-dítěte, získat osobnost.

Cíle

- V podmínkách venkovských obcí nadále klást důraz na dobrou funkci venkovských škol a jejich neformální spolupráci s rodiči.
- Podporovat ve školách takovou výchovu, která bude zásadně prorodinná.

4. Rodina a Zdravotnictví + Sociální péče

Základní zásada prevence zdraví „ve zdravém těle - zdravý duch“, zdůrazňovaná zakladatelem Sokola Miroslavem Tyršem, dnes často zůstává nedoceněna. Lidé nejsou zvyklí, že hlavní zodpovědnost za své zdraví nesou sami a často bojkotují preventivní zdravotnické programy. Další otázkou je dostupnost lékařské péče. I v malých obcích by měla být zajištěna dostupnost základní péče (senioři, alespoň 1x za měsíc předpis léků, základní vyšetření atd.).

Diskutabilní péče o děti v dětských domovech, namísto v rodině, včetně náhradní rodinné péče, a spoléhání se mnohých dospělých dětí na stát, který se podle nich má o jejich staré rodiče postarat v domovech seniorů, jsou reliktem minulého režimu i novou hrozbou konzumní společnosti, nejen ve vztahu rodiče – děti, ale i děti – rodiče.

Cíle

- Usilovat o změnu myšlení při naplňování prevence zdraví.
- Monitorovat stav, hledat rezervy a zlepšení v prorodinné sociální péči.
- Posilovat společenskou shodu o tom, že především děti, nikoliv stát, se mají postarat ve stáří o své rodiče.

5. Rodina a Média

Formativní působení médií na rozvoj osobnosti je slabé, až negativní. Problematický je zejména špatný a neodpovědný výběr obsahu šířených informací, způsobený kombinací exhibicionismu a sobectví v myšlení tvůrců, manažerů a politiků. Vlna nových médií – mobily, počítače, internet, která rozšířila možnost zprostředkování informací a kultury – tyto osobnostní defekty spíše zesilují a nevyzrálou, rodinou nekontrolovanou, komunitu dětí a mládeže v negativním vývoji podporují.

Cíl

- Nastavit zrcadlo tomuto destruktivnímu vývoji, s poukazem na ozdravující účinek funkční rodiny.

6. Rodina a Vzory

Otec jako vzor moudrosti, člověk zprostředkující rodině komunikaci s vnějším světem (ministr zahraničí), který vede své dítě k dovednosti, samostatnosti a zodpovědnosti, je pro ně jako vzor i výchovný činitel nenahraditelný. Staré norské přísloví říká, že jeden otec je pro výchovu dítěte lepší, než sto učitelů. Matka jako strážce a garantem vnitřního rodinného uspořádání (ministr vnitra). Muž a žena jsou odlišní, poněvadž mají splnit různé úkoly.

Cíle

- Propagovat nezastupitelnou roli otce i v rámci DNE OTCŮ (třetí červnová neděle), stejně jako roli matky i v rámci DNE MATEK (druhá květnová neděle).
- Podporovat skutečnou rovnoprávnost mužů a žen, danou jednotou v různosti funkcí, nikoliv jako boj o moc – proti dětem, který je neslučitelný s výchovou.

7. Rodina a Bioetika + Psychologie

Adaptace dítěte v prenatalním stavu, probíhá až na úrovni genetické informace. To, co ovlivní embryo a plod v těle matky, má dopad i na život několika dalších generací.

Cíle

- Respektovat bioetické principy a zákonitostí psychologie a vštěpovat je budoucím rodičům již od dětství.
- Podporovat osvětu na všech úrovních.

8. Rodina a Práce

Rodina, společenský a hospodářský systém se vzájemně doplňují a podmiňují. Svět práce, podnikání a konzumismu – není příliš přátelský rodinnému životu a v podstatě je nepřizpůsobený jeho potřebám. Upřednostňování zaměstnání před rodinným životem, vede ve svém důsledku k národohospodářským ztrátám.

Cíle

- Hledat sladění zaměstnání, podnikání a občanských aktivit s rodinným životem.
- Usilovat o rozšiřování podniků přátelských rodině.

9. Rodina a Prostředí pro život

Člověk jako zboží, dítě jako extrém a překážka seberealizace v tržním prostředí, manželství jako předmět majetkových smluvních vztahů - tvoří filozofii současnosti, s důsledkem krize hodnot, která je základem krize hospodářské, energetické, finanční a bankovní.

Stabilita a zodpovědnost ve vztazích je základem stability a zodpovědnosti v hospodaření. To platí jak v horizontální, tak ve vertikální úrovni.

Cíl

- Prosazovat stabilitu a zodpovědnost jako základní principy funkční rodiny, jež přispějí k utváření stability v hospodářské oblasti a zodpovědnosti nejen k členům rodiny, ale i potřebné pospolitosti v obcích a společnosti, stejně jako úctě k přírodě a trvalé udržitelnosti našeho bytí.

10. Rodina a trvalé hodnoty

V dnešní společnosti i v rodinném prostředí se vyskytuje deficit historicky prokázaných trvalých hodnot, jako nositelů udržitelnosti pospolitosti. Tradiční, funkční model rodiny se prudce mění na nefunkční, postmodernistický. Vytrácejí se pojmy slušnost, odpovědnost, úcta, pokora, důvěra. Vytrácí se víra, která je zdrojem našich snů a tužeb, formuje naše chování, pomáhá nám zvládat složité životní situace.

Cíle

- Prosazovat takovou osvětu, která povede k vytváření rodině přátelského prostředí.
- Podporovat institucí, které tyto hodnoty umí nabídnout.
- Spolupracovat s církvemi jako přirozenými ochránci Rodiny, zejména při správném výběru partnera, řešení rodinných konfliktů a způsobům, jak rodinu dlouhodobě udržet pospolu.

Aktivity Spolku pro obnovu venkova ČR v rámci POR

aktivita	zodpovídá			
	předsed- nictvo	prac. skup.	staro- stové	ostatní
1.1. Vytvořit v obcích komise pro rodinu a postupovat s využitím Metodického doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí z roku 2008 „ <u>Rodinná politika na úrovni krajů a obcí</u> “			x	
2.1. Podpořit občanské iniciativy podporující novelu zákona o rodině vedoucí k většímu prosazení společné, příp. střídavé péče rozvedených rodičů o jejich děti	x			
2.2. Ustavit trvalou pracovní skupinu pro rodinu, složenou ze členů Spolku, odborníků a zainteresovaných občanských iniciativ a v jejím rámci:	x			
a) posoudit možnosti zvýšení daňových slev na děti a připravit návrhy konkrétních legislativních změn		x		
b) připravit rozbor finančních a dalších předpisů s cílem vyjasnit, zda a jak mohou jejich případné změny snížit riziko bezdomovectví		x		
c) posoudit námět na přijetí ústavního zákona na ochranu rodiny		x		
3.1. Podpořit výchovu k zodpovědné sexualitě v kontextu s posláním manželství.			x	
3.2. Požádat školy o rozšíření výuky základní finanční gramotnosti jak mezi dětmi, tak směrem k veřejnosti v obcích.			x	
3.3. Spolupracovat v obcích se školou při vyhledávání mladých lidí, kteří by se začali připravovat na veřejný život (viz např. projekt <u>Mládež v akci</u> na www.mladezvakci.cz , při projektech <u>POV</u> , zaměřených na mládež i v dalších projektech, do kterých lze vtahovat mladé lidi a přenášet na ně odpovědnost za jejich realizaci).			x	
3.4. Rozšiřovat síť komunitních škol (viz např. <u>projekt spolupráce Venkovské komunitní školy</u> MAS Sdružení Růže, MAS Podhorácko, MAS NAD ORLICÍ a web Národní sítě venkovských škol na www.branaprovenkov.cz).			x	
3.5. Spolupracovat s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při uplatňování postupů a forem vedoucích k zajištění podílu na odpovědnosti za vzdělávání v místech.		x		
4.1. Řešit dostupnost základní lékařské péče (sjiždějící lékař, zajištění dovozu seniorů k lékaři atp.).			x	
4.2. Propracovat možnosti systematické podpory pěstounské péče v zemědělských rodinách a v rodinách nezávislých na každodenní dojížděči do zaměstnání, žijících na venkově (náměty z projektů ve Švýcarsku a Francii, týkajících se farmářských rodin).		x		

4.3. Podporovat a rozvíjet v obcích tělovýchovné aktivity zaměřené na mládež.			x	
4.4. Napomáhat v obcích uplatnění sociální asistence (viz např. projekt Slezské diakonie " <u>Naděje pro rodinu</u> ").			x	
4.5. Využitím institutu veřejně prospěšných prací a vytvářením dalších pracovních příležitostí v obcích předcházet bezdomovectví na venkově.			x	
4.6. Zapojovat seniory na bázi dobrovolnictví do přípravy a aktivit místních programů obnovy vesnice a dalších projektů k rozvoji venkova.			x	
4.7. Napomáhat lidem, kteří pečují o staré rodiče, k získání zaměstnání v místech.			x	
4.8. Napomáhat vzniku a udržení provozu denních stacionářů a domovinek pro seniory.			x	
4.9. Spolupracovat s ministerstvem zdravotnictví v otázkách prevence a při prosazování celostní medicíny v jeho strategických dokumentech a při jejich aplikaci.		x		
5.1. Připravit pro média, která o to projeví zájem, náměty svědectví o životě úspěšných mnohočetných rodin a spolupracovat s nimi při jejich publikaci.		x		
5.2. Připravit náměty pro sérii plakátů s rodinnou tematikou, hodnotovou orientací a morálními principy, využitelné pro práci venkovských škol a obcí a hledat pro jejich vydání sponzorské finanční zdroje, popř. zpracovat vhodné projekty s evropskou nebo státní podporou.		x		
5.3. Pravidelně ve Zpravodaji venkova publikovat výsledky a příklady dobré praxe, týkající se péče o rodinu v intencích tohoto programu.				Šulák
5.4. Usilovat ještě v roce 2011 o vydání publikace Obec přátelská rodině (ve spolupráci s MPSV, vhodným sponzorem a s podporou Spolku) o zkušenostech ze stejnojmenné soutěže MPSV a její zařazení do kompletu publikací „stavby-krajina-lidé“.				Florian
6.1. Organizovat osvětové semináře k roli otce a matky v rodině a ohrožení dětí při rozvodu rodičů v rámci obecních akcí ke Dni otců nebo Dni matek a při dalších příležitostech.			x	
7.1. Propagovat domácí péči rodin o děti do 4 let, kdy se formují základní charakterové rysy člověka, a podle potřeby rodin a možností obcí napomáhat rodinám tak, aby pro ně byla finančně zvladatelná.			x	
7.2. Napomáhat aktivitám náboženských společenstev při přípravě na manželství.			x	
7.3. Podporovat vznik a činnosti mateřských center.			x	
7.4. Organizovat osvětové semináře k otázkám bioetiky a psychologie a v rámci vhodného širšího regionu obcí zajistit poradenskou činnost napomáhající předcházení rozvodů.			x	
8.1. Spolupracovat s Ministerstvem práce a sociálních věcí při rozšiřování auditu Rodina a zaměstnání.		x		

8.2. Zahájit v rámci vhodného širšího regionu obcí spolupráci s vybranými podniky v oblasti slučitelnosti rodiny a zaměstnání a jejich zapojování do aktivit obcí, týkajících se rodiny. Okruh vybraných podniků postupně rozšiřovat.			x	
9.1. Postavit úspěšné konkrétní aktivity obcí, týkající se rodiny do protikladu s obecnými centralistickými a do praxe nedotaženými studii a postmoderními trendy.			x	
9.2. Propojovat v obecních aktivitách odpovědnost členů rodiny k rodině jako celku, jeho jednotlivým členům a rodnému domu s odpovědností rodiny za utváření obecní pospolitosti, obrazu obce a krajiny.			x	
10.1. Zahájit systematickou spolupráci krajských organizací Spolku s církevními institucemi v oblasti péče o rodinu.				KO SPOV
10.2. Obdobně spolupracovat s dalšími institucemi, které mají zkušenosti z řešení dílčích otázek Programu obnovy rodiny, s cílem publikovat jejich zkušeností a aktivity v rubrice Obnova rodiny na webu Spolku, nebo alespoň zveřejnit odkazy na jejich webové stránky tak, aby byly snadněji dosažitelné pro jeho členy.				Florian
Celkem 35 aktivit	2	9	20	4

Přepis zvukového záznamu z konference – Malenovice, 7. 11. 2011

Jan Tomiczek

Přeji Vám všem pěkné dopoledne. Dovolte mi, abych Vás jménem organizátorů srdečně přivítal na této konferenci. Jsme velice rádi, že jste přijali pozvání. Já si myslím, že tohle je taková trochu zvláštní konference na téma, které je, jak se určitě všichni shodneme, palčivým tématem obnovy rodiny respektive téma rodiny.

Dovolte, abych citoval našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka: „Odkud, proč a nač je všechno zlé, veškerá bolest, neštěstí, války a pohromy, to nevyložíme. Nedokážu vyložit, k čemu slouží nedokonalost, utrpení a tak dále. Nedovedu. Ale vidím, že člověk a lidstvo mohou a mají nedokonalostem čelit. Nemoci, bída a zločiny se nemohou vyvracet slovy.“ A to by mělo být i jakýmsi mottem dnešní chvíle a vůbec toho, co jsme chtěli v naší společnosti nastartovat. Tady na banneru, respektive na projekci vidíme, že organizace se ujala Škola obnovy venkova Třanovice, ale program obnovy rodiny schválil Spolek obnovy venkova ČR na svém zasedání letos v dubnu.

Dovolte, abych ještě představil iniciátory, kteří stáli na počátku a snažili se shrnout deset bodů, které máte ve složkách a které jste už předem dostali ve svých emailech nebo dopisech.

Hlavním iniciátorem tohoto projektu je pan Mojmír Kovář. S ním dále spolupracoval pan Jan Florian a také já jsem měl na tom určitý podíl.

V dnešní situaci a v dnešní době probíhá ve společnosti mnoho různých aktivit, co se týče zájmu rodin, mnoho aktivit týkajících se mladé generace, dětí a tak dále. Ale myslím si a cítím i jako starosta venkovské obce, že mezi námi schází komunikace a jakési vzájemné pochopení, povzbuzení a taky sdílení zkušeností a možná schází i to, vidět dobré příklady. Takže bychom chtěli touto konferencí nastartovat něco, co by mohlo v budoucnosti naší společnosti, a hlavně našim rodinám, které jsou jejím základem, přinést užitek. Sešli jsme se tady z různých profesí a z různých skupin. Jsou tady: zástupce VŠ pan prof. Zamarský, zástupci obcí, vítám také zástupce MPSV p. Vojnara, který také přijal pozvání, protože i tam se odehrává spousta věcí, o které naše společnost třeba ani neví, anebo je na to kladen malý důraz. Jak jsem již zmínil, jsou tady i zástupci obcí, to znamená starostové. Vítám mezi námi i organizace, které skutečně mají téma rodiny ve svém víneku a ve svém programu. Jsou zde např. zástupci charity, Slezské diakonie a církvi. Protože na venkově chceme stále ctít tradici, že starosta, ředitel školy, který je také zde mezi námi, a farář by měli udávat směr, udávat i ducha obce. Takže možná pro někoho bude toto setkání trochu zvláštní, ale jak vidíme ve starých filmech, mně se pořád ještě líbí, že před jídlem učili rodiče děti poděkovat za jídlo a učili je vděčnosti, ať už jakoukoli formou. Rád si také čtu v Knize vděčnosti od Járy Křivohlavého, který to považuje za jeden ze základních principů. A tak bychom se tady mohli k tomuto vyjadřovat a určitě i ve vašich příspěvcích to bude zaznívat. Já bych teď poprosil o krátké úvodní slovo ty, kteří stáli na začátku toho programu.

Takže krátce Mojmír Kovář a pak Jan Florian.

Mojmír Kovář

Děkuji za slovo. Milé dámy, vážení pánové, vidím, že je zde opravdu elita národa, samí lídři. Já bych si dovolil představit ještě jednu dámu, která zatím představena nebyla. Je to p. Ing. Maria Behanovská, je to prezidentka Vidieckého parlamentu SR. Já jsem také Moravák žijící na Slovensku, a leccos jsem si zažil. Protože je tady taková sešlost, dovolím si něco krátce říci. Z Trnavy, kde bydlím už 32 let, jsem vyjel v pondělí. Byl jsem v Praze, kde jsem navštívil spoustu institucí a hovořil se spoustou lidí, ať už v parlamentu, přes generální ředitele televizí, Rady ČT, ředitele rozhlasu a další. Později vám to můžu říci v detailech. Ale končil jsem v sobotu na akci DOST, pořádanou panem Bátorou. To jsou lidé, kteří se ozvali, jednoduše vstali a řekli tak jako kdysi Masaryk: „Tož to ne!“ To znamená, že řekli ne liberalismu a postmodernismu, že jsme křesťané, že máme křesťanské tradice, že institut rodiny je institut, který stojí na helenistické kultuře a křesťanské víře. Takže když půjdu přímo k věci, dovolím si Vám předat pozdrav od pana prezidenta ČR pana Václava Klause, tlumočený v sobotu p. Vladislavem Jaklem (já jsem byl tady tímto pověřen), kteří tyto hodnoty právě dneska nesou za strašného odporu, ale to až dále. Potom si Vám dovolím odevzdat pozdrav p. Ing. Jiřího Fialy, který bojuje za děti rozvedených manželů, ten byl politickým vězněm ČR, zavřený dne 16. 2. a propuštěn ve čtvrtek v 16:00, já se to v 18:00 dozvěděl. Potom si dovolím Vám odevzdat pozdrav od p. Ing. Richarda Sulíka, to je pán, který právě v těchto věcech v čase morálního hazardu v době krize se

proti tomuto postavil. Jeho hodnocení jsou všelijaká, ale já si myslím, že to takto má být. Pokud my nevystoupíme jako konzervativci – což tedy je rodina. Nevím, zda znáte nějakou jinou rodinu než tu bez konzervativních hodnot – těmi jsou Rodina a Půda. A samozřejmě venkov, malé obce, které jsou taky konzervativní hodnotou. P. Tomiczek zmínil, proč jsme zakládali Spolek obnovy venkova před dvaceti lety, vybudovali jsme infrastrukturu, zvolili vesnici roku atd. Dneska jsme se pokusili o to, a už na tom 18 měsíců pracujeme, abychom infrastrukturu naplnili obsahem. Další pozdrav, který si Vám dovolím vyřídit je od pana předsedy Rady ČT p. doc. Milana Uhdeho, o kterém jsem taky hovořil. A poté od p. Mons. Graubnera, to je moravský primas. Nakonec ještě pozdrav od Eminence Metropolitity Kryštofa. Kdyby neměli své povinnosti, tak by tady určitě byli. Takže tolik k hodnotám, abychom věděli, kde jsme a kdo jsme. Není možné, aby nám děti trpěly tím, že se budou vybírat alimenty za rozbité rodiny, které si budou ošetřovat komunistické zákony. Vzpomenu i Ivana Dejmalu, byli jsme přátelé, zemřel před třemi lety, to byl takový náš guru, který založil náš spolek, a my jsme vždy říkali, že je to zarytý monarchista. A já si dovolím představit ještě vzácného hosta, p. Ing. arch. Říhu, který je předsedou Společnosti trvale udržitelného života a je to první náměstek ministra ŽP. Chceme – li tyto hodnoty bránit a chránit, to jsou slova prezidenta Klause, je třeba nejprve se zbavit strachu, tyto myšlenky formulovat, a platformou k tomu může být zmíněná akce DOST a Fórum angažovaných křesťanů České a Slovenské republiky, kterého já jsem mluvčí, a které jsme před šestnácti lety v Praze zakládali. Důležitým kritériem se ale musí stát jednota v různosti, protože jsme zažili Občanské fórum, kde byla spousta lidí, byla tam různost, ale nebyla tam jednota. Já si myslím, že tady je různost, ale zároveň i jednota, a to je bezpodmínečné. Dále je třeba vést věcnou debatu s těmi, co trénují, nálepkují a manipulují. Zatřetí: je třeba naučit se ovládat nebo poznávat pole občanské iniciativy a pole politické strany. Začtvrté: být profesionální ve svých pozicích. Zapáté: stát pevně za svým programem. Neuhýbat v principech a vyzbýřit se trpělivostí. Za poslední: být jednotní a důslední v principech a jejich aplikacích v politice, v kultuře a v ekonomice. Děkuji vám za pozornost.

Jan Florian

Já jsem zde společně s p. Tomiczkem, představitelem Spolku pro obnovu venkova, který celý tento program vyprovokoval. Zatímco p. Tomiczek je vedoucím pracovní skupiny, která to vše připravovala, já spíše využívám jména předsednictva pro to, abych mohl komunikovat, a jsem v pozici mediátora. Prostě vyvěšuji na internet různé věci, které s tím souvisí. Proto bych tento svůj příspěvek převedl do technické roviny, chtěl bych Vám představit web spolku a kratičce zmínit, co na webu všechno věšíme. To si mohou přečíst i zástupci jiných organizací, kdyby chtěli a zajímalo je to. A taky jak to vše vzniklo, abyste se tady zorientovali.

Myšlenka „starat se o rodinu“ vznikla ve spolku už dřív, probírali jsme to již loni a na jaře už byla nahozena témata a deset bodů, a asi půl roku nám trvalo, (asi do června), než se začalo s aktivitami. Tyto aktivity chápeme jako otevřené, odsouhlasily se hlasováním ve spolku, takže je možno je považovat za základní dokument, a tyto aktivity jsou odsouhlaseny všeobecným ručením, už se o nich zvlášť nehlasovalo a jsou chápány jako jakési body, které jsme odvodili a kterými bychom se měli ubírat. Problém je ten, že vlastně tyto body jsou z 95 % směřovány ke starostům. Spolek není žádná strana, ale neziskovka, která nemá žádnou vnitřní disciplínu a demokratický centralismus nebo cokoli jiného. Proto je to tak, že pokud se chce starosta chytit, tak se chytí, ale když nechce a má jiné starosti, tak ho nikdo nedonutí. Tyhle semináře by měly ve společnosti vytvořit atmosféru, že je to důležité, a že bychom se měli alespoň na úrovni regionální či místní tímto problémem zabývat.

Ted' k technické stránce. V podstatě všechny aktuality dávám do prostředního sloupečku. Objevíte tam nové věci, tedy veškeré aktuality. Ostatní věci, o kterých jsem hovořil, najdete v naší rubrice, kterou jsme udělali počátkem tohoto roku, a tady je i deset pilířů, ze kterých se skládá náš program. Opatření vznikla tak, že když jsme o těchto problémech diskutovali, vytvořila se diskusní fóra a tam různí lidé z různých organizací, církevních nebo z neziskovek, diskutovali, a na základě těchto diskuzí jsme vytvořili opatření. Takže i na to se můžete podívat, je tam historie a různé záznamy členěné podle témat. Když kliknu na legislativu, tak by tam měl být poslední záznam, že bude chat k občanskému zákoníku, na který Vás srdečně zvou. Ten chat není moc efektivní v tom smyslu, že zákoník je už skoro na spadnutí, parlamentem projednaný. Ale zejména bych poprosil občanská sdružení a ty, kteří jsou v sociální a rodinné sféře, kteří ho dokázali připomínkovat, už než šel do vlády, a některé věci se tam potom promítly, aby se tam podívali, jestli to tam tak skutečně je a využili toho, že jsme domluvili účast autorky p. Zuklinové a p. náměstkyně Kurda z ministerstva

spravedlnosti na chatu příštím, kde se můžou ptát na to, co se tam dostalo a nedostalo a proč tomu tak je. A nevidím to jako základní platformu zákoníku, ale jako základní platformu toho, abychom se odrazili a společně se nějak shodli, kde vidíme problémy, a to v celé legislativě. Protože tam je i oblast, která přesahuje například do oblasti ekonomické, problematice lichvy až po dluhové otázky, které na rodinu mají velký dopad a v podstatě jakoby se o ní nevědělo. My to chceme tímto způsobem znovu otevřít. Ještě musím říct, a je to vlastně i vidět, že naše webová aktivita se motala i kolem ústavní péče, a tato aktivita nedopadla úspěšně. Vydali jsme stanovisko, že pokud rozvod nastane, tak by střídavá péče měla nastupovat automaticky. Bohužel to nedopadlo dobře, ani diskuze nebyla všeobecně uzavřena, takže tyto věci budou ve společnosti nadále pokračovat, než se to promítne do legislativy. A tím bych už skončil. Jen ještě snad: spolek vydává také zpravodaj, který vyvěšujeme, a je to takové širší počtení. Možná, že někdo z Vás si to rád z webu stáhne, když už o něm ví.

Jan Tomiczek

Děkuji za úvodní slova. Jak jsem řekl, sešli jsme se tady z různých odvětví a s různými zkušenostmi. Dovolte mi ještě, abych zde přivítal zástupkyni MSK ze sociálního odboru. Dnes bychom chtěli diskutovat volným způsobem. My totiž hledáme, jak dále naložit s programem obnovy rodiny. Společně bychom se mohli dohodnout na tom, jak program obnovy rodiny dále upravit, doplnit, zúžit, popřípadě zjistit, zda máte jiný názor na to, co se v těchto tezích objevilo. Rádi bychom od Vás slyšeli, jak vidíte program obnovy rodiny. A jako prvního prosím, aby nám představil své myšlenky, svůj pohled, již představeného p. architekta Říhu. Prosím.

Martin Říha

Vážené dámy, vážení pánové, přátelé, nejdříve musím opravit, co řekl p. Ing. Kovář. Nebyl jsem nikdy prvním náměstkem ministra, byl jsem vždy druhým po Václavu Meziříčském, na ministerstvu za panování ministra Moldána, potom ještě za Ivana Dejmalu a za pana Františka Bendy. Pak jsem byl delimitován, stejně jako Honza Florián, s pravomocí plánování a územního řádu na ministerstvo hospodářství a po třech měsících pro nesoulad duší jsme se rozešli. Odešel jsem do projektové sféry, abych se pak vrátil na MŽP až v roce 2000, po sedmi letech, jako ředitel odboru posuzování vlivu na ŽP. Tolik k tomu představení.

Jinak jsem byl vyzván p. Ing. Kovářem, abych se zúčastnil této konference a vystoupil zde, i když přesně nevím, čím jsem si to zasloužil, protože jsem vždy nebyl vzorný manžel v tom romantickém pojetí celoživotní věrnosti, ale taky si myslím, že založení stabilní a funkční rodiny je úkolem jiného světa než světa romantiky, i když je krásné, pokud tomu všemu romantická láska předchází. Je to rozhodnutí velmi odpovědné, a mělo by být založeno ne na prvotním okouzlení, ale na vzájemném poznání, že partner je opravdu tím, s kým chceme sdílet dobré i zlé, zejména zplození, vyplání, výchovu a vzdělání dětí až do dospělosti, a postavení se tomu, že nás nerozvede první vážnější problém v rodině a že se dovedeme podržet navzájem při neúspěších a že se dokážeme radovat z úspěchů životního partnera. To nelze zjistit při několikaměsíční známosti v počátečním okouzlení či poplachu hormonů. Já se svou manželkou studoval již na gymnáziu a chodil jsem s ní šest let, než jsme se po dostudování a mé vojně vzali. Letos je to čtyřicet dva let trvání našeho manželství a zároveň čtyřicet osm let vzájemného poznávání, sbližování a sehrávání, takže možná mám k tomu tématu přece jen co říct. Jako děti pocházíme z úplných, dokonce po dlouhou dobu tří generačních rodin, kde kromě vlastních rodičů a sourozenců žili i někteří z prarodičů. Považuji to za velmi významné při uplatnění rodičů při jejich profesích i koníčcích, protože neměli problémy s naším hlídáním během jejich četných pracovních i nepracovních aktivit, mohli se velmi svobodně uplatnit a rozvíjet. To druhotně obohatovalo i nás, neboť nás to zavádělo do nových prostředí a do nových vztahů i zážitků. Ale ještě důležitější to bylo pro mne s bratrem i pro mou ženu s její sestrou tím, že jsme se od malička učili soužití se střední i starší generací, chápat jejich odlišnou životní zkušenost, jejich odlišné schopnosti i potřeby. Učili jsme se nenásilně potřebné empatii, žili jsme z daleko bohatších a delší historickou dobu našich dějin obsahujících životních zážitků, a z jejich autentického vyprávění, což nenahradí žádná učebnice dějepisu ani žádný obecný výklad učitele. Teprve dnes, kdy jsou naše dvě dcery vdané a mají své děti, a samy řeší problémy se střídáním dětí při střídavých službách a nočních i při jejich výchově, vidím, jak ideální to byl model. A proč o tom mluvím právě zde? Je to model typický více pro venkovskou oblast než pro velkoměsto s jeho hektickým tempem, atomizací vztahů, neurotičností, upřednostňování kariér a povrchních vztahů mezi muži a ženami,

zůstávajícími často svobodnými, jak se dnes říká „singles“, i když si pořizují děti. Není divu, že pak takovým dětem výše popsaná bohatá zkušenost soužití s oběma pohlavími a více generacemi v rodině chybí. Ztěžuje to podle mého jejich socializaci, vede k častějšímu výskytu poruch chování, ke snížené schopnosti naplnit dlouhodobý, odpovědný vztah s opačným pohlavím a ke zvýšenému nebezpečí sklouznutí na scestí v dalším životě.

Proto dobře chápu, že zrovna Spolek pro obnovu venkova se chopil tématu programu obnovy rodiny, tématu, které v našem politickém spektru dlouhou dobu deklarovala a deklaruje KDU - ČSL naplňováním své podstaty i složením voličstva a taky by to měl být svrchovaně veřejný zájem napříč politickým spektrem. Jen úplná a vícegenerační rodina jako nejpřirozenější komunita je totiž vzorem pro hospodaření, sociální chování, výchovu a vzdělání i pro větší občanské komunity obcí, měst, krajů a států a tím i školou svých příslušníků pro občanský život. I pro ty větší komunity totiž platí, že je potřeba nežít na dluh, tolerovat odlišnosti vyplývající z pohlaví a věku, životní zkušenosti, potřeby empatie, tedy schopnosti naslouchat a chápat jiné, potřeby vzájemné solidarity a pomoci v nesnázích ale také trestání za prohřešky proti slušnému soužití, proti cizímu i vlastnímu majetku, proti cizím i vlastním lidem. V úplné a nejlépe vícegenerační rodině se naučí děti chápat zmíněné odlišnosti charakteru a biologického poslání obou pohlaví, různých věkových skupin, které jsou odlišně vybaveny vlastnostmi a schopnostmi, a naučí se ho využívat místo aktivního vnučování stejnosti. Jen v úplné a pokud možno vícegenerační rodině se naučí, že faktickou těžkou prací a bojovou ochranu rodiny a státu mají na starost především muži, takže by se neměli zženštile vyhýbat vojenskému výcviku, jak tomu činili mnozí spolužáci a vrstevníci z mého mládí, s pomocí takzvaných knížek. Muž se v takové rodině snáze naučí úctě ke starším, galantnosti k ženám, hlavní odpovědnosti za existenci rodiny, když mateřství dočasně zamezí pracovat ženám. Jen v úplné a plnohodnotné rodině přijme žena svou úlohu partnerky spoluvytvářející podobu domova, klidného a příjemného zázemí, pragmatického vyjednávače a mediátora při řešení určitých problémů soužití generací obzvláště dětí. To neznamená, že si manželé nemohou navzájem pomáhat a doplňovat se i v případě typických prací opačného pohlaví, stane-li se to součástí jejich jakési společenské smlouvy už při uzavírání dlouhodobého svazku, jako jsme to učinili s mojí ženou ještě předtím, než jsme se vzali, a dodržujeme ji dodnes. Ostatně i toto je zkušenost i do větších komunit. Že závazky a sliby jednou dané se mají dodržovat a plnit, a to ústavou počínaje, přes zákony až po dodržování slibů a placení případných dluhů.

Pročítám – li váš program obnovy rodiny, schvaluji ho a chválím jeho účel, neboť s naprostou většinou ustanovení v něm s ním souhlasím. Přesto si neodpustím několik připomínek. Nejsem si jist, zda opravdu platí to tvrzení z předmluvy, že v ČR právě rodina je tím nejslabším článkem dlouhodobé udržitelnosti společnosti. Podle mě, je tím nejslabším článkem dlouhodobé udržitelnosti společnosti u nás psychóza zaměřená na ustavičný růst výroby i spotřeby, tedy i HDP, podporována reklamou a sdělovacími prostředky, vedoucí k zadlužování, nadspotřebě a plýtvání. Tam je podle mě ta hlavní fronta cesty do pekel pro hospodářství, pro sociální směr včetně rodin, i pro životní prostředí. Cílem SPOV by proto nemělo být jen nastolení tématu rodiny do společenské a politické diskuze ale i prosazování vlastního názoru na potřebu a způsoby podpory úplných a funkčních rodin jako veřejného zájmu. V kapitole „Rodina a veřejná správa“ postrádám bolestivě upozornění, že pouze rodina, která se stará o výchovu a vzdělání dětí pro jejich budoucí realizaci, a ve které zdraví příslušníci pracují a případně si zlepšují kvalifikaci, aby byli schopni poctivě pracovat nebo podnikat, být společností něčím užiteční, si zaslouží veřejnou podporu. Opak aplikovaný u nás demoralizuje jak ty podporované, tak pracují a plátce daní. Na místo nebo souběžně s tažením proti rozvodům, považuji za nejdůležitější posílit veřejnou předmanželskou osvětu u mladých lidí tak, aby nevstupovali do manželství a výchovy dětí naivní, nepřipravení a manželství se nerozpadala při prvních potížích a deziluzích všedního života. Kapitola o rodině a legislativě pomíjí fakt, že zákony jsou jen hraničními mantinely lidského chování, ale morálka a řád jsou podmíněny daleko důležitějším poznatkem životních zkušeností, zvyků a tradic. Dodržování zákonů nestačí. Zajímá nás, jsou - li nedokonalé, rozcházejí se s chápáním přirozeného práva či s přírodními zákony, jako je tomu občas i dnes u nás. Morální integritu a slušnost zákony samy o sobě nezaručí. Stačí vzpomenout zatím marný boj některých lidí s bulvárním tiskem. V kapitole „rodina a škola“ bych zdůraznil pro venkovské obce svrchovaně význam zachování byť malotřídní základní školy pro zdravý vývoj dětí, pro lokální patriotismus a dozor místní komunity nad jejich chováním cestou do a ze školy, nezajistitelný při dojíždění do jiných obcí, s vysokými výchovnými a bezpečnostními riziky. A také jako místo spojené s místem přirozených kulturních center spolu s farností, knihovnou a spolky, jak už tady zmínil i pan

starosta. Ke kapitole „Rodina a zdravotnictví a sociální péče“ bych jen zmínil, že myšlenka citovaná od Tyrše: „Ve zdravém těle, zdravý duch“, není jeho vynálezem. Připomněl tím jen v češtině již starý řecký výchovný a vzdělávací princip, harmonického rozvíjení fyzických i duševních schopností. V kapitole „Rodina a média“, bych paušální odsouzení sdělovacích prostředků obsažený zatím v programu obnovy rodiny nahradil diferenciovanějším pohledem. Zejména sdělovací prostředky veřejné služby z části plní svou výchovnou a osvětovou úlohu v propagaci zdravého rodinného života, ale defektní je i u nich podléhání tlaku konkurence soukromých sdělovacích prostředků, zábavných pořadů, výběrů filmů, které namísto příkladu dobré praxe se kvůli sledovanosti zaměřují na efektní a často i defektní chování, propagování kriminality jako běžné součásti života a poskytování falešných a nesprávných vzorů mládeži, násilí, a to dokonce i na straně zákona, jako něco normálního. V kapitole „Rodina a vzory“ bych u muže, raději než přirovnání k ministru zahraničí, viděl raději i přirovnání k ministru obrany a vnitra, tedy oba silové rezorty. A u ženy raději než přirovnání k ministru vnitra bych viděl přirovnání k ministru financí, školství, sociální péče a zdravotnictví, včetně hygieny. Ke kapitole „Rodina a práce“ jen připomenu to, co jsem již zmínil k bodu 3, a to, že bez práce nejsou, nebo by neměly být koláče. V seznamu 35 konkrétních aktivit SPOV pro podporu rodiny bych poznamenal jen k bodu 4.7 - napomáhat lidem, kteří pečují o staré rodiče, k získání zaměstnání v místech, vhodné úpravy pracovní smlouvy případně jiných podmínek výkonu práce. Důvod je jasný. Jednak musím říci, že se mi celá tato aktivita SPOV k podpoře tradiční formy a úloh rodiny v sociální struktuře velmi líbí a nepochybně patří do sociálního pilíře dlouhodobé udržitelnosti života u nás, ač to na první pohled vypadá jako ukročení mimo úvodní zájmovou oblast SPOV. Líbí se mi i fakt, že se SPOV v tomto programu nevymezuje oproti jiným organizacím, ale předpokládá spolupráci s nimi, zejména s MPSV v zájmu zdokonalení veřejné podpory skutečných funkčních rodin, a že počítá i se zapojením jiných nevládních organizací, pokud o to projeví zájem. Závěrem mi dovoluji SPOV uznání a vděčnost, že dále tvůrčím způsobem rozvíjí myšlenky jejich zakladatelů, i když někteří už bohužel nejsou mezi námi. Děkuji vám za pozornost.

Jan Tomiczek

Vážené dámy a pánové. Chtěl bych poděkovat za první příspěvek. Z této dnešní konference budeme dělat záznam, pak vydáme sborník, kde zveřejníme veškeré příspěvky, které tady zazní a vy je tak budete mít k dispozici. Teď dávám prostor dalším, kteří by mohli k tématu Rodina a veřejná správa něco říci, nebo s tím mají nějaké zkušenosti. Dávám prostor starostům, kdyby se někdo chtěl vyjádřit k vystoupení p. Říhy, tak má prostor.

Jan Florian

Když jsme začali po bodech, tak chci připomenout, že stará metodika MPSV o rodinné politice, která není mezi starosty příliš populární se tomuto věnuje. V každé obci nebo městě by se měla vytvořit nějaká oficiální komise nebo jeden člověk pověřený danou problematikou, aby byl partnerem všemožným institucím, charitám atd. Z Rakouska mám zkušenosti, že taková lidé tam jsou. Nechci zase začínat od úředničiny, ale někdy je úřad taky potřeba, aby struktura byla budovaná, a patří to do metodiky veřejné správy, což říkala p. Oujezdská z Centra pro rodinu z Brna na poslední konferenci u nás.

Zdena Švaříčková

Dobrý den, já se jmenuji Zdenka Švaříčková, jsem bývalou starostkou v Lukách nad Jihlavou, to je na Vysočině. V současné době jsem předsedkyní SPOV Vysočiny a zároveň předsedkyní ŠOV v Lukách nad Jihlavou. Nejdřív k péči o seniory. Víte dobře, že MPSV jeden čas, nevím jak je tomu nyní, ale asi už ne, vypisovalo velké peníze na budování domů s pečovatelskou službou. Tyhle domy samozřejmě na Vysočině postavilo mnoho starostů a obcí, mimo to i v Lukách nad Jihlavou, a zdálo se nám být velmi přínosné, že lidé zůstanou na vesnici a budou pořád mezi svými. Ale je tam velký problém v tom, že MPSV nedává peníze na bytovou politiku, ale dává je na domy s pečovatelskou službou a má své podmínky. To znamená, že se tam nedostane každý a nevyřeší se tak bytová otázka těchto lidí, jak se mnozí starostové z počátku domnívali. Samozřejmě má to nějaké své provozní náklady a navíc lidé si tam dají spoustu přihlášek, ale pořád se jim z těch svých domečků nechce. I když je to na vesnici, tak pořád do domů s pečovatelskou službou nejdou. To je zkušenost nejen z Luk nad Jihlavou ale i z okolních obcí. Potom se tyhle domy plní obyvateli z měst, kde samozřejmě kapacita není a starostové jsou v podstatě na tom bití, protože tihle lidé, kteří většinu svého tvůrčího života

prožívali ve městě, přijdou na vesnici, a tam místní starosty „prudí“, ohánějí se svými nároky, jejich děti tam dojíždějí a mají spoustu připomínek, jak to je ve městě, a starosta neví, co s tím. My jsme teď přistoupili k dalšímu, měli jsme se ŠOV seminář v Horní Ředici, kde začali budovat dům nebo podnik odlehčovací péče. I u nás jsme se shodli na tom, že bychom měli zorganizovat odlehčovací péči, což znamená, že by tam lidé nemuseli být trvale. Rodina si někdy potřebuje oddechnout, tak by si tam babičku nebo dědečka, seniora abychom to řekli správně, řekněme jednou, dvakrát týdně nebo celodenně na 8 nebo 4 hodiny dle domluvy, dovezla, a tím se vesnické problémy vyřešily. Víte dobře, že zaměstnání lidí na vesnici je velmi složité, ze zemědělství odešlo 75% lidí a ti museli najít práci jinde. Vesnický člověk je velmi flexibilní, naučí se opravdu vše, takže nezaměstnanost není až tak velká, pokud není velká dojížděcí vzdálenost. Lidi z venkova se určitě dobře uplatňují, ale péče o seniory jim může v tomhle uplatnění či dojíždění bránit.

Dále bych chtěla říct, a mám s tím zkušenosti, a jelikož tady máme i zástupce MPSV, že jsme jako ŠOV ještě z projektů SROP a za pomoci KÚ odboru sociálních věcí uspořádali, a to si myslím, že byla dobrá zkušenost, vzdělávání matek na mateřské dovolené. My jsme je identifikovali jako vyloučenou rodinu. Jestliže je na 3 – 6 let s dvěma dětmi doma, má nastoupit do zaměstnání a je z vesnice a nemá možnost dojíždět do měst, protože nemá hlídání atd., tak jí vzdělání najednou strašně chybí. A i pokud jsou vysokoškolačky, tak jim to zaměstnání chybí a to i v případě, že je zaměstnavatel vezme zpátky, tak je za chvíli propustí, protože ráno vedou dítě do školky, školy, jeslí, to křičí, musí pro něho jít zpátky... Já se dovedu vžít do pocitu těchto matek a mají to skutečně těžké. My jsme na vesnicích udělali vzdělávací akce, nebyly to akce jak vařit a podobně, ale měli jsme tam počítače, angličtinu a účetnictví. Tam jsme maminkám hlídali jejich děti, měli jsme tam miniškoličku. Samozřejmě vzdělávání začínalo od 9 - 9:30, až se děti vyspaly, v poledne se zase muselo končit, aby se děti najedly, po obědě šly ty menší zase spát, takže jsme tohle 5 let dělali za podpory SROPu schématu z KÚ, a potom nás podpořilo ještě TRACA, to znamená MPSV. Můžu Vám říct, že všechny tyhle matky, pokud mě potkají, vždycky mi řeknou, že to bylo super, že v zaměstnání spoustu věcí věděly, co se týká počítačů, tak byly lepší než stávající zaměstnanci, uměly anglicky, tedy alespoň částečně. My jsme to zařídili tak, že jsme udělaly „semestry“, první pro úplné začátečníky, druhý pro pokročilé atd. Maminky tam mohly chodit od 2 – 3,5 roku dítěte, a dá se říct, že to byla cesta, která odněkud někam vedla. Chodily tam jen ty, které se chtěly učit a vzdělávat a ne ty, které, až když jsou nezaměstnané, tak si dělají rekvalifikační kurz. Bylo to dobrovolné, nedostávaly žádný plat, měly jen tu mateřskou a přitom se vzdělávaly. My jsme se všechny v práci uplatnily a bez velkého stresu pro rodinu. Proto to byl přínos nejen pro matky, ale zcela určitě i pro celou rodinu. Takhle jsme jeli pět let, já jsem teď tohle vzdělávací centrum opustila, protože se na to místo dostaly zase matky, které neměly práci a dělají to ony. Teď sice nemají žádné projekty, ale snaží se maminkám trochu pomoci, takže tohle by na vesnicích mohlo v menší míře taky vznikat při komunitních školách. My jsme o tom už i mluvili, ale nejenom vzdělávání ve vaření, ale vzdělávání takové, které pro lidi bude mít profesní přínos. Děkuji vám za pozornost.

Jan Tomiczek

Děkuji. Chtěl by někdo sdílet zkušenosti ze svých obcí? Prosím.

Karel Obluk

Já se pokusím říci pár slov. Jmenuji se Karel Obluk a jsem starostou obce Soběšovice a také jsem předsedou Mikroregionu Žermanické a Těrlické přehrady. Čili máme trochu společného tady s kolegyní a s vesnicí. Když jsem tak poslouchal p. architekta o tom sledu životní dráhy, tak jsem si představil, že i já podobně prožíval svůj život, a to na vesnici a se zemědělstvím. Vyprávět o padesátých letech není potřebné, víme, jak vypadala socializace zemědělství, víme, jak rodiny vypadaly. A obdobným způsobem jsme žili my, protože byly tři generace. A já dokonce i s babičkou fungoval, spával jsem u ní, takže jsem i rodinu vnímal jiným směrem. Potom, co jsem se vyučil, studoval jsem dál, a dostal se do národního podniku Bytostav, takže jsem stavěl sídliště, takzvané „králíkárný“. Tam jsem potom pozoroval život, a když jsem viděl maminky, které v 6 hodin ráno tahaly za ruce děti po sídlišti a běhaly s nimi do jeslí a mateřských školek, tak jsem si říkal, o čem ta rodina bude. A ejhle. Dneska se díváme, jakým způsobem ty děti, které vyrostly, a dnes jsou dospělé a mají děti, fungují dál. To je problém, který máme dneska samozřejmě i na vesnici, protože k nám se stěhují z rodiny měst, a to jsou ty děti, které vyrostly v tomto období. Rodina pro ně znamená – čím dál od rodiny, tím lépe. Tyto názory jsou odlišné samozřejmě i od spolužáků a podobně, protože někteří starší rodiče je chtěli

určítým způsobem vést, ale doba to nechtěla. A pochopitelně i na studiích se tyto děti dostaly do jiného prostředí a tím pádem máme dnes problém.

A teď z pohledu samosprávy. Působím v samosprávě od revoluce, takže ten problém znám. A jak tady paní vypráví o domovech důchodců nebo DPS, tak i u nás ten problém také byl. Já se ještě vrátím zpátky k dětem, protože jsem cítil, že někteří chtějí v malých obcích školu zrušit a přesunout je někde jinde a dovážet děti. Problém nastával i u nás, a já říkal, že si v žádném případě nemůžeme dovolit zrušit v obci školu. Děti - to je život. Ten problém jsme přežili, dnes máme školu opravenou, budeme stavět tělocvičnu, dětí je dost, mají hřiště, jsou veselí, vždy když potkají na vesnici starostu, tak ho zdraví. A proč? Protože ho znají a vědí, o čem je život na vesnici. Teď jsou rodiny ale problém. Jak bylo řečeno, maminky i tatínky dojíždí. Dnes je hektická doba, podnikám, musím mít majetek, dům, auto, pak vybavení, bazén a všechno ostatní. Ale prostor, aby si rodina doma sedla a povečeřela, to je problém. Já to vidím kolem, co se nastěhovali noví obyvatelé do vesnice. V pátek se sbalí a odjedou pryč a vrátí se v neděli večer. My jsme teď začali uvažovat o komunitním plánování a podobných záležitostech, ale vzhledem k tomu, že to není jednoduché, řešil jsem problém i s kulturní komisí. Bylo mi řečeno: „Starosto, vždyť vidíš, kolik občanů přijde na akce a jak se chovají a jaký mají přístup. Oni se potřebují vyspat a do světa.“ My máme ten problém, že Žermanická přehrada je u měst. Máme kousek do Havířova, kousek do Frýdku, kousek do Těšína, nedaleko do Ostravy, takže se to vylidní. Když máme schůzi SPOV, tak vidím, když se dostaneme do některých oblastí, kde je do center kultury a podobně daleko, tak v těchto vesnicích se tvoří mnoho seskupení, a život je o něčem jiném. Já si myslím, že je nutné zaměřit se na to, jak dát rodinu dohromady. Ono to nebude jednoduché. Tím, jak prožili život za období socialismu, tak to bylo o něčem jiném. A my se musíme pokusit to obrátit, i když byznys bohužel pořád převládá. Pokud se jedná o DPS, tak když někteří zjistili, co to vlastně znamená, nakonec tuto stránku věci přivítali a v DPS bydlí. Dokonce i děti mají kdykoli možnost se s nimi setkat. Takže to jen na okraj. Děkuji.

Jan Tomiczek

Takže ještě někdo se chce vyjádřit? My se k DPS a podobným zařízením vrátíme ještě v dalším bloku. Teď bychom postoupili k třetímu bodu „Rodina a škola“, a tady bych vyzval p. ředitele Molitora.

David Molitor

Dobrý den, jak již náš pan starosta řekl, jmenuji se David Molitor a jsem ředitelem malotřídní základní školy v Třanovicích. Jsme „trojtřídká“, klasická malá vesnická škola, jsme integrováni dohromady s MŠ, takže taková pospolitost. Vzdělávají se u nás děti od 3 do 11 let. Dnes jsem na toto setkání přišel pohovořit o partnerství rodiny a školy. Protože zejména na vesnicích je partnerství opravdu třeba, a škola je v jiných vztazích, než je tomu ve městě.

V první řadě je potřeba položit si několik otázek. A to, zda je současná škola schopna komunikovat s rodiči, zda rodiče stojí o nějakou spolupráci a kontakt se školou, a pokud ano, tak jak chápou obsah této spolupráce. Jednotlivé formy spolupráce mohou být ovlivněny mnoha faktory a okolnostmi, jednak osobností učitele, rodiče jako takového, potom také umístěním školy, věkovým složením pedagogického sboru, naplněním tříd a podobně.

Když tady předřečníci hovořili a ohlíželi se do minulosti, tak se také musím ohlédnout, abych připomněl, že před rokem 1989 byl vztah mezi rodinou a školou vysoce nerovný. Socialistická společnost určovala cíle vzdělávacích a výchovných aktivit školy a často i rodiny a ty byly protichůdné, existovala určitá dvojkolejnost. Dnes už víme, že je zapotřebí, aby rodiče a škola fungovali v určité shodě a dohodě, protože jedině tak se může dítě zdravě vyvíjet. Protichůdný přístup vede k dezorientaci dítěte a k problémům výchovným i vzdělávacím. Co může být příčinou v komunikaci mezi rodinou a školou v současné době? V první řadě to může být nedostatek důvěry a respektu. Zejména rodiče a prarodiče pořád ještě hodnotí školu podle vlastních zkušeností, podle školy, kterou prošli oni jako děti. Dále je to absence smysluplné spolupráce. Rodiče dnes nevidí, v čem by mohl být přínos spolupráce se školou pro ně nebo pro jejich děti. Roli hraje také nepřipravenost na tuto spolupráci a nedostatek času. O tom se dále zmíním, protože nedostatek času rodiče velmi často používají, ale realita je někdy trochu jiná - a to o prioritách a o tom, čemu rodič dá ve svém volném čase přednost. Je pravdou, že pojetí současné školy jako instituce řízené shora se pomalu vytrácí a někteří rodiče, i když je jich poměrně málo, si postupně uvědomují, že se mohou zapojovat do chodu školy, mohou se spolupodílet na výchově a vzdělávání a také dotvářet celkové školní klima. Je jich ale bohužel málo. Mnozí

rodiče a většina jejich dětí svou spoluodpovědnost chápou pouze v té rovině, že pokud je vše v pořádku, pak do školy nejdu, v případě, že je problém, školu navštívím a zajímám se. Já jsem si dovolil rozdělit rodiče v rovině spolupráce se školou do tří takových skupin:

Ta první skupina, tu máme všichni nejradši, to jsou rodiče aktivní, kteří spolupracují nejen v rámci třídy, kterou jejich dítě navštěvuje, ale i v rámci školy jako celku. Zapojují se do různých aktivit a pomáhají při organizaci akcí a podobně. Je to takzvané „zdravé jádro“. A tohle je pro školu velmi cenné a je potřeba, aby to procento takto smýšlejících rodičů bylo co možná největší.

Potom je ta druhá kategorie, a to jsou rodiče, kteří se zajímají především o výsledky vzdělání svého dítěte, a proto navštěvují školu zpravidla tehdy, když se informují o výsledcích vzdělávání a diskutují s pedagogy. Tato skupina je taktéž velmi cenná, protože se tam nacházejí rodiče, kteří mají zájem o své dítě a chtějí, aby se jejich dítě rozvíjelo a mělo dobré znalosti.

No a potom je třetí skupina. To jsou rodiče, kteří se školou nespolupracují, kteří nemají výraznější potřebu do školy chodit. Bohužel je to početně nejsilnější skupina. Část z nich se tak chová, protože vzdělávání jejich dětí je jim bohužel lhostejné, ano, bohužel se vždy najde takové procento. A ta druhá část se tak chová, protože jejich dítě neprospívá nebo má kázeňské problémy, a oni do školy nejdu, protože mají strach, že budou kritizováni a bude na ně vyvíjen nátlak, aby byly věci zlepšeny a podobně. A právě tady je zásadní prostor pro pedagogy a pro školu jako takovou, aby těmto rodičům pomohli. To znamená, tato třetí skupina je pro školu zásadní v tom, že je třeba změnit smýšlení těchto rodičů, působit na ně a hlavně jim pomoci. Jestliže se nám podaří dostat rodiče z třetí kategorie, podle toho jak jsem si to já rozdělil, alespoň do té druhé, mezi rodiče, kteří mají zájem o své děti, tak potom je jednodušší cesta k tomu, abychom z nich vytvořili rodiče aktivní, kteří budou spolupracovat.

Když jsem ze začátku hovořil o tom, že někteří rodiče sdělují: „My nemáme čas, neobtěžujte nás, nás zajímají pouze známky a nechťejte po nás žádné další aktivity“, tak je to někdy podle mě alibismus. Protože když vidím procento rodičů, kteří opravdu mají silné ekonomické problémy a musejí mít dvě zaměstnání, aby všechno zvládali, ano souhlasím, takové procento je, ale není markantní. A potom je to opravdu o tom, že rodič si musí uvědomit, co je v danou chvíli pro něj důležité. Jestli se teď budu věnovat dětem a budu se věnovat škole, nebo si raději zapnu internet, nebo se budu dívat na televizi a trávit svůj volný čas jiným způsobem. Když rodiče nepřicházejí do školy, tak jako důvod uvádí někdy strach z nepochopení, že bychom jim jednoduše neporozuměli, nebo že by měli pedagogové pocit, že chtějí své dítě přetěžovat nebo naopak. Když přijdou s kritikou, tak se obávají, že by se to mohlo negativně projevit na komunikaci a na vztahu učitelů k jejich dítěti. Toto všechno jsou věci, u nichž škola nemá jinou možnost než pořád působit, vysvětlovat a snažit se těmto rodičům dávat najevo, že pedagog je tady pro dítě a pro rodiče. A pouze v případě, že rodiče i škola půjdou stejnou cestou, tak se můžou dobrat k nějakým smysluplným výsledkům. U nás na malotřídkách je to o to jednodušší, že osobně znám každého učitele a každé dítě a to docela dobře, a znám i všechny rodiče, se kterými se setkávám na různých neformálních akcích a podobně. Tím, že jsme spojeni s MŠ, tak znám dobře i rodiče v MŠ. Na velkých městských školách je to jistě složitější, je tam 30 členný pedagogický sbor a 600 dětí. Pak navázat kontakt s rodiči i se všemi pedagogy je o něco složitější. Je tam vždy spektrum pedagogů, kteří mohou mít na věci jiný názor. Jakým způsobem ale na rodiče působit a jakým způsobem s nimi komunikovat? Nejčastější způsob, jak školy demonstrují, že komunikují, jsou třídní schůzky, a to v tom stylu, že si vás tady posadím a budu mluvit o každém dítěti. To považuji dnes za přežitek, a pokud některé školy takto fungují, tak je to cesta dávno překonaná. Spíše se kloníme k individuálním pohovorům, kde se rodič nemusí bát, že když přijde řada na jeho dítě, tak se nemusí schovávat pod lavici, pokud dítě má nějaký problém, nebo když bude potřebovat prodiskutovat nějakou choulostivou věc s pedagogem, tak na to nebude mít prostor. Proto volíme formu individuálních pohovorů a také se setkáváme s rodiči, nejen když je problém, ale i když je zapotřebí dítě pochválit a probrat, jakých pokroků dosáhlo a podobně.

Kdybych měl zmínit zásadní akce, které je třeba pořádat, aby došlo k propojení školy a rodiny, tak jsou to plesy, dny otevřených dveří, přístup do tříd i během vyučování, angažování rodičů ve vedení zájmových kroužků, pořádání letních táborů, vydávání informačních publikací, výstavy dětských prací, přednášky pro rodiče a hlavně je fajn, když rodiče mají možnost, společně se pobavit a zažít hezké chvíle. U nás konkrétně je maškarní ples pro dospělé, který předchází maškarnímu plesu pro děti. Aktivit je celá řada a je pořád potřeba přemýšlet nad tím, jak rodiče dávat dohromady a aby v pozici učitele neviděli někoho, kdo je proti nim, kdo vystupuje jako autorita, která se s nimi nebude bavit a není ochotna přijmout nějakou kritiku.

Myslím si, že do značné míry současná doba je taková, protože na naši školu velice často přicházejí také studenti pedagogických fakult s žádostí o praxi. S žalostí musím říct, že jejich připravenost v oblasti znalostí práce s dětmi, v oblasti dětské psychologie a celková připravenost po didaktické stránce, je čím dál více složitější. V mnohem větší míře se apeluje na znalosti, ale už méně na přímou práci s dětmi – na didaktiku, diagnostiku a psychologii. Byl bych velice rád, kdyby se nám podařilo do budoucna vytvořit školu jako místo, kam rodiče mohou kdykoli s důvěrou přijít, a aby odcházeli s pocitem, že škola je tady pro ně a jejich dítě je v dobrých rukou. Je to dobré, protože když bude spokojeno dítě, budou spokojeni rodiče. A když budou spokojeni rodiče, tak se kruh uzavře a školní docházka bude probíhat v klidu. Víme, že na některých školách mají problém s určitými výchovnými problémy – myslím tím různé agresory, vyrušovatele a podobně. Pokud ale funguje dobře spolupráce mezi rodiči a školou, tak i žák, který chce výuku vyrušit, vidí, že tudy cesta nevede. Díky spolupráci je pak nasměrován do správných kolejí. Byli bychom velmi rádi, kdyby se nám podařilo takovouto spolupráci navázat, a snad čas ukáže, že to byla správná cesta.

Jan Tomiczek

Děkuji, to bylo o škole jako malotřídce. A protože máme mezi sebou zakladatele křesťanské třídy a křesťanské školy a také zakladatele oboru katechetiky na Ostravské univerzitě, předávám slovo p. Mgr. Stanislavu Piętakovi.

Stanislav Piętak

Vážené dámy a pánové, děkuji za pozvání. Rád s vámi budu sdílet své zkušenosti v oblasti školství. Už od střední školy mě tato problematika velmi přitahovala, ovšem za minulého režimu nebyl prostor proto, aby se ve školství uplatňovaly konzervativní hodnoty. Potom, co se situace změnila, tak jsem byl po určité praxi v církvi vyzván k tomu, abych společně s Milanem Peckou spoluzaložil katedru křesťanské výchovy na Ostravské univerzitě. V té době jsme také zakládali církevní - tedy křesťanské - třídy, ze kterých se vyvinula církevní základní škola.

Když se zamýšlíme nad tím, co potřebuje naše školství, je mnoho různých otázek a k tomu jsou rozpačité odpovědi. To lze vidět i podle nápisu v MF Dnes: „Ministerstvo chce zastavit hloupenutí dětí.“ To je pro naše děti dost ponižující, ale bohužel takto to vypadá po mezinárodních srovnávacích testech. Přitom máme 22 let svobody a trend je takový a je to dost velká výzva. Samozřejmě, že pedagogičtí pracovníci se tím zabývají, ale je to výzva pro celou společnost. Jak můžeme účinně přispět ke zdravému rozvoji naší společnosti? Urputný boj je veden o mladou generaci. Slyšeli jsme tady o problematice rodiny i o škole. Základy rodiny jsou silně erodované a společnost nedovede definovat, co je to rodina. Takže co je to rodina? Na tom se musí shodnout a přijmout to celá společnost. Po dlouhá staletí to bylo zafixováno jako samozřejmost, bohužel teď se na definici rodiny těžko společně shodneme. To je vše školstvím. Jenže i školství je bitevním polem, zda na to má nárok jenom stát, nebo do toho může zasáhnout i rodina. A když už i rodina, tak ne vždy rodiny jeví zájem. Ale jsou tady rodiče, kteří mají zájem o výchovu dětí, ale stát bere ohled na tu skutečnost, že většina rodin by výchovu zanedbávala, a proto jsou úředníci někdy alergičtí na připomínky rodin. V roce 1993 jsme založili na 6. základní škole v Třinci křesťanské třídy, jako pokusný experiment. Tak jako byly jiné programy tak i toto byl jeden z nich, a docela slibně se vyvíjel. Po deseti letech jsme mohli konstatovat, že výsledky žáků byly nadprůměrné. Škola se umístila ve všech třech oblastech testování v lepší polovině, a v rámci školy křesťanské třídy na tom byly nejlépe. Vedli jsme tam výzkum ve spolupráci s Concordia University, River Forest, Chicago, USA. 6. základní škola dostala statut fakultní školy. Navzdory tomu všemu byl program zrušen. Bylo to různě odůvodňováno, například že je třeba brát ohled na menšinu – co když tam bude nějaký žáček, který se nebude moct dívat na biblický nápis či kříž ve třídě a bude mu vadit, že tam zazní modlitba. Jenomže křesťanské třídy byly formovány na základě souhlasu všech rodičů všech dětí. I nevěřící lidé tam posílali děti, protože chtěli, aby se dítě podrobilo tomuto programu. Potom změnili ředitele a třídy rozházeli, takže už tam mohly být děti, které by k tomu mohly mít výhrady. V naší společnosti ještě stále existuje asi jedna třetina těch, kteří věří v Boha. A to je velká menšina, na kterou se teď vůbec nebere ohled. Měli jsme kvůli tomu dlouhé diskuze. Byly dvě petice, jedna celostátní, jedna v rámci rodičů. Dvakrát jsem byl na ministerstvu u p. ministryně Buzkové, která byla poměrně vstřícná, ale její náměstci p. Dr. Tomek a p. Dr. Miller byli více zaujatí. Diskuze byly veselé, někdy až smutně veselé. Alespoň jsem poznal, jaký k tomu panuje přístup.

Tak jsme byli donuceni založit církevní školu. A myslím si, že křesťanské třídy by byly velice přístupné pro mnohé křesťany v naší zemi tam, kde jich není tolik, aby si mohli zajistit celý management kolem církevní školy. Není to totiž vůbec jednoduché, církevní školy jsou znevýhodňovány a to tím, že zaprvé nejsou tak dotovány jako státní školy. Mluvil jsem s paní ředitelkou, že tabulkové navýšení týkající se státních škol nebylo zpřístupněno církevním školám. Ale to je věc, která se dá ještě přežít. Základní znevýhodnění je v tom, že církevní školy zřizuje zřizovatel, tím je většinou církev a ten se musí postarat o investiční náklady. Tady je otázka. Proč by se měl starat o investiční náklady, když tato škola se stará o děti ČR, které mají povinnou školní docházku a škola ji pro tyto děti zajišťuje? Zřizovatel musí vytáhnout od svých příslušníků peníze. Čili ti lidé, kteří posílají děti do církevních škol platí ze svých daní všechny školy, a musí sáhnout ještě jednou do kapsy, aby se mohla postavit tu škola za 60, 80, 100 milionu korun, aby tam děti mohly chodit. Je to znevýhodnění a je to nespravedlivé. Můžeme mluvit i o dalších věcech. Já ovšem nezastávám názor, že by církevní školy byly řešením pro naši společnost, já si vážím všech škol i spolupráce s nimi, vážím si učitelů. Ale samozřejmě na některých školách jsou určité tlaky, výchova je v silném rozporu s křesťanskými principy. A tam jsou rodiče častokrát úplně bezmocní.

Pro obohacení duchovní výchovy byla v roce 1993 založena také Katedra křesťanské výchovy na Ostravské univerzitě, fungovala ze začátku velice dobře. Byl jsem zván na všechny možné schůze univerzity, až do roku 2003, kdy se změnilo vedení fakulty. To bylo velice citelné. Bylo řečeno, že katedra na sebe nevydělá, i když jsme nikdy nebyli v červených číslech. Prostě očekávali, že katedra vydělá víc. Na jednoho studenta na pedagogické fakultě získává škola 1,10 Kč na hodinu a tím fakulta či katedra získává prostředky na svou činnost. Čili méně studentů znamená méně peněz. My to ovšem dělali bez honoráře, pouze kvůli tomu aby to prošlo akreditací, jsme měli určitou zaměstnanost. Pak byl tlak, že je třeba plnou zaměstnanost a profesní stránku. Všichni jsme měli PhD., měli jsme v průměru 12 studentů v jednom ročníku, končilo poté méně, ale přijímáno bylo kolem 15. To není moc, ale moje neteř výborně studovala na akademii v Brně sochařství. Dvakrát byla přijata prezidentem, už jako žákyně, protože namalovala obrázek a UNICEF ji to vydal jako pohlednici. Pan prezident tedy pozval děti, které byly takto ohodnoceny. Dostala se na školu bez přijímacích zkoušek jen na základě talentových zkoušek, bez dalších testů a pohovorů. Uchytila se na fakultě a její spolužáci nezískali zaměstnání a ona taky skončila jako pomocná pracovnice v kuchyni. Naši absolventi měli všichni své uplatnění. V ročníku studovali přibližně tři studenti. Já chápu, že sochaře je třeba, bylo by zle, kdybychom umění podcenili. Ale i ve vztahu ke křesťanské výchově vystupuje otázka, chceme – li to, nebo nechceme? A samozřejmě pokud to nechceme, tak se vždy nají najít srovnávací důkazy, že matematika si na sebe vydělá, protože každý chce umět matematiku, tam je příjem daleko větší.

Je to směřováno do útlumu, nepovolili nám otevřít nový ročník a cítíme to jako znevýhodnění, protože jsme zakládali křesťanskou výchovu v Ostravě i s tím, že poblíž je Fulnek, kde působil Jan Amos Komenský, což je známo i po celém světě. Jenže jak jsem loni navštívil děkana, tak jsem pochopil, že dědictví Komenského je tady na výsměch, tady máte fotku vedle pracovny minulé proděkanky, na tomhle poschodí je i pracovna pana děkana, tam je asi 12 obrazů Komenského a všechny jsou ironií, například Komenský a k tomu je namalován osel a nohy má v lakýrkách. Jeden obrázek s ušima playboye a pod tím je PLAYSCHOOL, ŠKOLA HROU. Komenský prosazoval školu hrou, ale určitě neměl na mysli takovouto hru. Když čteme jeho Velkou didaktiku, tak to je úplně o něčem jiném. Ale jak jsem zjistil během toho, co jsem učil na pedagogické fakultě, studenti celé studium vůbec nemuseli vzít do rukou Velkou didaktiku. Je otázka, jak půjdeme dál. Jestli chceme duchovní rozměry zdůrazňovat, nebo je to přežitek.

Ještě jeden postřeh. Když jsem vedl diskuzi s ministerstvem, tak jsem sledoval naše zákony, konkrétně jak se vyvíjel náš školský zákon od roku 1848 od doby, co bylo založeno ministerstvo školství ve Vídni a naše republika to převzala a pokračovala, až do roku 2004, kdy začala diskuze o novém školském zákoně. Ten byl v roce 2005 uveden do praxe jako zákon č. 561 a jako zákon č. 563 o pedagogických pracovnicích. V těchto zákonech není zmínka o hlavních kritériích pedagogického pracovníka. To bylo v tom předešlém a přetrvalo to dokonce i komunistickou éru, a když přišla svoboda, tak jsme to zrušili. Zmíněna je pouze bezúhonnost, což znamená, že pedagogický pracovník nebyl trestně stíhán. Zákon podepsali prezident Klaus, pan Zaorálek a ještě tenkrát pan Gross. Tak vypadá ta mravní otázka, která je už tak jaksí na pokraji. Potom se i duchovní rozměr těžko protlačuje. Pozitivní je, že byla založena diskuze na www.standarducitele.cz o standardu a kvalitě profese učitele. Diskuze je zpřístupněna všem, i veřejnosti. Mohli jsme do toho zasahovat, nevím, jak to bude pokračovat dále, ale víme, že MŠMT je někdy pod palbou kritiky, když se jedná o konzervativní

hodnoty. Není to jednoduché a já to chápu a chtěl bych to zároveň využít této příležitosti k povzbuzení, abychom ve věcech výchovy našich dětí a mládeže nebyli pasivní, ale abychom se snažili o to, aby státní základní školy byly na dobré úrovni a my tak pak nemuseli číst podobné články. Děkuji všem pedagogům, velmi si vážím otevřenosti školy pro spolupráci s učiteli, protože některé školy o to nestojí. Což je velká chyba. Když o to totiž škola stojí, tak je to velice pozitivní signál. Kéž by se naše školy staly oázou nebo líhni ducha jak to chápal Komenský.

Čím může naše škola obohatit? Jen tři základní věci. Jako církevní škola máme heslo: Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z čistého svědomí a z upřímné víry, první kapitola, pátý verš. Dále pak pozitivní přístup k řešení problémů. Lidská zásada je, kdo umí dobře činit a nečiní, má hřích. Humanistické zásady jsou spíše pasivní, např. co nechcete, aby vám lidé činili, nečiňte vy jim. To je humanistická zásada a základ etiky. Ježíš ovšem řekl: „Co chcete, aby vám ostatní lidé činili, čiňte vy jim“. A to je rozdíl. Pokud vezmeme první pojetí, pokud někdo leží s infarktem v louži, tak ho tam nechám, neublížím mu, ale ani nepomůžu. Co chcete, aby Vám činili, čiňte jim, a právě k tomu chceme vést naše děti. Děkuji.

Jan Tomiczek

Děkuji. Poprosím p. profesora Zamarského, aby se k problematice vyjádřil z pohledu dlouholetého vysokoškolského profesora.

Vítězslav Zamarský

Jmenuji se Vítězslav Zamarský, bydlím na venkově už odmala, je mi tam dobře a nebudu nic měnit. To jen na úvod, protože je mi problematika, která se tady odvíjí, blízká. Měl bych se představit, aby bylo jasné, proč jsem tady. Momentálně zastupuji Vysokou školu podnikání, což je akciová společnost. O podnikání máme zvláštní představy a zvláštní realitu těch, kteří podnikají. To vše tvoří naše okolí, které není vždycky tím nejpříjemnějším. Mám tu čest vést Katedru kvality a environmentu. Měl jsem v životě obrovské štěstí, že od venkova, kde vzdálenost od něj byla v podstatě maximálně 20 km, jsem se posléze mohl dostat v podstatě do všech koutů světa. Mohu říct jen pár zajímavostí.

Proč jsem tady? Já jsem si nepřipravoval žádný referát, protože jsem mezi vámi tematicky nový a bylo by nezdvořilé, kdybych vystoupil s čímisi, co bylo předem představeno. Nicméně si myslím, že mám pár návrhů na vlastní spolupráci mezi programem, který se tu rozvíjí a naší školou. Já bych začal školou a to neberte jako její propagaci. Ale jedna věc, která je zajímavá. Úplně bych nesouhlasil s předřečníkem, že mladí lidé jsou dnes špatní, i když takto to ani nebylo řečeno. Oni jsou jen někdy, když to řeknu venkovsky „zabednění“, ale my kolikrát nevíme, jak na ně jít. Takže je potřeba trochu vzbudit to dobré v nich, a to je dnes opravdu umění, abyste je nevyplašili, abyste z nich uměli vytáhnout, co v nich skutečně je. A to je spjato s rodinou a výchovou.

Naše škola se vydala na cestu modularizace výuky. Máme určité podněty, ze kterých vyplývá jasná možnost spolupráce s krajem, kterou jsme začali, a mohlo by se to týkat i této problematiky. A proč moduly? V bakalářském studiu 1. ročníku jsou základní kompetence, např. jazykové a sociální, ekonomické. V 2. ročníku jsou to už odborné věci – to znamená, co vše ten člověk bude muset podstoupit, nechce-li být nezaměstnaný. Jednou z nich je i role lídra – tedy výchova osobnosti a všech atributů, které k osobnosti patří. Mezi mladými lidmi vidíme takový bipolární systém. Jedni vůbec netuší, o co běží a naopak druhí jsou velice šikovní a na úrovni. A i když to mnohdy neumí říci, je vidět, že už to někdy v rodině zažili. Já si myslím, že tady naše škola udělala obrovský krok, že si řekla, že nebude vymýšlet bakalářské a diplomové práce, jen aby se udělaly, ale že by to mělo vycházet z potřeb okolí, a téma by mělo být někomu užitečné i mimo školu. Máme své kantory a ti budou garantovat cestu člověka, který by v daném podniku mohl učinit dobrou věc. Předpokládáme, že tohle bude bavit jak toho člověka, tak samozřejmě toho, kdo ho vede. Aby to nebylo formální. Pan předřečník správně pravil, že je častokrát zapotřebí zpracovat i na výchově kantorů. O tom bychom mohli mít celou jinou konferenci. Čili na jedné straně chceme spolupráci, a to v těch hodnotách, ve kterých se život člověka daří nebo nedaří dobře.

Pár zajímavostí. Já jsem měl obrovskou šanci dostat se do Ženevy, do centra, kterému říkáme CERN, ve kterém se vedl největší výzkum všech dob, který se vůbec na naší zeměkouli provádí. Byl jsem tam v době, kdy tunel byl hotov, ale experimentální zařízení bylo ještě venku. Měl jsem takové štěstí, že jsem mohl mluvit s pěti lauréaty Nobelovy ceny. A mým zděšením bylo, že ty nejlepší mozky, které tam pátrají po tom,

z čeho vlastně je hmota a co bylo, když ještě nic nebylo, jaký je smysl života, kdo je to Bůh a zda se proti němu protivit nebo neprotivit a jak ho vlastně chápat. Nejzdatnější fyzici se tam těmito věcmi zajímají, protože kdybychom je rozřešili, tak by náš život od prvního vdechnutí mohl být šťastnější než je tento. Mimo jiné internet vznikl právě tam. A zajímavé bylo, že mi potvrdili věc, která se týká vlastní odbornosti. Všichni jsou naprosto perfektní a kolektivně si pomáhají. Jakmile je ale jasné, že se něco objeví, nastává obrovský problém – problém egoismu a těch základních bazálních vlastností člověka. Jinými slovy, v mnohém je to tak na celém světě, to o čem se tady hovoří je i u lidí nesmírně vzdělaných, kteří si s takovými věcmi nevědí rady. A bylo zajímavé, když se ptali, zda nemáme nějaký grant nebo nějakého génia, který by nás z toho mohl vyléčit? Protože jakmile se dosáhne nějakého objevu, tak Rus to bude směřovat samozřejmě jen do svého státu, Čech taky. Ještě byla zajímavá poznámka, že vy byste mohli mít jako Češi vlastní cestu, protože tunely a termín „tunelařiny“ jsme do světa zavedli. Na něm je zajímavé to, že při budování tunelu jsme nikdy nezbohatli, ale vy asi ano, a tím myslel opravdový stavbařský tunel. Já si myslím, že problematika je na jedné straně složitá a na druhé velmi jednoduchá. Stačí se podívat, co dělali naši předkové. Zdravý selský rozum.

A chtěl bych Vám říct takovou zajímavou věc, od roku 1910 do roku 1938 bylo 14 žen a mužů sledováno lékaři, psychology a sociology, z hlediska kvality jejich života na Harvardské univerzitě. Dnes, o 90 let později, kdy už většina těch lidí zemřela, je o každém z nich takový zvláštní pasport, a to je drama, které ukazuje na pocity štěstí, alkoholismus, krach. Je to sága každého toho rodu. Tím si chtěli odpovědět na jednoduchou otázku – zda je předmětem štěstí naše genová výbava, tedy to, co jsme po rodičích zdělili, anebo rodina a vztah s okolím. A člověk se k tomu může dopracovat vlastními silami. V Americe objevili, a musíme přitom chápat ten americký způsob života, že život nelze chápat jako hospodářský cyklus, jako S křivku a cyklus výrobků, od vzestupu až po dosažení vrcholu, krizi a pádu na zem, a pak jdu možná ještě dál, pokud přežiju. Život je potřeba brát jako kámen vhozený do vody, který dělá soustředné kruhy, a každý je paralelní a vzdaluje se od toho počátku, a je různorodý a spojuje ho láska k druhému, zodpovědnost za své kroky, umění dodržet slovo, naslouchání ostatním. A co to je? Vždyť my to všechno známe, není to nic nového, jen to neumíme vždy dodržet. A já si myslím, že to jsou atributy, které se pro ně zdají nové a přitom vlastně vůbec nové nejsou. Já bych připomenul, že nejsme až zas tak daleko, že nejsme úplně mimo tento proud, jež by měl ctít tyto odkazy našich předků. Když vidím dámy z kraje, tak jsme jediný kraj, který se zapojil do projektu „Sociální odpovědnost“. Já ho tady vyzvedl proto, že se projekt blíží koncepci vyhovět jeden druhému, aby model života nebyl pouze model, kde jeden vítězí a druhý spadne na zem, ale abychom si vzájemně pomáhali a pomáhali si navzájem zvítězit. Myslím si, že nabídka naší školy by se mohla uplatnit u těch studentů, kteří mají o sociální podnikání dost velký zájem, a máme na to lidi, kteří by je mohli vést. V kraji se teď s velkou noblesou ukazují výsledky projektu sociální odpovědnosti, kde se dávají různá ocenění, je to krásný kulturní zážitek. I tam by se mělo říct, že tato problematika je řešena, a bylo by to záhodno vidět i na jiném fóru. Jako úspěšnou firmu můžeme hodnotit tu, která pracuje v luxusním zboží a přispívá na ty, kteří sami nemohou a jsou nějakým způsobem postiženi. Tahle aktivita je aktivita všeobecně objímající to, co nás v naší společnosti musí zajímat.

Ještě zajímavá věc, mluvil jsem s některými evolučními biology. Ti jsou zděšení. Protože když žil Homo Sapiens a Neandrtálec, tak se asi setkali. Zdá se, že mezi nimi nebyly příliš hormonální bouře, to nevíme, ale víme, že určitě soutěžili o přežití. My dneska jsme jediní, jediní a zdá se, že jsme mistři světa a ředitelé zeměkoule. Ale abychom právě ztrátou základních lidských vlastností, o které tady jde a které jsou v tomto programu, v nich nespatořovali jakýsi samozničující faktor. Znáte jediný živý druh, který by se sám o sobě mohl vyvíjet dál? Biologie ho nezná. Já jen chci, abychom se neděsili problematiky, která je neřešitelná. Myslím si, že každý z nás může být vzorem. Mladým velmi často chybí vzory. Nemají je v rodinách a nemají je bohužel ani mimo rodinu. Myslím si, že univerzální návod není, bude hlavně záviset na každém, který vzorem může být, na jeho poctivosti a odpovědnosti. Přikláním se k výčtu pana Říhy, který tady ty úkoly ohodnotil. Myslím si, že těch úkolů je strašně mnoho, a kdyby se nám jich alespoň polovinu podařila splnit, tak si myslím, že bychom byli o hodně šťastnější. Děkuji.

Jan Tomiczek

Před polednem ještě máme stihnout jeden příspěvek k našemu programu a to „Rodina a práce“. Prosím paní Behanovskou.

Jan Florian

Než se paní kolegyně nachystá, jen jsem chtěl v téhle souvislosti připomenout to, co už tady nepřímo řekl i ředitel školy z Třanovic, že stále větší zodpovědnost přebírá komunita na úrovni obce a místa. To je to hlavní, co jsem postřehl z příspěvku pana ředitele. Jednoduše vzrůstá spoluzodpovědnost místních činitelů za vzdělání.

Mojmír Kovář

Já bych reagoval na profesora Zamarského. Vy jste vyslovil výzvu, abychom se připojili. My jsme připraveni se připojit, klidně si nás můžete uvést do seznamu a oslovit nás. Zítra tady bude Ostravská televize a můžeme to před ní probrat.

Mária Behanovská

Přeji dobrý den, děkuji za pozvání. Já jsem si připravila krátkou prezentaci, a jsem mile překvapená, že se zde sešlo tolik odborníků. Můj příspěvek je všeobecný, úkolem je se zamyslet nad pojmy, které jsou zahrnuté v programu obnovy venkova. Myslím si, že tyto věci je stále třeba připomínat, protože v této rychlé době se o to okrádáme a nedopřejeme to sobě, svým rodinám ani blízkým, ale na úvod možná pár slov.

Jsem předsedkyně Vidieckého (tedy venkovského) parlamentu na Slovensku. Nevím, zda Vidiecký parlament znáte, vznikl v roce 2000, možná jste někteří byli i na našich aktivitách a konferencích a slyšeli jste o něm. Posláním je prosazovat zvýšení kvality života a podporovat vědecké iniciativy a vědecký rozvoj. To je náš program, při zakládání jsme přebrali švédský vzor. Ale naše vláda se chová jinak než švédská. Vidiecký parlament má předsednictvo jako výkonnou složku, to se skládá z výborů z různých odborníků. Nyní jsme v režimu dobrovolnickém, máme tyto výbory, kde jsou odborníci, kteří vedou a sami si řídí práci výborů, setkáváme se jednou za dva až tři měsíce.

A teď k samotnému tématu. Dovolila jsem si nadefinovat rodinu, protože tak jak je to běžně definované, že je základem společnosti, jsou o tom různé debaty a polemiky. Bohužel zůstává to pouze na papíře a v praktickém životě, jak víme a pociťujeme, tento základ společnosti není velmi uznávaný. Na rodinu se můžeme dívat z různých pohledů. Víme, že co obor, to jiný názor, takže existují různé vědy a teorie o rodině. Ale bohužel praktický život je úplně o něčem jiném. A je možné, že dnešní rodiny, už se ani nestačí v tom shonu a spěchu rodinou stát a pěstovat v dětech věci, které jsou potřebné a nutné. Největším darem, kterému bychom se měli věnovat je láska, a té je vždy málo. Měli bychom ji věnovat především dětem, což mnohdy v rychlé době ani nestihneme, protože musíme zabezpečit finančně rodinu a na lásku už čas nezbyvá. To považuji za chybu a nevím, zda se dá vůbec ještě napravit. I když existují krásné příklady rodin a jejich snahy o to, že pokud se chce, tak to jde. Výchova v rodině je další odbor, který je tak vážný, že jen těžko k tomu něco dodat pár větami. Existuje mnoho literatury a knih, jak vychovávat, představy odborníků o výchově. Ale zase - pokud je dostatek lásky, tak se dá výchova v rodině určitě zvládnout a potřebné hodnoty do dětí vštěpit.

Žijeme v různých prostředích a to v mnohdy pro děti nevhodných. Jeden extrém je, že se o děti rodiče starají až přehnaně, rozmazlují je a dávají jim vše, co chtějí. To je potom na škodu a s dětmi se to vleče celý život, a ani za to nemohou a nechápou, proč to nefunguje i v životě tak, jak to fungovalo doma, že vše co chtěli, vždy dostali. Je to možná tím, že tato generace rodičů, která vychovává děti, sama nedostala to potřebné od svých rodičů. Povinnosti rodičů je zajistit dítěti co nejlepší výchovné prostředí, což je neskutečně těžké, pokud hodnoty, které byly kdysi, že otec pracoval a obhospodařoval finance, a matka se starala o domácnost, už skoro vůbec neexistují. A tím, že jsou v převážné míře málo početné rodiny, kde jedno či dvě děti nejsou tím ideálním vzorem, jak má rodina fungovat. Určitě tam, kde je více dětí, se dá vztahy a hodnoty vybudovat a tyto děti se pak umí postarat o své děti, protože už doma museli pomáhat, vychovávat mladší sourozence a respektovat ty starší. V rodině byla vždy hierarchie a jedináčkové netuší, jak se v rodině žije, protože vždy vše měli, a pak mají život nesmírně těžký. Nejlepší výchovná metoda je vlastní zkušenost, a v dnešní době a ekonomických podmínkách je opravdu velmi těžké být vzorem pro vlastní děti, protože na lásku, dobré příklady a věnování se rodině je potřeba čas, se kterým všichni bojujeme a máme ho velmi málo.

Je to na zamyšlení a myslím, že i morálka velmi pokulhává, a je to vidět. Celá naše společnost je plná násilí a to je další odbor a celá vědní disciplína. Pokud rodiče na děti nemají čas a nedávají jim dostatek lásky,

jsou vystaveny násilí a různým formám pokušení, vydírání a dalším. Víme, že z profesionálního hlediska byli jako první lékaři a sociální pracovníci, kteří odhalili příklady násilí. Víme, že o násilí v rodinách se nepřilíš hovoří, nebo alespoň dokud nepropukne v plné síle, to pak se rodiče chytají všeho možného, aby mohli svým dětem pomoci, ale v časovém stresu, někdy ani nezjistí, co se s jejich dětmi děje. Děti se stydí mluvit se svými rodiči, nemají k tomu dostatek času, pohody a lásky, aby se mohli svěřit s tím, co zažívají a co jim dělají jejich spolužáci. Nosí to v sobě, neumí to vyřešit a odráží se to pak různě. Častokrát oběti násilí přenášejí své zkušenosti z dětství i do svých rodin, protože to nikdy neuměli vyřešit a zůstalo to v nich, a potom v tom pokračují i ve svých rodinách, což je velmi vážné a bohužel je to zkušeností. Proto říkám, že nové mladé rodiny to možná nesou s sebou.

Sociální systém a v něm poskytované jistoty přestaly být funkčními a rodina tak zůstala osamocená v řešení problémů. Víme, že i vysoká nezaměstnanost neprospívá fungování rodiny, rodiče musí často odcházet za prací, mají více zaměstnání, a děti musí docházet do školy samy, spojení fungují na okrajových vesnicích. Děti jsou pak při čekání na zastávkách vystaveny nebezpečí, rodiče nemají ani čas se jich zeptat, co vše se jim přihodilo. To jsou věci, o kterých je potřeba hlavně mluvit a poukazovat na ně, aby se řešily a neodsouvaly se pryč jako nepohodlné, protože nás se to netýká. Myslím, že nás se to týká a je potřeba věci posouvat a program obnovy rodiny považuji za dobrý krok, kterým je třeba jít a i závěry, které vyjdou z tohoto setkání, mohou pomoci. Rodina je tady proto, aby uspokojovala nehmotné potřeby, které se odráží v citech. Děti často bývají bezcitné, jednak díky médiím, počítačům, sledují agresivní záběry a považují to za přirozené, protože to tam vidí. Za našich dětských časů vždy vyhrála spravedlnost a měli jsme to v sobě vsugerované. Dnes jsou některé pohádky takové, že jim nerozumím, a pokud se na ně někdy dívám se svými vnoučaty, tak si je musím nechat vysvětlit, a často jsem až zděšena, co děti v pohádkách vidí.

Děti a mladí jsou čím dál víc odkázáni na sebe. To je konstatování, se kterým bychom měli něco dělat. Protože když tráví čas na párty a mohou se setkat s dětmi, které už dlouhou dobu žijí takovým bezprostředním způsobem, musí násilí nějak trpět, a jde to dále. Mnoho rodičů netuší, s kým se jejich děti setkávají a řeší to, až pokud je pozdě. Někdy jsou následky na dětech bohužel celoživotní. V krátkosti jsem přeletěla problémy, o kterých by se mělo mluvit. A myslím, že je velmi dobré, pokud se o těchto věcech bude hovořit a bude se je někam posouvat.

Jan Tomiczek

Doufám, že pohoda, kterou jste měla předtím, Vám zůstala i teď. Děkuji Vám.

Jan Florian

Probíráme téma „Rodina a práce“ a já chci upozornit na to, že na našem webu nebo na webu Centra rodiny v Brně, je blok přednášek z Emauz a tam kolega, zástupce MPSV, vyprávěl o programu „Audit a rodina“. Je to zajímavý projekt a tady je i pár starostů, kteří by se k němu mohli připojit. Snaží se propojit právě rodinu a práci a na venkově by to bylo zajímavé hlavně z pohledu mikroregionu. Doporučuji podívat se na jeho přednášku.

Jan Tomiczek

Jen pro doplnění - je zde i brožurka „Program rodiny“ a orientace ve firmách, téma „Audit, rodina a zaměstnání“.

Zuzana Filípková

Dobré odpoledne, na úvod jsem chtěla poděkovat za to, že jste mě do tohoto společenství pozvali, protože téma rodiny je mi velmi osobnostně i profesně blízké, protože sama žiji ve velmi spořádané rodině a v manželství trvajícím 23 let, kdy máme dva syny a rodina je jeden z největších darů, které jsem od Pána Boha ve svém životě přijala. Jak už tady bylo dopoledne řečeno, tak i já si myslím, že obnova rodiny a cesta, abychom se tady potkávali a toto téma řešili, je velmi důležitá.

Jmenuji se Zuzana Filípková, pracuji jako ředitelka Slezské diakonie, a dnes bych vám ráda řekla o aktivitách, které diakonie dělá především v sociální oblasti. Naše služby jsou velmi rozsáhlé a široké, a každou oblast, kterou máme, bych mohla nastavit i do oblasti rodiny. Ale nebojte se, určitě nebudu hovořit o všech těchto službách, řeknu jen o některých a o jiných pak bude hovořit pan Santarius, především zmíní vize

a cíle, které budou souviset s venkovem a s prací na venkově. Na úvod něco ke krizi rodiny, protože diakonie má některé služby, které jsou spojené s krizí v rodině, a možná bych zopakovala věci, které už byly řečeny a které se týkají naší společnosti. Právě proto, že tyto krizové faktory ve společnosti jsou, proto i Slezská diakonie dělá služby, které dělá.

Je jasné, že v dnešním evropském společenství je takový jev, že se rodí méně dětí. Bylo řečeno, že lidé žijí bez sňatku. Rodiny se rozpadají. Víme, že dost často jeden z rodičů vychovává své potomky. Dnes jsme taky slyšeli o absenci vzorů pro rodiny a rodinný život. Jak vnímáme my sociálně patologické jevy? Taky se nás týká zanedbávání péče o děti, protože rodiče jsou hodně zaneprázdněni a při pracovním vytížení nemají dostatek času na to, aby se věnovali svým rodinám.

Další oblast je týrání dětí. Trochu jsme slyšeli o násilí. My se ale v našich službách potkáváme se situací, že jeden z manželů, (a dříve to bývaly spíše ženy, ale dnes jsou to často i muži), je týrán a nebo děti jsou týrané či sexuálně zneužívané. V minulosti to byla oblast žen, dnes jsou to především děti. Jedním z jevů je záškoláctví a šikana, alkoholismus. Slezská diakonie zaměřuje část práce na práci s bezdomovci, kde 90% našich klientů jsou lidé závislí především na alkoholu, což je levnější varianta než drogy. Kouření. Gamblerství. Drogy. Kriminalita. Delikvence. Taky téma ústavní péče, to je téma, o kterém bychom mohli dlouho diskutovat, protože je stále aktuální především v ČR, takže v minulém roce vidíte podle statistik, kolik je tam případů. A protože patologie je v dnešní společnosti taková, proto i Slezská diakonie se rozhodla, že bude čelit některým těmto jevům, a protože Slezská diakonie je mladou organizací, vznikla po revoluci v roce 1990 a vždy od začátku práce jsme reagovali na potřeby společnosti, které tady byly.

Možná jen krátké počty – v dnešní době Slezská diakonie poskytuje sociální a sociálně zdravotní služby na základě křesťanských hodnot potřebným lidem, je zřízena Slezskou církví evangelickou augsburského vyznání, vznikla v roce 1990, a v dnešní době kromě dvou škol, kde pracuje 564 zaměstnanců, provozujeme 54 středisek a 95 sociálních služeb a máme 6000 klientů a mnoho dobrovolníků. Než se dostanu k oblastem, které zasahují do problematiky rodiny, tak jen krátce zmíním oblasti práce, které diakonie dělá. Je to práce především se seniory a myslím si, že dnes téma stárnutí populace je také samostatné, protože víme, že Evropa stárne a v minulosti jsme byli svědky, nebo pořád jsme svědky toho, že hlavně větší města provozovala hodně domovů pro seniory. Do budoucna je ovšem strategie Evropy hodně postavena na tom, aby vznikaly menší terénní služby zaměřené na přímou práci s rodinou. Tím, že Slezská diakonie v minulosti neprovozovala velké zařízení pro seniory, jsme měli a máme i teď možnost několika terénních programů a ambulantních služeb, jako pečovatelské služby, osobně asistentské péče nebo tísňové péče, a různé typy služeb v různých městech MSK. Do budoucna si troufám říci, že práce se seniory je jednou s priorit v sociální oblasti, ale také vzhledem k tomu, jak se vaše organizace zabývá venkovem, tak i seniorská práce by měla být zaměřená na rodiny. Jde o to, že by senioři měli být co nejdéle doma, a právě do domácnosti jim chceme poskytovat komplexy různých sociálních služeb. O tom později i pan Santarius. Já osobně si myslím, že tento problém s venkovem hodně souvisí, protože i ministerstvo a kraj více vnímá, že oblast péče o seniory by měla být v působnosti obcí. To je tedy téma, které se nás všech do budoucna týká.

Další oblast spojená s rodinou, které Slezská diakonie realizuje, je péče o lidi se zdravotním postižením. Slezská diakonie provozuje ranou péči – tedy služby pro rodiny, kterým se narodí dítě s postižením, jedná se především o poradenství a doprovázení těchto rodin. Poté jsou to denní stacionáře pro postižené děti, pro mládež s postižením. Jsou to terapeutické dílny, sociální rehabilitace, chráněné dílny, chráněné či podporované bydlení a školy. Slezská diakonie provozuje tyto služby v MSK skoro v každém městě a je to jedna z největších oblastí, kde je rodina s postiženým dítětem taky samostatným tématem.

Pak je to oblast poradenství, protože máme poradny od Ostravy, přes Karvinou až po Třinec a další města. V každém z těchto měst máme občanské poradny zaměřené na rodinu a problémy této společnosti. Většinou jsou to poradny ve městech a na venkov už se nám poradenství těžko dostane. Tyto poradny mají vazbu i na týrané a zneužívané ženy, protože násilí je taky patologie, která v této společnosti je. S vazbou na tyto poradny máme i azylové domy, domy pro matky s dětmi, kde máme celé rodiny často bez otce, kde jsou matky a děti trpící násilím, nebo které ztratily svůj domov. Máme azylové domy pro muže v Karviné, Třinci, Bruntále, Českém Těšíně a další, kde poskytujeme sociální rehabilitaci, terénní programy, azylové domy pro lidi bez přístřeší. Když to všechno spočítám, tak se dostaneme k číslu 95 služeb.

Jedna oblast péče je rodina a o těchto službách řeknu něco více. Projektem, který je hodně zaměřený na rodiny, je sociální asistence a se jmenuje „Naděje pro rodinu“. Slezská diakonie je nezisková organizace,

kteřá čerpá finanční prostředky z různých zdrojů, hlavním donátorem je MPSV, Krajské, městské a obecní úřady, příspěvky od rodičů a nyní i EU. V současné době máme 9 poboček v MSK, ve městech Český Těšín, Karviná, Frýdek – Místek, Karviná, Bohumín, Krnov, Třinec, Orlová, Ostrava a Rýmařov. Co je cílem těchto služeb, které jsou poměrně nové a jsou zaměřeny do oblasti podpory rodiny? Jsou hodně zaměřeny na to, aby děti nebyly umístovány do ústavní péče. Jsou zaměřeny na to, aby docházelo k začleňování rodiny do společnosti. Jde o zlepšení prospěchu dětí a minimalizaci záškoláctví. Jde o podporu rodiny, aby mohla samostatně fungovat.

Jak ty služby vypadají? Služby jsou zaměřené na asistenci při jednání s úřady, na zlepšování péče o domácnost, na podporu při hledání zaměstnání. Naši asistenti docházejí do rodin a učí matky hospodařit s penězi a taky se zapojují do doučování dětí. Jsou hodně zaměřeny na patologické rodiny a na jejich podporu, aby mohly děti zůstat v rodinách.

Další oblastí pomoci rodinám jsou nízkoprahová zařízení. Mnoho změn do sociální oblasti přinesl zákon o sociálních službách. Ten je velmi fajn, protože definuje oblast sociálních služeb a upřesňuje některé činnosti. Rodina byla vždy jednou z cílových skupin, kde jsme se snažili hledat cesty a zlepšit život. Nízkoprahová zařízení měla mnohem širší rozsah, byla zaměřena na to, aby děti se více méně vyhnuly páchání různých deliktů a problémů a aby trávily čas v nízkoprahových zařizováních. Pak přišel zákon více zaměřený na oblast volnočasových aktivit a přinesl změny, takže se tato zařízení přetransformovala na sociální zařízení. V současné době je provozujeme dvě střediska pro děti - je to v Karviné pro dospívající mládež a v Bohumíně KANAAN. Děti zde mohou trávit svůj čas. V těchto centrech usilujeme o pozitivní změny v jejich životě a zabránění jejich vyloučení. Někdy jde i o řešení krizové rodinné situace, kdy se rodina rozvádí a dítě odchází z domu, nebo trpí šikanou. Jde o smysluplné trávení volného času, doučování, přípravu do školy. Obsahem jsou taky různé preventivní přednášky, besedy a diskuze a poradenství v oblasti vztahů, rodiny, drog.

A pak taky fyzický doprovod na různá jednání. A jaké máme výzvy v péči o rodinu? Všichni víme, že se naše společnost do budoucna bude posouvat, a víme, že ústavní péče je téma, které v některých zemích docela vymizelo. V ČR je to téma pořád aktuální, takže doufáme, že v tom dojde taky ke změnám. Doufáme, že dojde k vytvoření služeb náhradní rodinné péče, protože pořád existují dětské domovy, kde děti tráví čas, pokud je v rodině sociální patologie. I my, když máme možnost spolupracovat s některými evropskými ale i zámořskými státy, tak vidíme, že opravdu téma ústavní péče je minulost a přáli bychom si to samé i v ČR.

Další velké téma, které dnes MPSV řeší, je transformace jednotlivých ústavních zařízení. V současné době probíhá transformace především v oblasti práce s lidmi s postižením. Jsem velmi vděčná, že ministerstvo i MSK přijalo strategii, aby velká ústavní zařízení, zatím především pro lidi se zdravotním postižením, byla transformována. Jsou budovány nové komunitní služby, kde se klienti ústavů stěhují do komunitních center, které často bývají i v obcích a místech, kde doposud nebyly. Jsem vděčná, protože MSK má vynikající koncepci a v této oblasti působí velmi intenzivně a do budoucna by všechna tato zařízení měla být přeměněna na menší komunitní centra. Hovoří se i o transformaci ústavní péče, což je další vize do budoucna.

A poslední vizí je rozvoj terénních a ambulantních sociálních služeb pro podporu rodin. Takže toto je naše vize a zároveň i vize společnosti do budoucna. Já vám přeji, abychom slyšeli na výzvy společnosti, které jsou. Protože do budoucna bude třeba připravit sociální služby na to, že populace stárne a bude měnit svoji tvář. Situace rodiny se mění a my chceme změnit spoustu věcí. Jsme nuceni na tuto situaci reagovat a mým přáním je, abychom našli ty správné cesty, jak nastavit potřeby společnosti tak, aby byla schopna na ně reagovat. A na závěr jeden biblický verš: „Amen, amen pravím Vám, co jste učinili jednomu z těch mých nepatrných bratřích, mně jste učinili.“ Děkuji za pozornost.

Česlav Santarius

Vážené dámy a vážení pánové, děkuji za pozvání. Chtěl bych svém vystoupení konkretizovat určité návrhy, které by mohly vzejít z této konference. Ředitelka Slezské diakonie, paní doktorka Filípková, už zmínila, co vše diakonie dělá a v jakých oblastech. Je pravda, že je to hodně aplikované na města, ale dá se to aplikovat i na obce vesnického typu. Pečlivě jsem prostudoval body programu a na internetu našel, že se 13. 9. 2010 konala konference v Emauzích a tam jsem našel zajímavé prezentace od paní Marie Oujezdské, z Národního centra pro rodinu. Další zajímavou prezentací je, co je to audit obce přátelské k rodině. Na základě toho, co jsem prostudoval a co vím ze Slezské diakonie, kterou jsem budoval a kde jsme reagovali na tyto potřeby, mám konkrétní náměty k programu obnovy rodiny.

Zaprvé, budování komunitních center, což bych rád komplexněji postihl a zaměřil na jednotlivé obce. Dále budování sociálních podniků v rámci sociální ekonomiky. Tady navazuji na profesora Zamarského z VŠ, se kterou také spolupracujeme, a je to moje oblíbené téma. I když jsem již částečně v důchodu, tak stále bych rád v této oblasti něco udělal. Třetí námět mám, že byste mohli využít zkušeností z Rakouska a realizovat audit obce přátelské k rodině. Možná by šlo napsat nějaký projekt a získat financování z EU, zkusit to na jedné či dvou obcích a pak to aplikovat na další.

Budování komunitních center – napsal jsem komplexní pojetí. Komunitní centrum by mohlo být jedno, ale když mám představu, co vše v Třanovicích zamýšlíme, tak to asi v jedné budově vše vytvořit nejde. Ale berte to jako věci, které na sebe mohou navázat.

Je to jednak seniorská problematika – to znamená, že i ve vesnickém prostředí, v obcích či v mikroregionu by mohla být vytvořena domovinka, denní stacionář pro lidi s demencí, to znamená to, co máme v Ostravě. Na vesnici je to trochu těžší, ale propočtem pro mikroregion by se to dalo udělat.

Potom rozvoj terénních služeb – to znamená ošetrovatelské a pečovatelské služby, a ukončit je takzvaným mobilním hospicem. I ten se dá aplikovat v terénních službách.

Krizové ubytování - například v Ostravě s tím máme zkušenost. Je tam krizový telefon a krizová péče, kdy lidé přijíždějí a odpoledne odjíždějí z denního stacionáře jako z mateřské školy. Někdy nastává situace, že někdo potřebuje na dovolenou či operaci, snacha se stará o rodiče, ale potřebuje si něco zařídit, odpočinout si, navštívit děti a nemá kde rodiče dát - to znamená krizové ubytování na několik dnů. Ostravské zařízení bychom chtěli rozšířit pomocí Švýcarských fondů na větší kapacitu. I toto by se dalo udělat v mikroregionu.

Inspirace k sociálnímu bydlení pro seniory přišla z Francie, z Ministerstva zemědělství, které v té době mělo kontakty a možná že ještě má. Dokonce MZ mělo peníze na vybudování domů, kde by lidé, kteří dají svým dětem farmu, neodcházel a zůstali žít tam, kde doposud, vedle kostela, obchodu, lékaře, kde celý život byli zvyklí chodit. Já vím, že tam je to o něčem jiném, je to napojeno na pojišťovnu a na zemědělskou produkci, a pojišťovna potom pomáhá stavět ty domy. Ale tady byly snahy na Těšínsku a Bruntálsku, že domy postavíme a dokonce byly slíbené peníze z MZ případně EU a možná v rámci ROPu by se dalo na to něco získat.

Jako rozšíření kapacity by pak mohlo být vybudování center pro rodinu, což je typické pro města, ale dalo by se to vytvořit i na vesnici. Na to potom navazuje flexibilní péče o děti, různé problémy v období prázdnin, státních státek nebo nemoci dítěte.

Potom informační a poradenské služby pro celou rodinu, na to by mohlo navazovat dobrovolnictví, to by pak mohlo vyústit v „náhradní babičku“. Takže neoddělovat lidi, ale různými způsoby dávat seniory a mladá manželství dohromady tak, jak to měli i ve Finsku, četl jsem o tom už na vysoké škole v Bratislavě. A tak došlo k tomu, že se cizí lidé propojili, a babičky se staly babičkami v cizích rodinách. Nyní je to i v Polsku, Poláci jsou hodně na byznys, mají tam takové „placené babičky“, takže něco jako au pair nebo pečovatelky. Já jsem se snažil ale vymýšlet především pro venkov, protože ve městech už takové služby mají.

A ještě by mohlo být vícegenerační sociální bydlení napojené na sociální bydlení pro seniory a jakoby určité startovní byty pro mladá manželství nebo takové domovy „na půli cesty“. Zde je problém se vzdáleností, tyto domovy by měly být blízko práce.

A teď se dostanu k dalšímu bodu, vidím velkou perspektivu v sociální ekonomice a sociálním podnikání. Vytvořit sociální podniky, kde by se realizovala pomocná sociální síť a znamenalo by to vytvořit pracovní místa pro lidi ohrožené sociálním vyloučením. To mohou být handicapovaní, nebo lidé zadlužení, bez práce a další. Organizování a fiktivní využití dvaceti hodin veřejné služby. Tedy veřejná služba a veřejně prospěšné práce. Kdyby se našel sociální podnik, který by zorganizoval práci a měl stále zaměstnance, protože nutností je podepsat kontrakt a zaručit se. Ale vidím efektivitu těch dvaceti hodin, co tito lidé musejí odpracovat. V televizi stále slyšíme, že na to obce nejsou připraveny, a vytýkají to ministru Drábkovi. Já bych vytvořil sociální podnik, a kdybych měl 50 – 100 lidí, kteří mi odpracují 20 hodin, tak věřím, že to bude efektivní výkon. Je jasné, že je nutné najít optimální výrobní program, to je zase na vstřícnosti ze strany obcí, aby péči o zeleň a podobně nezadávali svým známým. Měly by se více orientovat na to, aby pomohly sociálním podnikům.

Pracovní aktivity řešící problematiku nouze – tady vidím sociální podnik jako „likvidaci pozůstalosti“. Šéfovi Třineckých železáren zemřel otec a volal na diakonii, zda by tam pozůstalost nemohli zlikvidovat. Představte si, že by byl sociální podnik, který odveze, vymaluje, odhlásí vodu, kanalizaci, elektřinu prostě všechno a předloží fakturu za provedené služby. Ta efektivita je v tom, že kde by tito lidé pomáhali, tak by těch 20 hodin museli odpracovat.

Kvůli třetímu námětu možná kolegové a starosta Tomiczek jedou do Rakouska, aby navázali kontakt. Možná by se dalo nejdříve projekt zrealizovat pomocí rakouského modelu. Tam mají auditní firmu, která provádí audity toho, jak je obec vstřícná k rodině. Jaké výhody získá obec prostřednictvím auditu, záleží na objektivním posouzení, kolik toho pro své rodiny dělá. Je to plán opatření, vyšší kvalita života, spokojenost obyvatel atd. Toto by se dalo zkusit v Třanovicích nebo v mikroregionu Stonávky, a pak to jako know – how prodat jiným obcím v ČR. Našly by se i peníze v ROPu.

Nakonec ještě jedno, omlouvám se, chci Vám říct jen můj názor na rodinu. Chtěl bych to zmínit i proto, že tento měsíc bude 45. výročí, co jsem se oženil. Mohu říci, že jsem měl to štěstí, že v mé rodině i v rodině manželky nebyl nikdo rozvedený a já jsem vyrůstal také v manželství, které se nerozvedlo. Jak jsem nabíral zkušenosti, tak se dívám na manželství a na rodinu jako na určitou převodovku. Převodovka je tvořena dvěma částmi, jedna od výrobce „A“ a druhá od výrobce „B“. Musí se vytvořit jedna převodovka, aby auto fungovalo. Už to manželství je o tom, že se ozubená kolečka do sebe vkládají tak, aby zapadly. Ale stále to ještě není rodina, je to jen manželství. Až přijdou děti, je to teprve rodina. Aby převodovka dobře fungovala, musíte ji mazat, a nesypat do ní navíc ještě písek. A to, co jsme tu řekli, nebo co vůbec konference řeší, to je co udělat proto, aby toho oleje bylo více, a písek byl co nejvíce odstraněn. Poněvadž minusové věci mohou mezi sebou vytvářet manželé, dorůstající děti, mohou to být rodiče z jedné či druhé strany, kteří nejsou olejem a naopak vše komplikují. Já bych tomu rád pomohl, a proto i Slezská diakonie chce, aby svými službami byla tím olejem a mohla zkvalitnit chod celé převodovky. Pokud bude fungovat převodovka, je záruka, že mohou vznikat nové, stejně dobré i pro další generace. Děkuji.

Martin Hořínek

Dobré odpoledne, dámy a pánové. Já navážu na vystoupení jak paní ředitelky Filípkové, tak na vystoupení pana Ing. Santaria, protože jak Slezská diakonie, tak i Charita Český Těšín a charita obecně, se pohybují ve stejné oblasti a to v oblasti sociálních služeb.

A teď k tématu, o které bych se s Vámi chtěl podělit. Pan Tomiczek mě sem zval slovy: „Přijedte, hledáme cestu.“ A já v souvislosti s tím, že naši hlavní cílovou skupinou jsou senioři, jsem přemýšlel a chtěl bych Vám nabídnout jednu z možných cest, která je řešením péče o seniory. Když jsem si pročetl Program obnovy rodiny, tak právě v bodě 4, ke kterému teď všichni směřujeme, jsem našel věty nebo témata, která souvisí s tím, co se týká obnovy rodiny a zároveň toho, co děláme my – tedy týká se to péče o seniory, vazby dítěte a rodiče a jejich vývoj a směr do budoucna. Pro tu skutečnost, že se budeme setkávat stále více se seniory a starými lidmi, mluví jednoznačně demografický vývoj v ČR a statistická data. Podle údajů ČSÚ se za posledních dvacet let neustále zvyšuje podíl osob starších 65 let, to znamená seniorů. V roce 1989 to bylo 12,5% a v současnosti tento poměr představuje již 15%. Posun o tři procentní body v absolutních číslech, vzhledem k tomu, že ČR má zhruba 10 milionů obyvatel, je asi 300 tisíc. To znamená, že za 23 let nám přibylo 300 tisíc seniorů. To, co je na tom nejvíce alarmující, je tendence toho vývoje. Za celých těch dvacet let poměr seniorů ani jednou neklesl, a předpoklad do budoucna je takový, že se bude stále zvyšovat. Máme tedy určitý problém, a nechci se teď zabývat ekonomickými dopady tohoto problému, ale spíše tím, jak tento problém řešit.

Jakými způsoby se o naše seniory postarat? Já si nemyslím, že to vyřeším, ale když nad tím přemýšlím, vidím určité možnosti řešení, a to dva základní modely v oblasti péče o seniory. První model je rodinný, ten, o kterém jsme tady už slyšeli, a určitě ještě uslyšíme. Druhý model je pak model instituce. To znamená to, před čím Program obnovy rodiny varuje, tedy to, že svou odpovědnost za rodiče přenecháváme nějaké jiné instituci. A protože my se seniory pracujeme a tímto problémem se zabýváme, tak se setkáváme s oběma těmito modely. První model, tedy péče o seniory v rodinách, je postaven na tradicích, na tom, co tady bylo kdysi, a doufáme, že to přetrvá i nadále. To tedy znamená, že když každý z nás dosáhne určitého věku, kdy už není schopen se sám o sebe objektivně postarat, respektive pro zachování kvality svého života je částečně odkázán na pomoc někoho jiného, tak je tady rodina, což je přirozené prostředí, do kterého se obracíme jako do prvního v okamžiku, kdy už si sami nejsme schopni pomoci. Tento model péče o seniory počítá s tím, že o seniory se postará sama rodina.

V jakémsi protipólu stojí druhý model, to znamená instituce. Bohužel, v praxi se setkáváme s tím, že rodiče dětí, kteří už dorostou do věku rodičů, nemají možnosti nebo z jiných důvodů se snaží odpovědnost za své rodiče přenést na nějakou instituci – domovy pro seniory, LDN a jiná zařízení tohoto typu. Tento model má

své místo, kdo máte zkušenost se starými lidmi víte, že v určitém okamžiku, když člověk zůstává doma, je to nejen jakousi „zátěž“ pro rodinu, ale může to ohrozit i zdraví toho starého člověka. Staří lidé, jak jsme tady slyšeli dopoledne, se často stěhovat nechtějí a chtějí zůstat v přirozeném prostředí. Na druhou stranu mají zdravotní a jiné handicap, a v okamžiku, kdy lpí na tom, že zůstanou doma, ohrožují i sami sebe. Proto tento model, poskytující jakousi pobytovou péči, zde má své místo, ale měl by být jakýmsi okrajem.

Střední cestou je to, co podle mě do budoucna bude stále důležitější a to, co už zmínili kolegové ze Slezské diakonie, je model terénních služeb. Už od 90. let vznikaly v charitním prostředí takzvané CHOPSKY, což je vlastně zkratka pro charitní ošetrovatelskou a pečovatelskou službu, kdy ještě před vznikem a platností zákona o sociálních službách na jedné ploše a v jednom zařízení, které bylo terénní, byla zařízena sociální péče o seniory doplněná i o tu zdravotní. Po vstoupení zákona v platnost, se tento směr rozdělil, protože zdravotníci se řídí jinými pravidly než sociální služby. V charitním prostředí je toto nicméně tradice a velká část charit, která tyto služby poskytuje, má jak sociální, tak i zdravotní složku, které se v praxi u seniorů doma střetávají – chodí tam jak zdravotníci, tak pracovníci v sociálních službách, a je tak zajištěna péče o seniory. Myslím si, že terénní služby budou do budoucna hrát prim, budou pořád důležitější, a to zejména proto, že se v nich slučují oba dva klady. Domácí prostředí zůstává zachováno, senior zůstává doma v okruhu svých známých, nemusí se stěhovat. Zároveň je však pro něho zajištěna kvalitní a odborná péče. A vy, kdo jste už k této oblasti „přičichli“, víte, že na kvalitu pracovníků v sociálních službách jsou kladeny stále větší nároky – naši zaměstnanci se musí neustále vzdělávat, musí splňovat určitá kritéria nejen obecná, profesní a kvalifikační, ale zároveň ne každý je vhodný pro práci se starými lidmi. Takže aby tato služba fungovala, byla dobře udělaná a měla smysl, je zapotřebí, aby lidé měli určitou empatii a aby se uměli ke starým lidem postavit a dokázali vycítit jejich potřeby. V okamžiku kdy jsou tyto služby aplikovány, je tady navíc výhoda i pro rodiny seniorů, protože děti mohou zanechat doma své rodiče a mohou se o ně starat, ale zároveň mohou žít plnohodnotným životem se svými koníčky a zájmy, a zároveň ví, že je o rodiče postaráno. Tento model samozřejmě není univerzální a také není lékem, který, když najdu, tak dostanu Nobelovu cenu. I tento model má své limity, mezi které patří například zdravotní stav, o kterém jsme mluvili, dále to, že člověk dospěje do takové situace, že jeho rodina a přirozené zázemí už tady není, rodina se odstěhovala a podobně. Ten člověk pak nemá nikoho, kdo by se o něj postaral.

A myslím, že je zde jiný model, a to jsou domy s pečovatelskou službou, o kterých jsme tady slyšeli už ráno. Domy s pečovatelskou službou na rozdíl od domovů pro seniory, které mají zajištěn nonstop provoz a díky tomu mají zajištěnou i neustálou péči, tak jsou jakousi kombinací tohoto přístupu. Myslím si, že toto je cesta, která v té venkovské oblasti může mít - a věřím, že do budoucna také bude mít - uplatnění. Na malém prostoru území obce se mohou vytvořit bytové jednotky pro seniory, které nemusí být nikterak velké, nemusí být pro několik desítek klientů, které potřebujete umístit na nějaký prostor. Obce tato zařízení spojí s poskytováním sociálních služeb, přičemž tyto služby samy nerealizují, ale jsou jen těmi, kteří tento domov provozují nebo vlastní, například rozhodují o umístění žadatelů, ale břímě té samotné sociální práce přenechávají na profesionálech, na sociálních službách, které s tím mají své zkušenosti. Tento model považuji pro tuto oblast za nejdůležitější a myslím, že do budoucna bude jeho důležitost ještě růst. Když jsem přemýšlel nad tím, kam by do budoucna mohla péče o seniory směřovat, tak jsem si našel jakousi rovnici. Myslím si, že budoucností je zachování rodinného prostředí, ke kterému má napomoci i Program obnovy rodiny, v kombinaci s terénními službami. To si myslím, že je budoucnost v péči o seniory. Děkuji.

Vratislav Vojnar

Vážené kolegyně, vážení kolegové, rovněž děkuji za pozvání na konferenci. Jmenuji se Vratislav Vojnar, jsem pracovníkem odboru sociálních služeb na MPSV. Původně jsem si připravil prezentaci na téma sociální reforma, která v současné době hýbe tímto národem, hýbe poslaneckou sněmovnou a dnes v noci byla po zajímavých peripetiích schválena. Ale jak jsem tady poslouchal témata a příspěvky, tak jsem si to rozmyslel a prezentaci tady nebudu promítat, možná jindy, na jiných přednáškách, kde jsme se už s některými z vás setkali. Navíc je prezentace asi čtyř hodinová, takže by to bylo nadlouho.

Já bych spíše zareagoval na vystoupení, která zde zazněla, a to z pohledu, který tady zazněl až v posledních minutách. Je dobře, že jde rozvoj tím směrem, jak to naznačila paní ředitelka Slezské diakonie, a že po zákonu o sociálních službách se mnohé změnilo a bude měnit. Ale jakým tempem a do jaké šíře se to bude měnit, závisí na tom, o čem jsme tady hovořili jen okrajově, závisí totiž na financování sociálního systému.

Podle toho, kolik bude peněz, tak rychle se novinky a správné směry budou pohybovat. Zatím to nefunguje tak, jak by mělo. Zapojil bych se do debaty o obnově rodiny a toto téma není úplně o penězích.

Mám na mysli spíše rozvoj sociálních služeb a financování a jak by se do toho měla zapojit rodina. Už zde zaznělo, že zatím v řadě případů převládá názor, že to má zařídit stát popřípadě obec, a rodina z pohledu spolupříspěvní do systému nám tam nezapadá. Když se objevil zákon o sociálních službách platný od 1. 1. 2007, tak nastavil nové směry a parametry i v tom, že síť sociálních služeb nebude organizovat a tvořit jen poskytovatel, ale bude si ji tvořit klient sám. Bude si sám rozhodovat o tom, kterou ze služeb potřebuje, a u koho si službu objedná, když mu ji neposkytne rodina. A ten systém si bude vytvářet tím, že do něj přinese peníze. Proto je dnes financování alfou a omegou.

Ještě než zmíním zdroje financování, tak jen malou poznámku. V současné době je v populaci asi 7 % zdravotně postižených. Tito občané tedy potřebují nejen zdravotní, ale i sociální péči. Na druhé straně stát přispívá k tomu, aby si klient mohl sociální služby v určité míře zajistit. Proto do zákona vložil novou dávku, která doposud neexistovala, a to příspěvek na péči. A to jsou peníze, které stát vkládá do rukou klientů, tedy občanů, osobě, ať už postižené, či rodičům, aby s pomocí těchto peněz jako příspěvku nepokryl své náklady, jak se někteří domnívají, je to proto, aby si mohl vybrat. A tím ubývá toho, co se často kritizuje. Již nebude muset odejít do pobytového zařízení, ale bude moct zůstat v rodině, protože za tyto peníze bude moct zaplatit ambulantní péči nebo zaplatit rodině, která o něj pečuje. Zákon bude mít za sebou pět let. Opravdu příjemce příspěvku na péči s ním hospodaří tak, že si kupuje služby, popřípadě ho dává rodině, která o něj pečuje, anebo je vrací do systému sociálních služeb a tím si tyto služby vytváří? Tak tomu zdaleka není. Tito občané a senioři mají představu o této dávce, že je to jakési přilepšení k důchodu, a v řadě případů neradi, ať už z části nebo zcela, nevrací peníze do systému, ale ponechávají si je na osobní výdaje a na domácnost, protože důchod není tak vysoký, jak by potřebovali. Takže se snaží vyhnout se sociálním službám, pokud jen mohou. Z pohledu státu, který vydává nemalé prostředky na tuto péči, to dobré není.

Pro zajímavost pár čísel. V prvním roce 2007 se vydalo na péči ani ne 10 miliard korun. Vloni už to bylo skoro 20 miliard korun. Za čtyři roky se prakticky zdvojnásobil výdaj státu na tuto dávku a i na ostatní dávky výdaje stále rostou, čili je to už neudržitelné. Proto je tedy potřeba něco v systému změnit, ať už z hlediska vlastních výdajů, posuzování stupně závislosti a tudíž i stupně příspěvku na péči. Kontrola toho, jak se příspěvek užívá a taky zaměření se na jiné zdroje, jsou taky nezanedbatelné. Do systému financování je potřeba zapojit řadu jiných zdrojů, aby bylo možno nabízet klientům kvalitnější a širší služby.

Je potřeba zaměřit se i na rodinu. Už tady padlo, že rodina se spoléhá na stát a na obec, ale nenapadne je šetřit si na stáří či na nemoc, protože to se může stát každému, že může být nemocen a bude potřebovat peníze. Ale že by si někdo šetřil, to u nás zatím neexistuje. Ale myslím si, že i u nás nastane tento trend, ať už to bude pojištění, jak to mají některé země západní Evropy, kde tyto služby nejsou napojeny na rozpočet státu, ale na pojištění občana, stejně jako pojištění zdravotní, sociální, tak je i pojištění na sociální služby. Je to například v Německu, Rakousku, Holandsku, kde to tak funguje. A zejména samosprávě to velmi pomůže. Do systému sociálních služeb tam jde daleko více peněz než například u nás.

V tomto směru je i nastavena sociální reforma. Pár slov k ní tedy řeknu, protože bude mít od příštího roku v řadě případů na sociální služby dopad. Pokud tedy nedošlo k nějakým změnám v posledních dnech schvalování v Poslanecké sněmovně, měla by přinést některé novinky i v tomto, a to zejména a je to přijímáno dosti kontroverzně, že se dávky včetně příspěvku na péči budou vyplácet státním orgánem, tedy úřadem práce. Tyto dávky byly odebrány obcím z hlediska jejich agend a byly předány do rukou státu, tedy na úřad práce. Máme tady ostatně i několik starostů, tak i ti se mohou vyjádřit, jaký na to mají názor. Kromě této základní věci, od které se slibuje, že v těchto dávkách bude přehled, budou podléhat větší kontrole, a tím pádem budou vynakládány efektivněji. A některé další věci, které by měly přispět k rozvoji sociálního systému i v době, kterou procházíme, tedy ekonomickou krizí, kde peněz není hodně, a do budoucna bude stále větší problém peníze získat. Dohromady stát dává do sociálních služeb v letošním roce zhruba 26 miliard korun, což je tedy dost. Za poslední 3 – 4 roky se tyto vklady téměř zdvojnásobily. Takže další rozvoj tímto směrem není dobrý ani správný a z hlediska státního rozpočtu ani možný. Takže proto tato a některá další opatření, která by od příštího roku měla být nastavena. Rodina by sama měla více přijmout odpovědnost za své členy. Ještě jeden příklad, který demonstruje vztah rodiny. Pobytová služba je jedna z nejdražších a zatím nefunguje to co jinde, že rodina přispívá na úhradu svému rodiči nebo jinému členu rodiny. U nás je to stále na bázi dobrovolnosti. Možná, že vy máte jiné zkušenosti, ale já ze své vím, že se často z rodiny

jen těžko dostane koruna na to, aby přispěla na úhradu sociální služby. Rodina řekne: „Mě se to netýká!“ Má slova jsou kritická, ale myslím, že tady jsou velké rezervy na to, aby se situace zlepšila. (Dotaz z pléna a odpověď) Není to pravda, je to pouze u pobytovek, ale to není žádná novinka. Na žádost klienta se příspěvek zasílá na účet toho poskytovatele. Ale že by to byla změna v tom, tak žádná není. Byly úvahy, že příspěvek na péči se bude poskytovat pouze na účet a nikoli v hotovosti, to ale bylo změněno pouze tak, že kromě současného systému, kdy si ten uživatel vybírá, zdali ho chce poslat cash, poukázkou, nebo na účet, tak by se měla zavést ještě takzvaná sociální karta neboli karta sociálních systémů, kde by peníze a nejenom této dávky šly na tuto kartu, a mohly by být používány pouze na ten účel, na které jsou nastaveny. Ale že by chodily na účet pouze poskytovateli, to určitě ne. Ta karta byla, předpokládám, dnes v noci schválena, ale zatím bude dobrovolná, a bude záležet na klientovi, zda ji bude chtít využívat, nebo dá přednost setrvalému systému. Záleží to na jeho zcela dobrovolném rozhodnutí. Pokud máte nějaké dotazy, pokusím se odpovědět.

Dotaz: Co se považuje za dlouhodobě nepříznivý stav?

Vratislav Vojnar:

Metodikou bylo řečeno, že je to stav, který trvá alespoň jeden rok. Pak se považuje za stav setrvalý a považoval se i za omezenou a potřebnou závislost na druhé osobě. Teď se tato doba dostává do základu natvrdo. Je to tak, že pokud někdo o příspěvek požádá a uspěje v daných kritériích, tak ho dostane za celý uplynulý rok nazpět. Ale samozřejmě do té doby nemá nic, nemá na příspěvek nárok. Je to tak, že jeden rok se považuje za minimální, aby se řeklo, že stav je setrvalý.

Jan Tomiczek

Byl bych rád, abychom to v závěrech, které budeme tvořit, popsali a prostřednictvím zástupce MPSV své postřehy a návrhy předat na ministerstvu. Ještě jednou opakuji, byl bych rád, kdybychom to byli schopni sepsat to do závěrů a dali to najevo MPSV. Pokud budou kulaté stoly, tak by bylo vhodné, aby se toho všichni, kteří tomu rozumí a mají své zkušenosti, zúčastnili.

Karel Hennhofer

Já jsem vděčný, že jste si za místo konference vybrali tady náš areál KAM, a zároveň si velmi vážím toho, jaké téma je zde nastoleno. Musím říct, že je to pořádné sousto. U oběda jsem říkal panu Tomiczkovi, že je to vlastně takový výkop, a toužím vidět, že hra pokračuje, a že to nakonec nebude jen hra. Já bych chtěl tematicky přispět do bloku náhradní péče příspěvkem, z mého pohledu, jak já říkám: Děti patří domů. Je to společný příspěvek spolu s manželkou. My máme tři děti, jsme spolu, jestli dobře počítám, 18 let. Děti máme ve věku 13, 10 a 6 let a stali jsme se vlastně náhradní rodinou.

To, o čem náhradní rodina je, by mohly odborněji mluvit kolegyně z krajského úřadu, paní Sokolová s kolegyní. Takže pokud řeknu hloupost, ony mě určitě opraví. Abychom se stali náhradní rodinou, museli jsme projít určitou přípravou, a to je příprava žadatelů, která tehdy probíhala ve skupinách asi 5 – 10 párů, strávili jsme spolu 35 -70 hodin. Není to o přebalování plínek. Učili jsme se přijmout dítě z jiné biologické rodiny, připravovali jsme se na to, jaké problémy mohou nastat a jak jim můžeme čelit, a jaké otázky nám budou kladeny, nebo jaké otázky nám mohou položit děti, které přijmeme z jiných biologických rodin. Taky jsme díky krajskému úřadu v rámci přípravy absolvovali víkendové pobyty, kde jsme se setkali s rodinami, které už dříve přijaly děti, nebo s odborníky, kteří nám poskytovali průpravu a i neformálně jsme se s nimi bavili o otázkách, které se nám honily hlavou. Víkendové pobyty organizuje kromě krajského úřadu i řada dobrovolníků a neziskových organizací, a je to možná jedna z věcí, o které může být v obci zájem. Obec může být třeba iniciátorem takových setkání. Dále jsme se účastnili neformálních setkání náhradních rodičů, které jsme znali už z předchozích akcí, a i ta neformální setkání nám hodně přinesla, protože jsme mohli sdílet své zkušenosti, to, jak různé děti reagují na různé situace. Bylo to pro nás hodně užitečné.

Dále existují a neorganizovaně vznikají sdružení pěstounských rodin uspořádané většinou regionálně. Ale důležité je, že se vždy najdou lidé, kteří takové sdružení pro pěstounské nebo náhradní rodiny vytvoří. Kromě ústavní péče víte i o Fondu ohrožených dětí jako další alternativně, a i tento fond pořádá takovéto pobyty.

My jsme byli tady v regionu na chatě ve skupině asi 50 – 60 lidí. Manželé Novotní byli aktivní, poslali pozvánku na takovou akci a jednou až dvakrát ročně pořádá pobyty i krajský úřad, jak už jsem říkal. Taky jsme byli v jižních Čechách, kde jsme se setkali s dětmi, kde jich bylo hodně romského původu nebo z jiných etnik, ale bez ohledu na to musím říct, že to tam nikdo nerozlišoval. Setkali jsme se s rodinou, kterou prošly děti ve věku od 2 do 22 let. A to byla rodina, kterou prošlo asi 15 dětí. Taková setkání jsou velmi důležitá, protože se tam setkáte s odborníky a s jinými lidmi, kteří řeší stejné otázky, můžete sdílet své zkušenosti, a také je to zábavné pro děti a svým způsobem odpočinek pro rodiče. Taky navážete nová přátelství. Děti, které nejsou ve svých vlastních biologických rodinách, bych tak trochu zařadil mezi handicapované děti. Už tady někdo zmínil, že fyzický handicap se posuzuje lépe, než duševní, ale sociální rodinný handicap se posuzuje velice špatně. Tak či tak, každý handicap potřebuje určitou náhradu a řešení. Handicapem u těchto dětí je zbořený dům, pokud dům přirovnáme k rodině, a právě řešením je najít nový náhradní dům, tedy náhradní rodinu. A to proto, že často není z různých důvodů co rekonstruovat. Někdy to jde a díky bohu zato, ale ne vždy.

Jaký je rozdíl mezi biologickou a náhradní rodinou, co mají společného a co naopak odlišného? Nechci to tady vyjmenovávat, chci, aby si o tom každý zapřemýšlel, a můžete přemýšlet hodně tvrdě, a to třeba tak, jaký je rozdíl mezi originálním a neoriginálním dílem u auta.

Já teď přejdu komplexněji k problému náhradní rodinné péče. V praxi se můžeme setkat s termínem, kterému lidově říkáme adopce, což je osvojení či přijetí dítěte z jiné biologické rodiny se všemi právy podle zákona o rodině. Rodič tak získává plná práva a biologičtí rodiče jsou jich zbaveni. U pěstounské péče nemám úplná práva, protože jsou to děti těžko umístitelné, například z důvodu nějakého handicapu, ale dostávám je do péče od státu a ještě za to dostávám zapláceno. Čili u osvojení žádné finance od státu nejsou, ale u pěstounské péče ještě dostanete zapláceno. Samozřejmě je to podpora, je to levnější varianta než ústavní péče, když už jsme se bavili i o ekonomice. Teď si nejsem zcela jist, zda řeknu úplně to správné číslo, ale tuším, že jeden den v ústavu vychází na 450 korun. Když se tam zahrne i zdravotní péče, tak až 2000 na den. Takže vidíte, že ta částka je menší, když stát přispěje tak ušetří. Ale jak uvidíme za chvíli v číslech, tak to není jednoduché. Kdyby se našlo tolik rodin, tak by vše bylo levnější.

Hostitelskou péči v zákoně nenajdete, ale je to péče umožněná po krátkou dobu mimo dětský domov. Na rozhodnutí sociální pracovníce a ředitele může být dítě na chvíli umístěno i do rodiny. My pořádáme každý rok tábory a už asi sedmým rokem k nám posílají děti z jednoho dětského domova. Tam jsme začali mluvit o tom, že bychom si kromě tábora vzali děti i na pár víkendů v roce. Nově se mluví o profesionální pěstounské péči, což by byli profesionálové a byla by to práce, a byly by to rodiny, které by mohli nahradit ústavní péči. Ze statistik, které jsem někde našel na internetu z roku 2009, vyplývá, že v kojeneckých ústavech pro děti do 3 let bylo umístěno téměř 1 400 dětí, v dětských domovech, tedy v diagnostických a výchovných ústavech, téměř 8 000 dětí, a v domovech pro děti se zdravotním postižením asi 1 100 dětí. Dohromady je to tedy asi 9 000 dětí, které potřebují nějakou speciální péči, protože u většiny z nich je nefungující rodina. Za jeden rok bylo přijato 1 966 dětí a ven z ústavní péče se podařilo umístit asi 1 400 dětí. Do osvojení, čili do adopce, jde asi 500 dětí a na těch 500 dětí je 2 000 žadatelů. Jak to, že se neumístí více dětí, když je tolik žadatelů? Do pěstounské péče by pak mohlo jít zhruba 850 dětí a je tam jenom 750 žadatelů. Tady vidíte disproporci mezi adopcí a pěstounskou péčí, a to protože nejsou společné možnosti. Nabídka a poptávka se nestřetne. Když to vezmu z pohledu rodičů, tak rodiče, kteří nemohou mít děti, by nejraději měli dítě malé, bezproblémové do jednoho roku, jejichž matka nebyla alkoholička a nebrala drogy, prostě ideální dítě. Na druhou stranu, ty děti mají spoustu problémů, protože jejich rodina nefungovala například z důvodu alkoholismu nebo z důvodu drog. U pěstounské péče je to tak, že rodiče jsou daleko otevřenější, ale je více dětí s problémy a jsou hůře umístitelné.

Mohl bych zmínit ze statistik, jak dlouho se „čeká“ na dítě. To záleží od očekávání rodičů i od flexibility, jaké mají požadavky na dítě. A tady dobře funguje umísťování dětí v rámci krajů, ale funguje to i mezi kraji, a problematičtější je mezinárodní adopce, ale to je kapitola sama o sobě. My osobně máme děti přijaté jak z tohoto kraje, tak i z druhého konce republiky. Pokud statistika mluví pravdu, tak více než 50% dětí se vrací do původní rodiny. A důvody, proč tam děti šly, jsou různé. Například 7% pro nezájem nebo byli rodiče zbaveni rodičovských práv, adopce se souhlasem rodičů 13%. Tedy když do 6 týdnů od narození dá matka souhlas k adopci, tak je to nejlepší varianta. Když jsme obdrželi dítě ve věku 4,5 měsíců, druhé mělo už třeba skoro tři roky. A čekací doba u nás byla řádově šest až dvanáct měsíců. Přesně to je důležité, aby se dítě do-

stalo do rodiny co nejdříve. Když se to podaří, že je do jednoho roku dítě z dětského domova pryč, je to dobře, ale ne vždy to tak jde.

Už padla zmínka o sociální reformě, která také zavádí zrušení ústavní péče. Když jsem poprvé slyšel statistiky, a je to možná už více než deset let, byl jsem šokován, když jsem viděl, kolik mají státy střední a východní Evropy dětí umístěných v ústavní péči. A pak jsem tam viděl Slovinsko - nula. Říkám si, jak je to možné a nevím, jak to udělali. Na Slovensku už schválili zrušení ústavní péče. U nás se o tom mluví a v té souvislosti se mluví o profesionální pěstounské péči. Jenomže otázka je, kde rodiny vzít? A tady vidím významnou roli obce, kterou by mohla sehrát. Samozřejmě obec, stát je rodina a církev je také součástí.

Ještě krátce zmíním hostitelskou péči, která umožňuje, aby se dítě dostalo z dětského domova třeba na několik víkendů, k náhradní tetě či strýci. Na táborech nám děti přirozeně říkají strejdo a teto, a kdyby se dostali na nějaký víkend či část prázdnin ven z domova, tak získají nové kontakty a zvýší se potencionální možnost, že si jich někdo všimne. Zároveň k těm, kteří je přijmou, získají důvěru. A může se stát, že někdo chtěl přijmout dítě za své nebo poskytnout pěstounskou péči, ale s žádným se doposud nesešel, a teď ho uvidí najednou při „hostování“ a řekne si, proč bych se o něj nemohl starat pořád? Často je to totiž mentální blok, který brání tomu přijmout dítě do pěstounské péče či k adopci. A hostitelská péče by mohla pomoci tento blok překonat. Více kontaktů, poznání toho, jak funguje dobrá rodina a získání dobrých vzorů a také rozšíření sociálního prostředí jsou výhodami. Z dlouhodobého hlediska už jen tím, že dítěti zavoláte. Byli jsme v kontaktu s dítětem, které mělo za sebou velmi krátký a těžký život a už jen ten telefonický kontakt pro dítě hodně znamená.

Shrnu bych význam náhradní rodinné péče pro stát - jde o zasazení dětí do jejich přirozeného prostředí. A tady musím říct, že někdy se vede kontroverzní diskuze, jestli dětské domovy ano či ne, co bychom dělali, kdyby dětské domovy nebyly? Samozřejmě usilujeme o to, aby to bylo lepší a děti se dostávaly do rodin. Ale pokud by domovy nebyly, tak by to bylo asi jako na Ukrajině, kde děti žijí v kanálech. Takže díky bohu, že domovy jsou a že fungují, a když stále více dětí půjde do rodin, tak zase chvála bohu za to. Pokud ta rodina dobře funguje, je prevencí kriminální činnosti a je zde taky ekonomická výhodnost. Neznám státní rozpočet a všechny ty kapitoly, ale říkám si, že mnoho otázek, které máme kolem financí, by řešila fungující rodina a zdravé děti.

Teď se obracím na obce. Co by mohly obce udělat pro podporu náhradní rodinné péče? Myslím si, že hodně může udělat morální podpora takových rodin. Už jen uznání, že byli ochotni tyto děti přijmout a dát najevo, že jsou dobrým příkladem pro jiné rodiny. Myslím si, že je dobré, šířit pozitivní atmosféru přijetí dětí z jiného etnika, což je například otázka romského etnika. S tím souvisí zapojení a integrace žáků se speciálními potřebami, to už jsme taky zaslechli, že obec by měla přebírat roli ve vzdělávání. Děti v náhradních rodinách jsou často postiženy různými handicapami a to i kombinovanými. Tam je pak prostor pro vypracování individuálního vzdělávacího plánu ve spolupráci se školou a s rodinou. Chtěl bych zmínit respitní péči, tyto rodiny jsou v zátěži, a pokud se v obci najdou dobrovolníci, kteří mohou těmto rodinám pomoci, například s hlídáním nebo s prací s dětmi, tak to je velká pomoc. Pokud by byla i finanční podpora, tak by to bylo dobré. A na závěr Vám děkuji za pozornost.

Jan Tomiczek

Dovolte ještě, abych mezi námi přivítal další hosty. Vítám mezi námi Jiřího Krista, který zastupuje místní akční skupiny Moravskoslezského kraje. Dále přišel mezi nás Daniel Spratek, který pracuje jako soudce havířovského soudu. A samozřejmě velice srdečně vítám mezi námi pana primáře Štěpána Ruckého - primáře dětského oddělení z Třince. Protože jsem přesvědčen o tom, že zdravá rodina je i v tom, že je zdravá tělesně. A kde je narušená rodina, rodinné přátelství a rodinná pohoda, bývá narušené i tělesné zdraví. Jsem velice rád, že mezi nás přišel i při tak velkém pracovním zatížení.

Jan Zajíček

Dobré odpoledne dámy a pánové. Já bych vám rád představil organizaci Centrum pro rodinu a sociální péči Ostrava. Jsme organizace, která existuje 18 roků a nabízí svoje služby a aktivity rodinám v různé fázi života. Filozofií této organizace je uchopit člověka jako malé dítě, provázet ho celým životem a nechat se jím opustit jako seniorem, který ztrácí zájem o okolní dění. Tak to je nejširší idea, nejširší verze, která se ne vždy daří naplnit, ale její programy směřují k této celkové široké ideji. Jsme organizace, jejímž posláním je

podporovat manželství, rodinu a mezilidské vztahy na základě křesťanských hodnot. Takže to, co jsem tu během dne slyšel, je pro mě velmi dobrá zpráva. Hráčů na trhu je více. A cítím jako potřebu napomáhat tomu, aby zdravá rodina získala zpátky prestiž a uznání proto, aby mohla plnit svoje přirozené role a funkce v plném rozsahu.

V současné době je centrum pro rodinu rozděleno do tří středisek: Rodina, Projekt Výzva a Klub Ámos.

Zachycujeme člověka v raném věku, z oblasti rodina je to ve Škole osobního života. Je to vzdělávací program, který se odehrává na úrovni základního školství. Naši odborníci přednášejí na 28 ostravských školách, na přání i v okolí. A je to o vztazích mezi pohlavími, o tom jaký je můj životní úkol. O vzájemné úctě mezi mužem a ženou a vůbec etické otázky třeba i zdrženlivosti, počátku sexuality, zodpovědném výběru partnera. V základním stupni školství jde o předávání těchto věcí v momentu, kdy má dítě nějakým způsobem začít přemýšlet o zodpovědnosti. Pak jsou to Vyjmenovaná slova, což je něco podobného, jen pro starší věkovou skupinu, kdy už ve vztazích mladí lidé žijí. A dalším projektem je Škola partnerství, začínáme už jedenáctý rok. Jedná se o roční cyklus pro lidi, kteří už žijí v partnerství a přemýšlejí už o tom, jestli je jejich protějšek tím správným člověkem na celý život. A pak jsou to klasické bezprostřední přípravy na manželství, které se realizují více méně ze 100% na úrovni církví a i tam máme svoje lektory. Pomáháme na děkanátní úrovni provádět přípravy na manželství, ať už individuální pro jednotlivé páry nebo hromadné pro vícero párů najednou. To jsou kurzy, které připravují rodiče na jejich aktivní rodičovství. Potom jsou to kurzy v rámci prorodinných aktivit. Už se dostáváme do kategorie, kdy si muž a žena už vybrali svůj správný protějšek, vstoupili do manželství a jsou v období do pěti let po uzavření sňatku a otvírají se jim nové okruhy, které předtím neřešili. Jsou to okruhy výchovy, rozvoje vlastní sexuality a podobné věci, které jsou nějakým způsobem disharmonií, nebo třeba mají ostych se o nich bavit a podobně. Jsou to otevřené jednodenní záležitosti, kdy se s odborníkem řeší jedno konkrétní téma do hloubky tak, aby se vyčerpalo.

Dalším projektem, který pochází původně z Finska a v České republice je už přes dvacet let, jsou manželská setkání. Je to osmidenní program pro manžele nebo celé rodiny. V centru jej realizujeme od roku 1995, 12 roků jsme je realizovali ve Frenštátě. V současné době jsme pátým rokem v Hranicích na Moravě. Účastní se ho rodiny z celé republiky, není to nijak místně omezeno. Scházejí se tam i lidé z různých církví. Probírá se tam 12 témat, od komunikace, přes pocity, sexualitu, pozornosti a všechna témata, která denně musíme nějakým způsobem v manželství prožívat a zkultivovat je tak, abychom prožívali manželství a rodičovství, a vůbec celkovou rodinnou atmosféru jako místo pro co nejlepší život pro všechny členy rodiny.

Pak jsou to manželské večery, je to program, který je původem z Anglie. Jedná se o 8 večerů na podobná témata s tím rozdílem, že manželé sedí sami dva u stolu. To znamená, že to řeší pouze ten pár. Dostávají manuál, takovou knížečku, na plátně se promítá nějaký problém, nějaké téma a oni si sami mezi sebou říkají, jak to mají. Začíná se společnou večeří, kde je teplé jídlo, svíčka, navozuje se atmosféra vstřícnosti a tvůrčího procesu tak, aby byli schopni jít i do témat hlubších, osobních. Trvá to zhruba 3 hodiny, osm večerů v týdenním intervalu. A výstupem by mělo být to, že mají možnost se o těchto věcech bavit, mohou si je promýšlet a diskutovat spolu.

Potom organizujeme různé podpůrné aktivity, ať už jsou to jednodenní duchovní obnovy nebo odborné semináře, přednášky a aktivity, které nám mají pomoci prožívat kvalitní rodinný život.

Pak jsou to seniorské aktivity a jednou z nich je Klas. Je to program, jehož cílem je, aby člověk v seniorském věku udržel po maximální dobu soběstačnost, a aby mohl zůstat ve svém přirozeném prostředí. Obsahem těchto kurzů je třeba trénování paměti, jemné motoriky, která upadá a různé prostředky a formy. Nejen, že tam dochází k setkání této věkové skupiny, ale také k nácviku, tréninku věcí, které se s přibývajícím časem stávají problematickými. Tak aby udrželi i různé sociální kontakty, aby se vzdělávali, tak jako k tomu slouží třeba Akademie třetího věku. Teď začínáme 4. ročník. Jsou to programy půldenní, zhruba od 8,30 do 13,00 hod jednou měsíčně, na různá vzdělávací témata. Zveme odborníky a návštěvnost je zhruba kolem 100 lidí každý měsíc. Pak jsou to různé vycházky, poutě, přednášky. A hnutí La vie Montante. Přišlo z Francie a je to určité spirituální víkendové aktivity pro seniory, které děláme ve Frýdlantu nad Ostravicí.

Potom jsou to různé semináře, které děláme za podpory evropských peněz, nebo i bez nich. Projekt Anima Region 3 jsou opatření na podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání. Jedná se o 6 seminářů podporujících rozvoj rodičovských kompetencí, jejich aktivní roli, abychom si uvědomili důležitost času mateřství a rodičovství v době, kdy jsem doma. Že to není čas, který je pasivní, a který mě zbavuje odbornosti, ale naopak mi dodává jinou odbornost, kterou mohu potom uplatnit ve svém profesním životě, protože se učím řídit

čas, řídit určitý tým lidí a podobně. Je důležité si uvědomit, že to, že strávím čas se svým dítětem a organizuji nějakou práci v rodině, má svoji hodnotu, kterou uplatním i později v jiné fázi života. Na školení přirozeného plánování rodičovství školíme lidi v bonnské metodě a je to vlastně životní styl bez použití antikoncepce. Pak jsou to kurzy efektivního rodičovství, což já považuji za velmi potřebný segment, protože jsou postavené na individuální Adlerovské psychologii a efektem toho je nejen to, že se může zlepšit kvalita mého výchovného přístupu k dětem, a že porozumím jeho jednání, ale zároveň to zvyšuje kvalitu i partnerského vztahu. Protože porozumím tomu, na jakém principu akce a reakce funguje a co způsobuje určité jednání vždy v té jednotce. To považuji za velmi dobré. V současné době běží jeden kurz v Českém Těšíně, druhý v Novém Jičíně, teď jsme skončili kurz v Píšti na Hlučínsku.

Toto můžeme nabídnout klidně i do malé obce, kde se sejde 15 rodičů, kteří mají zájem vychovat své děti tímto efektivním způsobem, rozpoznat účelovost jednání dítěte i svoji samu.

Pak jsou to různé příležitostné a vzdělávací semináře na témata, která si zájemci vyberou v jejich prostředí. Dále jsou to poradenské aktivity. V současné době jsme skoro schopni nabídnout komplexní poradenství. Nabízíme poradnu pro ženy a dívky v krizových situacích. Nevím, jestli by nebylo dobré změnit název, protože tam přicházejí i muži, kteří jsou ve složitých situacích. Název tedy není úplně genderově správně, ale zatím si myslím, že to tak necháme. Pak je to znovu poradna přirozeného plánování rodičovství, protože je dobré, aby ti, kteří se rozhodnou pro tento životní styl, pro uplatňování metody přirozeného plánování, měli možnost své věci, které vybočují z normálu nebo nějakým způsobem nejsou v pořádku, je mohli konzultovat. Aby mohli mít nějaké specializované zázemí. Toto se děje buď telefonicky, mailem nebo přímo v naší poradně.

Pastorálně terapeutická poradna je poradenství v duchovní rovině. Je provozována paní doktorkou psychiatrie s pětaticetiletou praxí v oboru, což je záruka toho, že je schopná dělat jak diagnostiku, tak řádně poradit. Navzájem to máme provázané, psychologické poradenství poskytujeme jak pro dospělé tak pro děti.

A tou poslední odrážkou je mediace, což je mimosoudní řešení sporu. A to sporu nejen v manželství, ale je to řešení sporu třeba mezi rodiči a dospělými dětmi, mezi rodiči a dospívajícími dětmi, mezi sousedy apod. A já v mediaci vidím podstatně jinou kvalitu vyřešení toho než jiné známé způsoby. Výhodou toho je, že nám třeba původně přijdou lidé na mediaci, řešíme nějakou kauzu a při jejím řešení se dozvíme, že třeba ten problém vzniká z důvodu absence rozvinutí nějaké osobní dovednosti. Takže se ukončí řešení kauzy a my jim nabídneme následně vzdělávací semináře, aby si zvýšili svoji dokonalost, aby se nevraceli do stejných problémů, ale aby se naučili sami jako pár problémy řešit a zvýšila se jejich kvalita života ať už partnerského nebo v celé rodině. Tak proto říkám, že je to komplex. Máme k dispozici odkaz na psychologa nebo na pastorální terapeutickou poradnu. V současné době máme i paní doktorku, která je schopna řešit přerušení transgeneračních traumatických projevů.

A teď se dostáváme do druhého střediska. Tím střediskem je středisko Výzva a je to záležitost čtyř registrovaných sociálních služeb. Největší z nich a vlastně taky nejstarší, takovým nosným pilířem je Oáza. Je to osobní asistence v přirozeném prostředí příjemců služby. Orientujeme se na děti s těžkým zdravotním nebo kombinovaným postižením do věku 26 let. A to tou formou, že jedno postižené dítě má jednoho asistenta, který asistenci vykonává ať už v jeho přirozeném prostředí doma, ve školním prostředí, prostředí zájmových kroužků nebo rehabilitačního stacionáře. Dítě je provázeno svým osobním asistentem, kdekoli se pohybuje po dobu určených 8 hodin. A asistentem je zase předáváno rodičům doma. V té době umožňuje rodičům, aby se věnovali buď jiným dětem vyskytujícím se v rodině, nebo případně se realizovat částečně v zaměstnání, nebo prostě zregenerovat síly na následnou službu pro dítě.

Druhou službou je odlehčovací služba, která je zajišťována dobrovolníky - studenty. Má různé specifické varianty jako rehabilitace v přirozeném prostředí. Je to služba, která využívá naší spolupráce s fakultou v Ostravě, kde se studenti rehabilitace v našem středisku naučí rehabilitovat pod vedením odborníka konkrétní dítě. V rámci své studijní praxe jezdí do rodiny a poskytují rehabilitaci tak, aby rodina nemusela dítě složitým způsobem oblékat, transportovat do zařízení, kde stejně není kapacita na to, aby dostalo se na rehabilitaci tak často, jak potřebuje. A student má za to kredity, od nás zaplacenou brigádu a ještě dělá prospěšnou činnost té rodině. Je to propojení práce neziskové organizace a fakulty, oba partneři pomáhají zvyšovat kvalitu života v rodině.

Pak je to Rodinný průvodce, což je to poradenství a přímá podpora rodin. Rodiče přijdou s dítětem k pediatrovi, který oznámí diagnózu, ale nemá při prvotním kontaktu s rodinou možnost ji říct všechny okolnosti

související z vyplývajícího stavu děťátka. My se snažíme, aby pediatři byli na tuto naši službu zvyklí. Když nás rodiče se zkontaktují, buď přijdou k nám, nebo my k nim a získají informace, na co všechno mají zákonný nárok. Které služby je dobré a užitečné co nejdříve u nás absolvovat právě proto, aby se progrese stavu nezhoršovala, aby bylo o jedince v rodině postaráno komplexně a nejlépe, jak je to v dané situaci možné.

A čtvrtá služba je Integrační klub, kde se setkávají mladé děti postižené různým způsobem se svými zdravotními vrstevníky a vytvářejí prostředí, kde získávají kamarády, dovednosti, jezdí na výlety. V letních měsících taky pořádáme tábor pro tyto děti, kde má dítě asistenta, což jsou jeho ruce a nohy, je to dospělý, který tuto roli fyzicky zvládá. Má také tzv. kamaráda, což je dítě zdravé, zhruba v jeho věku, aby byl sociální kontakt a vůbec ten prožitek, pro obě ty skupiny co nejlepší a docházelo k faktické integraci.

Dostáváme se ke třetímu středisku centra pro rodinu, čímž je klub Ámos. Je to podle Ámosova hesla Škola hrou. Snažíme se vytvářet interaktivní projekty. Všechno, co vytváří klub Ámos, je interaktivní. Pokud se jedná třeba o ilustrátory, pak jsou to výstavy na téma Krtek či Burian. Dále je to výstava Bible očima světa, svět očima bible. Je to všechno, jsou to kulisy, jsou to věci, které si děti mohou ohmatat. Od lektora získají potřebné důležité základní informace, o čem téma je. A potom sami interaktivním způsobem objevují jednotlivé složky, které tady máme k dispozici. Máme ověřeno, že informace nebo vzdělání, které získají touto formou je pro ně jednak zajímavější, jednak je více uloženo v hlavě a oni si to pamatují na celý život, protože si to ohmataly. Například výstava o zvuku je úžasná v tom, že děti poznají princip toho, jak vlastně zvuk vzniká, protože to vidí v přímém přenosu. Zmáčknou balonek a někde jinde se něco stane.

Děláme třeba také Dny řemesel, jejichž cílem je jednak objevit stará, dnes už neznámá povolání a řemeslné formy práce pro děti, ale také seznámit je i s tím, co jsou to velikonoce a jejich pravý význam. Jejich pravý počátek, proč vlastně byly Velikonoce, jakým způsobem je prožívala rodina v době, kdy tomu všichni rozuměli nejenom tak, že jsou to svátky. Vánoční řemesla jsou identická. A pak jsou to různá speciální řemesla, třeba textilní, nebo od papíru ke knize, kde si děti vyrobí vlastní ruční papír a odcházejí se svázanou brožurkou, kterou si vlastnoručně vyrobily a vědí, jak je namáhavé něco takového vytvořit. Poznají proces, kde na začátku stojí strom a na konci je notes, do kterého si mohou něco napsat. Poznají, jak nás dřevo provází celým životem, od našeho narození až po smrt, kdy jsme uloženi do země v dřevěné rakvi.

Zaměřujeme se na předávání hodnot a na preevangelizaci, protože se snažíme přibližovat osobnosti, které něco ve světě dokázaly, někam v životě šly, a které měly vznešené ideály. Pořádáme velkoplošné výstavy, kde jsou i různé projekce, důležité výroky ze života těchto osobností, a tak se snažíme tyto hodnoty zprostředkovat dnešním lidem.

Děkuji vám za pozornost a můžete se na aktivity a aktuality, které nabízíme v současné době podívat na naše webové stránky. Jsem rád, že jste mi věnovali čas.

Jan Tomiczek

Teď dávám prostor zástupcům Moravskoslezského kraje z odboru sociálních věcí.

Kateřina Sokolová

Dobrý večer, jmenuji se Kateřina Sokolová, pracuji na krajském úřadě na odboru sociálních věcí, konkrétně na oddělení náhradní rodinné péče a chtěla bych navázat na příspěvek pana Hennhofera. Chválím pana Zajíčka, protože jsme byli na výstavě Uši neslyšících, oči nevidomých, a bylo to naprosto úžasné a geniální. Všem vřele doporučuji.

Problematikou náhradní rodinné péče se zabývám už 12 let a chtěla bych lehce doplnit jeho statistiky, protože za těch 12 let došlo k obrovskému posunu. Daří se nám získávat i pěstouny a ročně umísťujeme zhruba 100 dětí do náhradní rodiny. Před 12 lety šlo 80% dětí do osvojení a 20% do pěstounské péče. V loňském roce toto číslo už vypadalo úplně jinak. 40% do osvojení a je mi líto bezdětných párů, ale 60% dětí už šlo do pěstounské péče. Krajský úřad Moravskoslezského kraje ve spolupráci s Magistrátem města Ostravy, s Centrem pro rodinu, s Fondem ohrožených dětí, s naší poradnou, s Centrem psychologické pomoci v Karviné, rozjel kampaň na získání nových pěstounů, a tím bych chtěla apelovat i na menší obce, protože mám pocit, že trošičku zaostávají za žadateli z města. A přitom mohou daleko víc nabídnout - úplnou rodinu, zdravou rodinu, možná i prostory, protože lidé ve městech bydlí vesměs ve třípokojových bytech. Když mají své děti, tak do pěstounky už vezmou třeba jenom jedno dítě. A my bychom potřebovali umístit i třeba čtyřčlennou sourozeneckou skupinu. Neříkám, že to musíte být zrovna vy, ale třeba víte o někom, kdo by

měl chuť stát se pěstounem. Pěstounem nebo třeba i hostitelem, případně se teď rozjíždí nový institut profesionální pěstounské péče. Je to náročnější, protože to není jenom o přijetí dítěte, ale také o odpoutání se od toho človíčka, kterého na určitou dobu dostanete do rodiny a staráte se o něho. Pokud byste měli jakékoliv otázky, s důvěrou se obraťte na krajský úřad, Kateřinu Sokolovou. Omlouváme se, ale dnes nás sem vyslali narychlo a ne vzali jsme si ani žádné propagační materiály, ani žádné brožurky, ve kterých byste se k této tématice dozvěděli víc. Ale když zavoláte na naše oddělení, informace určitě poskytneme, osobně přijdeme vysvětlit, nebráníme se vůbec ničemu. Děkuji.

Jan Tomiczek

Jsmo rádi, že vás tady poslali, i když narychlo, a že jste k nám přijeli. Od počátku jsem říkal, že to bude zřejmě zvláštní setkání. A já bych se s vámi rád podělil o jednu zkušenost. Byly tady zmíněné tzv. komunitní školy a komunitní centra. Na jednom semináři jsem dostal zajímavou literaturu. Je to složité na čtení, ale dobral jsem se k závěrečné kapitole. Úryvek přečtu, protože jsem si vždy kladl otázku, jak tento přístup vlastně charakterizovat. Autor tady cituje Bensona a ten hovoří: „Bůh pracuje zevnitř ven, svět pracuje z venku dovnitř, svět vyváděl lidi ven z brlohu, Kristus vykořeňuje brlohy z duší lidí a oni se pak sami vysvobodí z brlohu světa. Svět by utvářel lidi tím, že by změnil prostředí, v němž žijí. Kristus měnil lidi, kteří poté změní prostředí svého života. Svět měnil lidské chování, ale Kristus může změnit lidskou přirozenost“.

Tímto citátem jsem uvedl další takovou menší kapitolku. Vítám tady zastupitele malé obce Vělopolí. Pavel Kaczmarczyk je ředitelem XcamPu, který každoročně pořádá setkání ve Smilovicích. Následně bych poprosil náměstka biskupa, Tomáše Tyrlíka, který organizuje každoročně křesťanskou konferenci.

Pavel Kaczmarczyk

Děkuji srdečně za pozvání. Poprosím o puštění krátkého prezentačního CD. Snažíme se pracovat se skupinou mladých lidí od 13 let, snažíme se ovlivnit jejich myšlení.

(Nahrávka) „Mládežnický tábor XcamP ve Smilovicích patří ke stálým pravidelným duchovním a kulturním událostem Moravskoslezského regionu. Má za sebou již 20 ročníků. Jeho historické kořeny však sahají mnohem hlouběji. Myšlenka soustavné práce s mládeží v křesťanském duchu vyvstala v evangelické církvi na Těšínsku už na počátku 20. století. V reakci na situaci po první světové válce se lidé důvěřující Bohu snažili nabídnout svému okolí, zvláště pak dětem a mládeži, možnost poznávání Boha jako svého Stvořitele, Spasitele i průvodce životem. Ani po 2. světové válce tato iniciativa neutekla. Hluboko v srdcích Beskyd, v místě zvaném „Na loučkách“, se v letech 1962-63 konaly první stanové tábory cílené na mladou generaci, na které navazovaly všechny další. Mládežnický tábor, jaký známe dnes, začal v roce 1989 u hájovny v Tošanovicích. Uspokojil tehdejší potřeby a zároveň se konal mírový seminář evangelické mládeže. Od začátku tábora až do současnosti zůstává poznávání Pána Boha. Díky božím požehnáním jsou tyto tábory od léta 1989 pořádány každoročně. Počet stálých účastníků se pohyboval zpravidla mezi 300 - 400. Areál a hygienické zařízení v Tošanovicích se staly pro tábor nedostačující. Během povodní v roce 2000 byl tábor evakuován do provizorních kapacit s třemi sty místy Karmel. Od následujícího roku 2001 se Smilovice staly pro tábor novým domovem. Kromě stálých účastníků tábora, který nese i prvky festivalu, se ho účastní také příchozí návštěvníci jednotlivých částí toho programu. Jejich počet zejména o víkendech překročí i tisícovku. V roce 2007 tábor získal současné označení XcamP. Tento název z písmen X a P, která jsou v názvu zvýrazněná jako velká písmena a jsou vzhledově totožná s velkými řeckými písmeny χ a ρ, která jsou prvními písmeny i jména Kristus-řecky Christos. Dohromady tvoří starokřesťanský monogram i jména Pána Ježíše Krista, čímž se odkazujeme na cíl a směr našeho snažení. Je jím poznání Pána Ježíše Krista. Písmeno X může také odkazovat jak ke kříži, tak zejména v angličtině ke Kristu. A slovo camp v angličtině, ale už i v češtině znamená tábor, stanový tábor. Program X campu je velice pestrý. Zahrnuje přednášky, semináře, sportovní aktivity, diskusní skupinky, koncerty, dramatická představení, filmovou projekci, účastník může získat různé dovednosti a podobně. Přípravný výbor se schází pravidelně minimálně jednou měsíčně k přípravě programu, propagačních materiálů a k projednávání organizačních a hospodářských záležitostí. Je tvořen odborníky všech kategorií, zvláště pak z bývalých či současných účastníků. Všichni organizátoři, skupinové vedoucí, porotci a zabezpečovatelé technických záležitostí pracují dobrovolně, bez finanční náhrady, ve svém osobním volnu. Jsme si plně vědomi, že celý projekt XcamP je možno cítit v zájmu božím pozorování i díky vaší finanční a jiné pomoci.

Díky tomu může být současná mladá generace vedena ke vztahu s Bohem a k osvojování křesťanských hodnot, a zároveň je tak využít poctivě a upřímně v každodenních situacích.“

Pavel Kaczmarczyk

Všichni, celý přípravný výbor a tým, pracují zdarma. Jediným placeným pracovníkem je uklízečka, která musí být placená, protože to nemůžou vykonávat děti. Cena týdenního pobytu na XcamPu se stravou a celým programem je 1300 Kč. Je i sourozenecká sleva, takže když se přihlásí dva, stojí je to 1000 Kč. Celý XcamP nás stojí od 500 do 600 000 Kč. Jen za jídlo na týden dáme 300 000 Kč. Z nákladů, co vybereme od dětí, pokryjeme polovinu, zbytek (asi 200-300 000) musíme sehnat od dobrovolných dárců. Chci s povděkem říct, že jsme dosáhli i na dotace, které byly v rámci příhraniční spolupráce. Spolupracujeme totiž s podobným projektem Naživo v Polsku. Od Poláků si např. půjčujeme stánek. Minulý rok jsme financovali 2/3 plachty na obrovském stanu pro tisíc lidí. Teď už je ale grant zastavený a peníze musíme sehnat jinde. Pro nás je velikou motivací, když dostaneme nějaké peníze, abychom je mohli investovat pro děti. Abychom mohli formovat zásah nových myšlení, uvažování, aby životní orientace v životě byla pozitivní a správným směrem. Děkuji vám všem, jestli chcete, můžete se zeptat na cokoliv. Děkuji.

Tomáš Tyrlík

Dobrý večer, chtěl bych vám přiblížit jeden projekt, který už běží 10 let a první Konference rodin, jak jsme jej nazvali, byla v roce 2002 přesně na tomto místě, a to pro prvních 80 dospělých účastníků plus 30 dětí. Pak se na konferenci hlásilo stále více účastníků. Museli jsme najít větší hotel s kapacitou až do 280 lidí. Co je cílem? Cílem Konference rodiny je poskytnout vzdělávání formou přednášek, seminářů, workshopů. Třídenní společný čas prožít mezi rodinami, které se sjedou nejenom tady z toho našeho území Slezska, ale z celé republiky. Chceme působit jako prevence. Dneska jsme tady slyšeli hodně o patologii a myslím si, že investice do prevence, do toho, aby zdravé rodiny, které jsou a chtějí fungovat a chtějí se vyvíjet dobře, mohly být připraveny na mnohé výzvy, které před rodinami stojí. Během tří dnů zazní obvykle pět přednášek, 6 seminářů, různé životní příběhy, zkušenosti, probíhají i koncerty, zábavný program, program pro děti. Letošní konference se konala 28. -30. října v Rožnově pod Radhoštěm v hotelu Relax. Už čtvrtým rokem tam máme k dispozici celý hotel. Program pro děti je organizován dobrovolníky, kteří pracují s dětmi od 5-ti let. Na jedné konferenci bylo 280 účastníků, a věk byl neomezený, tzn., byly tam i rodiny s malými dětmi a dětí tam bylo tenkrát 100. To už bylo nad kapacitu hotelu a jeho schopnosti to zvládat, proto jsme museli přistoupit k omezení od 5- ti let věku do 14- ti let. Jsou tam skupiny teenagerů, kteří mají témata, nad kterými diskutují a je to velmi poučné a zajímavé. Děti mají v průběhu programu pro dospělé svůj program. Edukativní, zábavný, je uvnitř hotelu i vně v lesích atd. Vždycky je to nějaké téma, které je motivuje, letos to byla Plavba za pokladem. Vyrábějí různá společná díla, trička, která si vybarvily, zpívají. Máme různé koncerty, pozíváme interprety z blízka i z daleka, letos tam byla rodinná kapela z Těšína. Chceme poskytnout rodinám formou přednášek a seminářů kvalitní vzdělávání. Spolupracujeme i s lékaři, s psychology... Minulý rok přijela jedna rodina (jeden manželský pár s dítětem) a u registrace řekli: „Tak jsme zvědaví, co s námi uděláte, protože my jsme tady přijeli jako na poslední instanci před rozvodem.“ My jsme je vyslechli. Během tří dnů měli mnoho rozhovorů a pak mi za dva měsíce napsali, že žádost o rozvod, kterou podali, byla stažena a že budou chtít stavět na základech, o kterých slyšeli na Konferenci rodin. Tedy na základech křesťanské víry a křesťanských hodnot. To bylo jedno svědectví z mnoha. V letošním roce přijeli také lidi mimo tento region. Přijeli i z mimo církevní oblasti. Myslíme si, že můžeme nabídnout opravdu kvalitní věci, které mohou pomoci dnešní rodině, která se potýká s mnoha složitými situacemi. Děkuji za pozornost.

Jan Tomiczek

Děkuji, tím jsme volně přešli k tématu Rodina a vzory. Já bych teď dal slovo paní Liberdové, která k tomu řekne své stanovisko.

Ludmila Liberdová

Ráda bych svým vystoupením reagovala na vaši zakázku, která tady zazněla na začátku, kdy jste představovali Program obnovy rodiny. Já jsem moc ráda, že tady z toho vašeho kolegiátu vznikly tak úžasné myšlenky, a že se můžeme tímto tématem zabývat ještě na jiné úrovni, než na jaké jsme doposud zvyklí.

Ráda jsem tady přijela a mám k tomu dva důvody. Jeden důvod je nový. Protože já jsem maminkou 8 dětí, mám dvě děti, které mi umřely, ještě než se narodily, dvě děti jsem přivedla na svět a už jsou dospělé. Další 4 děti jsme s manželem vychovali v pěstounské péči. Každé z těch dětí pochází z jiné rodiny. Takže si dokážete představit, že životních zkušeností máme hodně a když budu představovat činnost organizace, kterou už nějakou dobu zastřešuji, tak myslím, že řada programů které dnes nabízíme veřejnosti, vzešla ze zkušeností, které mám ze svého života a z kontaktu s dětmi. Jak s dětmi vlastními, tak i s těmi, které přicházely do mého života později.

Nejdříve bych vám představila strukturu organizace, kterou zastupuji. Vedu organizaci Rytmus, což je organizace, která má už dvanáctiletou tradici. Působíme v Jeseníku, služby, které nabízíme, však nemají působnost jen na Jesenicku, ale už celorepublikovou. A organizace, která má na starosti potomky, se jmenuje Centrum sebepoznání a tvořivosti. Až do minulého měsíce jsme měli tři pilíře. První pilíř tvořily programy v kapitole Asanace. Druhým byla Sociální služba, která také souvisela s mou prací, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. A třetí pilíř – Podpora rodiny. V minulém měsíci bylo odsouhlaseno zrušení druhého pilíře pro nedostatek finančních prostředků. A to nebyla příjemná zpráva, protože právě tady jsme odvedli kus práce, a to konkrétně v oblasti práce s rodinou, která se nachází na okraji společnosti. Nicméně finanční prostředky nejsou neomezené, proto jsme byli nuceni pracovat s tím, co máme a teď stojí naše pilíře na programu Asanace rodiny a Podpora rodiny.

V oblasti asanace rodiny realizujeme programy napomáhající k uzdravení rodiny a toho, co tam nefunguje. Jsou to například programy, které nazýváme Sebezkušeností, program pro hyperaktivní děti. Rodiče, kteří mají tento problém, přicházejí s tím, že si neví rady s dítětem, které je hyperaktivní, všechno selhalo. Dávají se dohromady skupiny 4,5 nebo 6 rodičů, pracujeme s nimi na tom, aby si věděli se svými dětmi rady. Další problémy se týkají komunikace s agresivními dětmi. Snažíme se, aby rodiče dokázali pracovat a mluvit se svým dětmi, které se vůči nim chovají agresivně. Vždycky reagujeme na to, co rodiče potřebují, po čem volají. Ve spolupráci s pedagogicko - psychologickou poradnou a s centrem psychologických služeb u nás se ptáme, po čem rodiče volají, co chtějí, co jim můžeme nabídnout, aby to bylo přesně to, co potřebují. Vytáhla bych ještě jeden program, který jsme nazvali Rodičovské fórum. Toto fórum vzniklo asi před 3 roky, kdy přicházeli rodiče, kteří mají pěstounsko-adoptivní péči s tím, že mají problémy a že je nemají kde sdílet. Vytvořili jsme tedy Rodičovské fórum, kde měli tyto rodiče možnost se nejméně jednou za měsíc sejít. Za přítomnosti psychoterapeuta, psychologa a sociálního pracovníka zde mluvili o problémech, které mají, a tento program se velice osvědčil. Funguje už 3 roky a rodiče si ho velice chválí. Dalším programem jsou kurzy Efektivní komunikace rodičů s dětmi, které fungují už 3 roky. Máme několik kategorií komunikace s dětmi předškolního věku, komunikace s dětmi školního věku, s teenagery a s dospělými dětmi.

To vše směřuje k jednomu velikému programu, který nabízíme a to je Psychoterapeutický program, který vede k tomu, aby rodiče, kteří se sami k těmto informacím nedostali, se mohli pomoci programu k nim dostat. Aby objevili příčiny toho, proč některé věci nejdou. Proč se v rodinách opakují určité problémy, se kterými si neví rady. Tyto problémy objevují oni sami, učí se s těmito neodstranitelnými záležitostmi žít a odstranit to, co se odstranit dá a naučit se žít s tím, že některé věci se zkrátka už odstranit nedají. My se snažíme udělat něco pro to, aby už tímto způsobem nemusely trpět naše děti. Tento terapeutický program má 3 fáze. Rodiče, kteří mají zájem tyto své záležitosti řešit, se mohou účastnit dvoudenních seminářů, při kterých dostanou základní informace a základní sebezkušenostní možnosti. Organizujeme i týdenní šedesátihodinové intenzivní výcviky, při kterých rodiče přicházejí na to, co jsou základní problémy, které mají. Při výcviku buď zjistí, že jsou schopni si s nimi poradit sami za pomoci lidí, co kolem sebe mají, případně dílčí účasti odborníka, anebo zjistí, že potřebují intenzivní terapeutickou pomoc. Ta je nabízena v délce 180-200 hodin a při ní jsou schopni si efektivním způsobem sáhnout na svá vlastní témata a naučí se asertivním způsobem chovat ke svému okolí, naleznou, obnoví nebo uzdraví vztah k sobě, vztah k lidem kolem sebe a také vztah k Bohu.

Jsme křesťanskou organizací, ale na začátku tomu tak nebylo. Původně jsme měli představu, že bychom toto do svého názvu nedávali proto, abychom nezamezili přístupu lidem, které může tento název odradit. Ale ukázalo se, že tato naše obava byla úplně zbytečná. Lidé, kteří potřebují pomoc, přijdou, protože se doví, že to, co nabízíme, je dobré. Nemusíme skrývat to, že jsme křesťané, oni to nakonec vždy poznali.

Teď se budu zabývat programy, které se týkají podpory rodiny. Jsou to programy, které řeší volný čas, užívání si členů rodiny navzájem, vytváří podmínky pro to, aby jim bylo dobře, aby spolu měli nové zážitky,

kteří členům rodiny pomohou držet u sebe. Na podporu rodiny pořádáme různé festivaly, na kterých se potkávají rodiče s dětmi, společně tvoří, pracují. Pořádáme tábory, které jsou nejen pro mládež, ale i pro mladé rodiny. Důvod je ten, aby mladí lidé, kteří na táboře jsou, viděli, jak funguje mladá rodina, aby měli představu o tom, jak se řeší problémy, jak se vychovávají děti. Už 2 roky pořádáme Tábor hvězd, což je křesťanský tábor pro mládež, kterého se účastní také mladé rodiny, které se nikterak netají před ostatními mladými lidmi tím, že přímo na táboře, kde mají své děti, řeší manželské i rodinné problémy. Tito mladí lidé vidí, nebo slyší, jak matka mluví se svým dítětem, vidí, že lze problém řešit i jiným způsobem než fackami. Slyší otce, jak mluví, jak tulí syna k sobě a říká mu: „Pojď sem, jsi můj kluk a já tě mám rád. Udělal jsi něco, co se mi moc nelíbí, ale my to spolu dokážeme vyřešit.“ To jsou věty, které často ve svých přirozených podmínkách neslychávají, nebo aspoň ne tak často, jak by potřebovali.

Ve všech programech, které nabízíme veřejnosti, se zaměřujeme na jednu podstatnou věc. Na to, aby všichni lidé, kteří se s námi kdykoliv potkají, zažili projevy úcty a projevy uznání. Což vnímám jako naprosto nejzákladnější potřebu každého člověka na této planetě a tito lidé zažívají to, že nás, pracovníky Virtusu, vidí a slyší, že my se takto k sobě chováme. A že takto přistupujeme i k nim. Ke každému jednotlivě. Nehodnotíme, neposuzujeme, nekritizujeme neobjektivně, ale vždy se snažíme člověku prokázat to, co je nesmírně důležité. To, že je tady a že to je právě on, a že si vážíme toho, že je s námi, že je v našem životě. A to jsou základní motivace, které člověka pozvedají z jeho životní situace a vedou ho ke krokům, které mu umožňují žít kvalitně. Přátelé, jsem k dispozici otázkám nebo neformálním diskuzím na toto téma. Děkuji vám.

Tomáš Tyrlík

Byl jsem požádán panem starostou Tomiczkem, abych něco řekl na téma „Rodina a vzory“, ale myslím si, že to je téma pro každého a každý může říci své zkušenosti. Kdo byl pro nás vzorem? Určitě by se našli mezi námi lidé, kteří by řekli rodiče anebo možná někdo jiný z rodiny - babička, dědeček. Když jsem působil ve Frýdku- Místku, přišla do naší rodiny dospívající dívka a řekla: „Když se tak na vás dívám, uvědomuji si, že jste první normální rodina, kterou jsem potkala.“ A já jsem se ptal: „Jak to myslíš?“ Odpověděla: „V celé naší rodině manželské vztahy zkrachovaly“. A já jsem si tehdy uvědomil, že si člověk těchto hodnot možná neváží. Dnes se stále hovoří o krizi rodiny, o tom že se rozvádí více než 50% manželství. Za první republiky to bylo podle statistiky 1%. Dnes roste počet dětí, které se rodí nesezdaným párům. Začteme-li se do paměti významných osobností, tak dříve nebo později narazíme na zmínku, kdo byl pro ně vzorem, komu se chtěli vyrovnat. Fungující nebo funkční rodina je dnes vzorem. Ale samozřejmě fungující rodina není ideální rodina. Každý z nás prožíváme mnohé těžkosti a složité věci, ale to, co je funkční, co se nerozpadne, má vždy naději na to být a zůstat vzorem. Když jsme natáčeli video o tom, jak si teenageři představují ideálního otce, dělali jsme průzkum na ulici. Víte, co tam zaznělo? Jaký by měl být ideální otec? Otec, který je přísný, ale který mě má rád. Výpovědi bylo asi 20 a v patnácti případech říkali, že by měl dávat lásku, ale zároveň být přísný. To je vzor. Vzor muže, vzor ženy.

Potřebujeme ještě dnes vzory? V devadesátých letech se hovořilo o tom, že vzory nepotřebujeme. Každý je individualita, každý se potřebuje asertivně zapojit do kolektivu, do společnosti, a tak vzory nepotřebujeme. Je to nesmysl. Dítě, když vyrůstá, má v rodičích buď kladný nebo záporný vzor. V těch, kteří ho obklopují, v učitelích, ve svém širším společenství. Dnes mnohdy vnímáme to, že roli tzv. vzorů převzaly různé hvězdy a někdy i virtuální postavy, které jsou v šílených hrách. S tím se setkáváme dnes a denně. Staří latiníci říkali: „*Exempla trahunt*“ - příklady táhnou.“ Myslím si, že to je to důležité, co bychom měli znovu objevit i v našich rodinách a to je to, co si potřebujeme uvědomit. Že můžeme předávat jenom to, co sami máme. Můžeme vštěpovat dětem jen to, co sami žijeme. Nemůžeme to udělat jinak. To je, myslím si, zásadní, a proto se dnes tak chovají mladí a děti, protože problém začal už v jejich rodičích. V tom, že přestali stavět na hodnotách, které jsou trvalé, které jsou správné. Určitě víme, že vzorce chování, které si dítě osvojí v prvních letech života, určuje to, jak budou žít jako dospělí. To je věc, která se dá těžko vyvrátit, a myslím si, že byste to mohli potvrdit i vlastními zkušenostmi. Děti prostě napodobují to, co vidí u dospělých. Myslím si, že je potřeba se vrátit v našich vesnicích ke společnému stolu a k tomu, aby děti a rodiče mohli společně diskutovat, hovořit o mnohých věcech. Nezasouvat je někde pod koberec. Děkuji vám a přeji každému z nás, abychom mohli být i v roli rodičů, babiček a dědečků alespoň takovým malým, nedokonalým vzorem, ale přesto příkladem pro své děti.

Jan Tomiczek

Děkuji a tento blok bychom mohli zakončit vystoupením pana primáře a autora několika knih, aby řekl svůj pohled jako dětský lékař.

Štěpán Rucki

Já jsem si nepřipravil žádnou formální prezentaci, ale dovoluji, abych se k tomuto problému připojil v několika myšlenkách. Já se na rozdíl od pěkných programů prevence, které jsme tady slyšeli, setkávám s problémy rodiny z trochu opačného pohledu. Často setkáváme s případy, které jsou známkou jednoznačného selhání rodiny. Pracuji ve městě, které je velkou městskou aglomerací. Sice nemám přesné statistiky, ale bohužel musím říct, že když se podíváme na časovou řadu a procento dětí, které přicházejí s těmito problémy, tak vidíme vzestupný trend některých problémů. V první řadě to jsou takové ty běžné psychosomatické potíže, bolesti hlavy, bolesti břicha, různé nedefinované problémy, kdy dítě vyšetřujeme a nejsme schopni najít nějakou organickou příčinu, a po vyšetření psychologem vidíme závěr, že potíže pocházejí z dysfunkční rodiny. V dnešní době jsou stále častější a musím říct, že je to skoro epidemie. Hlavně u dospívajících se setkáváme s úzkostnými stavy. Dnes se používá medicínský pojem tetanie, ale ten pojem není přesný, protože za 90% těchto poruch se objevuje chronická úzkost. Taký není úplně vzácností, že vidíme už v dětském nebo v dospívajícím věku různé případy depresí, a ty se projevují někdy jinak, než třeba u dospělých jedinců. Tedy různými projevy somatickými, tělesnými. Bohužel se setkáváme i s případy přímého zanedbávání péče, sexuálního zneužívání, a byť říkám, nejsme z velké městské aglomerace, vidíme, že narůstá i problém drogové problematiky. Když se podíváme o pár let zpátky, tak to byly hlavně měkké drogy jako je marihuana, ale v současné době přibývají problémy s tvrdšími drogami jako je třeba pervitin. A bohužel, některé případy dysfunkčních rodin končí i s voláním o pomoc od teenagerů a dospívajících v podobě různých sebevražedných pokusů, ať už třeba spolykáním různých tabletek anebo i různými jinými způsoby. My se samozřejmě v naší práci snažíme opřít i o psychologa a psychiatra, se kterými úzce spolupracujeme, ale řeknu vám, že z tohoto pohledu je důležitá prevence, to je opravdu takový pozitivní konec. Na druhém konci, je to spíše pesimistické, protože my jsme sice schopni udělat diagnózu, zjistit, že potíže mají původ v dysfunkční rodině, ale často nevidíme pro tento stav řešení, protože najít řešení pro dítě nebo dospívajícího, který se má vracet zpátky do dysfunkčního prostředí, je často nemožné.

Myslím si, že existuje větší prostor i pro aktivity, o kterých jsme už dnes slyšeli, a možná že i ty projekty by stály za to, aby byly šířené a dostupné a možná že by takovýmto rodinám pomohly. Ale ty problémy jsou tak komplexní, že myslím, že ne vždy je pomoc dostupná.

To je první vstup, o kterém jsem chtěl mluvit. Druhý vstup, který se týká problematiky, která už tady zazněla, je otázka náhradní rodinné péče. Určitě cítíme všichni, že pokud je to náhradní rodinná péče ve smyslu osvojení nebo pěstounské péče, tak je to vždy něco, co je bližší dítěti, co se týče jeho vývoje a uspokojení jeho potřeb. Ale z druhé strany musím říct, že je to politická debata o tom, jestli mají být kojenecké ústavy a dětské domovy. Já bych tady tlumočil hlas pediatrické společnosti, zvláště její práci sociální pediatrie, která ukazuje na to, že ne všechny problémy a ne všechny děti mohou být tímto způsobem zajištěny. Zaznívá politické volání po akutním rušení všech těchto institucí, byť říkám, že nejsou ideální a děti často nemají úplně ideální péči. Ale z odborného hlediska je tady trochu zdrženlivost, a jako pediatr bych chtěl říct, že si myslím, že politická aktivita směrem úplně všechno zrušit najednou, není správná.

To třetí, čeho bych se chtěl dotknout, je úcta k životu. Dnes už to tady zazněl mnohokrát sekundární pohled, duchovní nebo křesťanský pohled, protože v našich končinách je křesťanství přece jen ještě pořád nejrozšířenějším náboženstvím. Myslím si, že to, co naše společnost potřebuje, je vlastně návrat k úctě k životu. Když se podíváte do historie, tak když končily starověké civilizace, jako byl Řím a Řecko, byly poznamenány tím, že život měl nízkou hodnotu. Klasici budou mluvit o pozitivěch starověkého Říma a Řecka. Je to pravda, tyto kultury nám přinesly mnoho pozitivního, ale jedno je jisté. Když se srovnává hodnota, kterou měl život v těchto starověkých civilizacích, a jakou hodnotu má život potom, tak dochází k nárůstu hodnoty života. A my se dnes dostáváme pomalu do situace, kdy život začíná hodnotově, aspoň v některých okamžicích, to znamená v okamžiku před narozením a pak zase v okamžiku, kdy člověk stárne a dostává se do období, kdy jsou autonomní funkce omezeny, klesat. To, oč bychom měli usilovat v kontextu pohledu na rodinu, je úcta k životu, tzn., bylo by dobře, kdyby naši mladí byli více seznamováni i s otázkou, kdy začíná život, kdy na životě záleží, jaký na to má dopad otázka přerušování těhotenství, ale i s otázkami, jako je

asistovaná reprodukce. Touto věcí jsme se zabývali poměrně široce v rámci Sdružení křesťanských zdravotníků, kterému jsem měl kdysi možnost 18 let předsedat. Na toto téma vyšly různé publikace a zazněly i přednáškové aktivity.

A to je třetí bod a poslední věc. Vstupuji teď na poměrně horkou půdu, ale neodpustím si to. Když mluvíme o otázce rodiny, myslím si, že by bylo dobře si říct, co to vlastně rodina je. Je to když je otec a matka, nebo když je to otec a otec, a matka a matka? Jako pediatr musím říct, a existuje na to mnoho různých vědeckých studií třeba z USA, že hodnota rodiny, byť někdy dysfunkční, kde je otec a matka, je přece jen vyšší, než když je to jinak. Ale toto je otázka na úplně jiné fórum a na jinou debatu. Na toto téma vyšly různé publikace, kdybyste měli zájem, tak vás na ně můžu odkázat.

Jan Tomiczek

Děkuji. Možná budou ostatní vděční za to, když řeknu něco o literatuře, která vyšla. Jedna z publikací, která se jmenuje Mezi Biblií a medicínou, se věnuje etickým otázkám. Je to sborník přednášek od asi 7 spoluautorů ze 4 nebo 5 ročníků konferencí sdružení křesťanských zdravotníků. Obsahuje asi 14 kapitol a řeší otázky úcty k životu, komunikace s nemocnými, rehabilitace, seniorů, stáří, spirituální péče o umírající. Pokud by někdo měl zájem, některé věci jsou dostupné i na internetu.

Štěpán Rucki

To není myšleno tak, jak to popisoval Schweitzer, je to spíše otázka úcty k lidskému životu, konkrétně se to týká nedotknutelnosti lidského života od narození.

Jan Tomiczek

Teď se dostáváme k dalšímu bodu a tím je Rodina a legislativa. Svůj názor měl přednést pan Aleš Hodina, který onemocněl a nemohl přijet, takže bych jeho příspěvek přečetl:

Cílem jednoho bodu Programu Obnovy rodiny je zakotvit principy ochrany a podpory rodiny a rodinných vztahů v naší legislativě skutečně vážným způsobem. Jak to však udělat, aby to bylo skutečně účinné? Je zřejmé, že stávající podoba rodinného práva není účinná. Největším nepřítelem rodin není nedostatečná finanční podpora ze strany státu, ani nedostatek školek či jiných podpůrných zařízení, ale rozvodovost, která útočí na samostatnou existenci rodin. V současné době je zhruba padesátiprocentní rozvodovost, která, jak jsme viděli, se stále zvyšuje. Zábrany, které rozvodu v cestě stály, jsou v dnešním zákoně o rodině spíše formální. Nejhorší však je, že spolu s rozvodem dítě obvykle ztrácí výchovu jednoho z rodičů. Střídavá nebo společná péče je stále využívána minimálně. Přetrvává model jednorodičovství, který dítě ochuzuje o polovinu rodinných vazeb. Dle mého názoru by proto cíl v této oblasti měl být definován tak, že je nezbytně nutné maximálně legislativně chráněné zachování rodiny, a pokud se to nepodaří, alespoň zachovat dítěti péči obou rodičů vždy, kde je to jen trochu možné. Za zásadní protirozvodový prvek proto považuji ten, který je obsažen v jednom bodě Programu obnovy rodiny. Zachovat dětem i po rozvodu péči obou rodičů, s preferencí toho rodiče, který rozpad rodiny neinicioval. V současné době totiž 2/3 návrhu na rozvod podávají matky, které k tomuto kroku přistupují často s tím, že si jsou prakticky jisté svěřením dítěte pouze do své výlučné péče a většinou se tak bohužel nakonec i stane. Pokud by tedy zákon o rodině obsahoval např. takové ustanovení, které by neumožňovalo svěření dítěte do výlučné péče rodiče, jenž inicioval rozvod (umožňovalo by ale např. střídavou péči obou rodičů, nebo výlučnou péči druhého, rodinu nerozsbíjejícího rodiče), zřejmě by významným způsobem ubylo rozvodů, které jsou motivované nebo podpořené tím, že rozvádějící se rodič připraví o děti svého partnera. Získá je jen pro sebe. V bodě Programu obnovy rodiny je obsažen i další významný protirozvodový prvek, který by měl najít své zakotvení v legislativě. Ponechat lhůtu k řešení rodinných problémů poradensky a mediačně, což jsme tady už slyšeli, že se takovým způsobem děje. V zákoně by se měla objevit povinná mediace, která by vedla rodiče k nalezení dohody, přičemž přístup každého z rodičů k této mediaci a opravdová snaha hledat dohodu by měla být taktéž ze zákona významným kritériem pro svěření dětí do péče, pokud se přece jenom nedá rozpadu rodiny zabránit. Jako další protirozvodový prvek můžeme jmenovat zavedení podpory nerozlučitelných sňatků, uzavíraných samozřejmě na dobrovolné bázi. Za páté v případech, kdy se rodinu zachránit nepodaří, je nezbytné snažit se dětem alespoň zachovat oba rodiče. Společná nebo střídavá péče obou rodičů by proto ze zákona měla nastoupit vždy, pokud jsou oba rodiče schopni a ochotni se o děti starat a nebrání tomu nějaké skutečně

vážné důvody. Častým problémem je i odstěhování se jednoho z rodičů do vzdáleného místa, což velmi ztěžuje zachování péče obou rodičů. V Kalifornii nebo např. ve Francii je věc legislativně ošetřena tak, že rodič, který se odstěhuje z okruhu dosavadního společného bydliště, ztrácí výchovu dítěte. Co říci závěrem? Berte prosím tento můj stručný příspěvek především jako snahu o stanovení si priorit a otevření tématu k diskuzi. Konkrétní podoba návrhu a legislativních úprav by měla vyplynout z této diskuze a práce našich expertů.

Toto je názor jednoho z členů spolku, kteří se aktivně začali zapojovat do Programu obnovy rodiny. Pan Hodina prosazuje, aby byl zachován vliv obou rodičů. Samozřejmě, každý na to můžeme mít jiný názor. Základní je nerozvádět se. Takže je to hozená rukavice a teď prosím pana soudce Daniela Spratka.

Daniel Spratek

Měl bych k tomu několik poznámek, možná i trochu polemických s tím, co jsme tady právě slyšeli. I na téma střídavé péče. Já možná budu také trochu navazovat i na to trošku pochmurnější povídání, které tady zaznělo přede mnou z úst doktora Ruckého, protože i justice, ve které se pohybuji, už spíše nepatří do oblasti prevence, ale do oblasti, kde už se setkáváme s haváriemi. Dám příklad na úvod. Možná jste asi před dvěma týdny zaznamenali v médiích, sice většinou na poslední straně pod čarou, že se objevila zpráva, že ČR byla odsouzena Evropským soudem pro lidská práva ve věci Bergman proti ČR. A problémem tam bylo to, že pan Bergman měl syna. Když se mu ovšem ten syn narodil, tak nebyl s rodičkou v její těžké chvílce, protože byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Potom když vyšel z vězení a matka nebyla ochotná příliš umožňovat styk otce s dítětem, dostalo se to před soudy a byli tam zaangažováni znalci. Okresní soud se spíš přikláněl k tomu, umožnit styk otce s dítětem, krajský soud spíše naopak. Mezitím plynul čas a na konci Evropský soud pro lidská práva vytýkal českým úřadům a potažmo i soudům, že nevyužily nějakého jiného prostředku než jenom příkaz ke styku nebo zákaz styku, namísto aby nařídily třeba mediaci. Nějaký dohled anebo jiné opatření. Nicméně, kdo z vás se setkal s obcí nebo s městem, kde působí orgány sociálně právní ochrany dětí, tak možná máte představu o tom, jak v reálu dohledy vypadají. Často to ztroskotá na tom, že nejsou lidi a nařizování dohledu potom často vede k tomu, že dohled bývá ryze formální, protože zaměstnankyně městských nebo obecních úřadů stěží zvládají sepisovat zprávy pro soudy v rámci předrozvodových řízení o výchově a výživě dětí. A z tohoto příkladu je taky zřejmé to, že často, a ve většině případů, když už je věc před soudem, tak řešíme, jestli zvolit špatné, nebo ještě horší řešení. A proto jsem rád, že tady zaznívá tolik informací o preventivních programech, protože opravdu, když to dojde až do fáze, že se to ocitne před soudem, tak už se dá udělat málo. Ano, dá se ještě i hodně pokazit, ale napravit se dá už velmi málo. Justice už je orgán ne preventivní ale represivní a represí, tedy donucením, můžete někoho donutit, aby zaplatil půjčku, ale nemůžete donutit dítě, aby milovalo oba rodiče, nebo aby rodiče se milovali navzájem. Také vnímám jako velký problém, že, „nejsou lidi“. My můžeme do zákona zakotvit skvělé systémy mediace nebo jiných řešení, ale když nebudou lidé, tak to nakonec stejně ztroskotá.

Legislativa je jedna věc, ale potom tady musí být ochota také z vlády, která, když něco legislativně přijme, aby byla ochotna to také finančně zabezpečit. A musím říct, že na téhle stránce ztroskotá řada institutů nejenom rodinného práva. Nějaký institut se převezme z Francie, z USA, ze Skandinávie, zakotví se do zákona, ale pak to stejně nefunguje, protože to nemá kdo dělat. Případně se to přikáže nějakému orgánu, který už má plno jiných věcí a nemůže to reálně tvořit. Co se týče legislativních věcí, určitě je tady prostor pro legislativní změny. Na druhou stranu, jak už jsem trochu naznačil, případy, které nastávají v reálném životě, jsou velice pestré. A nalajnovat něco do detailu zákonem, to v rodinně právní oblasti nelze. Můžete přesně nadefinovat, jak má vypadat směnka, ale přesně nadefinovat, jakým způsobem se mají řešit problémy rodinné, jde velice těžko. Z toho hlediska bych neviděl až tak tragicky stávající podobu zákona o rodině, je relativně pružný. Jeho pružnost samozřejmě přenáší daleko větší odpovědnost na orgány a aplikace práva, tzn. jak na orgány sociálně právní ochrany dětí, tak soudy a je na nich, jak svou odpovědnost zvládnou. Nevidím největší problém v tom, že bychom měli špatnou nebo zastaralou legislativu. Samozřejmě prostor pro změnu tam je, ale principiálně i ten staříčkový zákon o rodině, který byl přijat sice za komunismu, ale myslím si, že je daleko víc ovlivněn kanonickým právem než myšlenkami Trockého nebo Lenina. Není až tak špatný. Určitě je tady spousta věcí, které jsou daleko naléhavější než změna rodinného práva.

Určitě bych se ztotožnil s myšlenkou, která zazněla v předchozím příspěvku, že nemáme úplně nejlépe nastaven proces rozvodu. Tzv. zjednodušený rozvod je vázán pouze na skutečnost, že manželé spolu půl

roku nežijí a dohodnou se o majetku. Řekl bych, že je to někdy zbytečné usnadnění. Ano, samozřejmě nemá už cenu zachraňovat manželství, kde každý z manželů žije s novým partnerem, nebo dokonce už s těmi partnery mají děti. Tam není důvod tu agonii nějak protahovat, ale stávající podoba zjednodušeného rozvodu není na místě. A také chybí návazné instituty, chybí lidé.

V mé praxi se mi stalo, že přišli manželé, kteří se chtěli rozvádět, podařilo se mi je naklonit k tomu, aby žalobu vzali zpět, ale neměl jsem je kam poslat, aby se s nimi dále pracovalo. A je mi jasné, že moje čtvrtodínné vystoupení jejich vztah asi těžko změnilo. Oni potřebovali něco návazného a já jsem je neměl kam poslat. To je možná i otázka pro obce, které mají sociálně právní ochranu dětí v rámci svého úřadu. Dnes tak populární public private partnership - navazovat více na různé aktivity občanských sdružení nebo neziskového sektoru, aby i přetížené sociální pracovníce měly možnost rodiče, kteří mají ještě trochu zájem něco se svou situací dělat, měli kam poslat. Jednak se sami odbřemení a jednak mají možnost pomoci.

Pokud se týče následné střídavé péče, o které tady byla řeč, je to taky věc, kde se v poslední době hodně tlačí na pilu. I ústavní soud dává signály obecným soudům, aby k této možnosti přistupovali. Samozřejmě není to nic spasitelného, není to všelék. Dítě má žít třeba týden nebo dva týdny, víc psychologové nedoporučují, u jednoho rodiče, týden u druhého rodiče. Není to nic jednoduchého, nehledě na to, že když se rozpadá rodina, dítě ztrácí jistoty. A tím že ono nedostává jistotu domova, tím že se z něho stává věčný cestovatel s kufríkem, tak je to ještě další zásah. A pokud rodiče nejsou schopni se dohodnout, tak si myslím, že to může být pro dítě často ještě horší, než rozumně upravený styk a svěřeni do výchovy jednomu z rodičů. Nehledě na to, že takové cestování může ovlivnit některé typy dětí, které jsou třeba hyperaktivní atd. Tento režim pro ně může být velmi problematický, takže střídavá výchova není žádným všelékem. Samozřejmě tam, kde je možná, určitě jsem pro ji dát, ale to vyžaduje velkou zodpovědnost u rodičů. Aby si rodiče řekli, co se za ten týden stalo, co zdravotně, jestli je třeba zajít k doktorovi... Kdo máte děti, tak víte, že těch věcí, co je třeba zajistit, je spousta. A pokud si rodiče dítě jen předávají a každý ho vychovává úplně izolovaně, tak to je určitě špatně. I v normální rodině stojí často oba rodiče hodně úsilí, aby se dohodli na způsobu řešení některých aspektů výchovy dětí nebo trávení volného času, kdy pojedou k prarodičům nebo na nějaký tábor atd. Pokud se toto řeší v rámci střídavé výchovy, může to vyvolat velké problémy. Samozřejmě pokud pro to nemají rodiče pochopení. Citoval bych dr. Klimeše, který upozorňuje na spoustu úskalí:

„Pro děti je zřejmě nejzdravější ta varianta střídavé péče, kdy se nestěhují děti ale rodiče. Děti zůstávají stále v jedné domácnosti a týden o ně pečuje máma a týden táta. To připomíná běžné cestování. Děti relativně dobře snášejí, když jeden z rodičů odjede na týden na služební cestu či výlet. Tato péče však v praxi znamená mít 3 byty. Rodičům ale nevyhovuje tento druh střídavé péče, ze stejného důvodu jako dětem. Ztrácejí představu domova, mají rozstrkané věci po celém světě. Najednou zjišťují, že jezdit k dětem je otročina, která jim brání užít si života a že je to víc táhne třeba k jejich nové partnerce apod. Proto se tato střídavá péče samovolně rozpadá, když si jeden z partnerů pořídí novou rodinu. Takže se nakonec to neustálé cestování, které dospělým bytostně nevyhovuje, vnutí dětem s tvrzením, že je to vlastně jejich nezadatelné právo na styk s oběma rodiči.“

Když to převrátíme, vidíme, že to, co nejsou rodiče ochotni snášet, můžou určitým způsobem vnucovat dítěti. Nechci to ale zahrnout jakožto řešení té určité krize nebo rozpadu manželství v případě, že rodiče jsou schopni se domluvit. Myslím si, že daleko větší rezervy než úprava zákona o rodině, jsou v legislativní oblasti v zákonech veřejnoprávních, které se týkají finančního práva nebo práva sociálního zabezpečení. To znamená, že stát vytváří určité podmínky, v nichž v současné době bývá často finančně výhodnější nežít v rodině, než žít v rodině. A tam si myslím, že určité rezervy v legislativě jsou a možná bych je viděl i jako naléhavější, než případné změny zákona o rodině. Někdy se setkáváme i s fingovanými rozvody za účelem dosáhnutí na nějaké sociální dávky a tato situace je určitě špatná a svědčí o tom, že něco je nastaveno špatně. Jak jsem řekl: často, když se ta věc dostane před soud, tak už je pozdě na dobrá řešení. Už řešíme, vlastně volíme mezi řešením špatným a ještě horším, a proto vnímám jako velice důležitou podporu právě různých preventivních aktivit a v tom vás chci všechny, kteří v tom pracujete, povzbudit. Děkuji.

Jan Tomiczek

Děkuji. Já jsem se několikrát zúčastnil diskuzí na chatu, o „střídavce“. Tam jsou názory rodičů, kterým je jakýmsi způsobem odepřen z té druhé strany styk s dětmi a případ, nebo dva případy, které znám, tak se týkají otců. Je jim odepřena blízká komunikace s dětmi. Já osobně jsem se tímto problémem nikdy

nezabýval, protože se mě to nikdy, díky Bohu, netýkalo. A bylo by nejlíp, kdyby se to netýkalo nikoho, ale to je asi jen idealismus. Toho asi nejde v naší společnosti dosáhnout.

Mojmír Kovář

Já k tomu musím říct pár slov. Samozřejmě, co pan doktor Spratek přednesl, to je názor, ale řekl bych úplně opačný. Pan doktor je, řekl bych, právě ten oponent. Kdyby to slyšely ty tisíce rozvedených mužů... Byl jste na chatu „střídavka“? Ale tady jsou důležitější věci. Smrtelně důležité. Já jsem byl poslancem Federálního shromáždění v devadesátém roce, takže k tomu mám kontinuitu. Tady je kontinuita komunistické legislativy. Ta začala zákonem 150, pokračoval přes zákon 218 a další zákony, zákon o rodině 249 a samozřejmě na to navazoval zákon 64 z roku 1963. Teď proběhla novela zákona o rodině - střídavka, my to máme zmapované, zanalyzované, my tím žijeme půl roku. A co je nejhorší, tito „čepičkovci“ nám v padesátém prvním roce zrušili občanský zákoník, který vytvořil ještě císař pán v roce 1801. Rakousko podle něho jede, my jsme byli součástí Rakouska-Uherska. Nastavil nám úplně jiný proces, to je to, co máme, o čem tady všichni víme, že nám to zničilo software. Teď se tvoří nový občanský zákoník, který se zrušil v padesátém prvním roce. Doktor Eliáš a další lidé jej dali do naprosto nesrozumitelné formy, je tam 3049 paragrafů. Součástí toho je právo rodinné, které tam zaniká. To není možné. My tady máme v tomto projektu jeden z cílů (cíl cílů) ustanovit zákon o ochraně rodiny. To je to, co chceme, aby se zabránilo rozvodům atd. Ano je to tak, ale výsledek je takový, že nám pláčou děti a věší se. Pan doktor psycholog vám řekne, nebo nám všem, jak graduji současné psychotické stavy. A to je legislativa.

Legislativa je pro nás nejdůležitější. Já jsem byl ve středu 3 hodiny v parlamentu. Byl jsem zděšený. Oni probírají občanský zákoník a není tam jediný pozměňovací návrh. Prostě, tak jak to ti staří profesori naprogramovali, tak to tam sedí. Já bych řekl toto: my máme protinávrh občanského zákoníku, který předložil doktor Jaroslav Růžek. Ten možná taky bude předmětem diskuze, ale to je úplně o něčem jiném. Právo rodinné musí být v občanském zákoníku klíčové. To je prostě tak. My tady máme na začátku danou jednu premisu, že rodina není pro nás sociální jednotka. Je to základní jednotka ekonomiky státu. Pokud bude funkční rodina, nepotřebujeme ani stát, abych to řekl jednoduše, zkráceně. Státní rozpočet bude aktivní a nikoliv pasivní. Protože rodina si na sebe vydělá.

Pokud se týká toho konkrétního, tam bych vypíchl tu chybu, že současný stav občané berou jako normu. To je pro nás nepřijatelné. Ať si to udělají, jak chtějí. Ale včera, nebo vlastně ráno, pan doktor tady nebyl, jsem o tom hovořil. Vyřizoval jsem tady odkaz pana prezidenta o konzervativních křesťanských hodnotách. Já nejsem člen žádné politické strany, ale venkovská konzervativní hodnota, par excellence malé obce jsou konzervativní hodnota, která je posledním deštníkem rodiny. Půda, která je z 50% zerodovaná, je konzervativní hodnota, tomu odpovídá prostředí, kde ta půda je. Krajina je konzervativní hodnota taky atd. To spolu naprosto souvisí.

Když už nemáme politickou moc, aspoň informujeme obyčejné lidi o tom, že morální hazard v době ekonomické krize je základem toho, že máme takovou rodinu, jakou máme, kterou berou legislativci jako normu. Je to jedna z nejdůležitějších věcí. Legislativa není o soudech. Soudy atd. propustily pana režiséra, 43 dní držel hladovku právě za toto, za tyto rodiny. Zničil si všechnu svoji existenci, aby ubránil své dva syny.

A ještě jeden bod řeknu. Je třeba, aby ti nejlepší soudci ze soudců, kteří jsou, soudili rodinné právo. Není možné, aby to soudil kdokoliv. O to nám jde a to je třeba dostat do legislativy. Tyto principy. Jestli navrhneš rozvod a zaviní to ten druhý a on chudák, co to nezavinil, bude platit alimenty, tak to ne, to tak nejde. Kdo to zavinil, ať si to zaplatí. Děkuji.

Jan Tomiczek

Já bych k tomu přece jenom něco řekl. Celé odpoledne tady zaznívá posloupnost, co je první a co končí. Co je nejdůležitější a co je potom už jenom řešením. Já pořád trvám na tom, že nejdůležitější je výchova, základ, aby děti a celá rodina žila spořádaně. Pak je samozřejmě důležité i to, jak to máme zakotvené v ústavě. Jen jsem tě chtěl opravit, že ty dáváš na první místo ústavu, ale já dávám na první místo rodinu, tam abychom si rozuměli. Teď tady máme pokračování paní Liberdové. A je to v tématu rodina, etika, psychologie, prostředí pro život...

Ludmila Liberdová

Dámy a pánové, vzala jsem si slovo ještě jednou, protože jak už jsem uvedla, jednak vedu organizaci, kterou jsem vám představila, ale vedle toho téměř 7 let pracuji také jako psychoterapeut v organizaci Virtus, o které jsem mluvila. A protože téma, kterým se tady zabýváme, se psychologie také velice dotýká, tak jsem si říkala, že jedním z výstupů, který by mohl zaznít z této konference, je jakási snaha, anebo nějaká usilovná činnost, o propojení té výchovy, sociální práce, osvětové činnosti právě s psychoterapeutickou pomocí lidem, rodinám.

Zaznělo tady dnes hodně o tom, že máme plné dětské domovy, plné jsou také výchovné ústavy, plné jsou také psychiatrické léčebny a plné jsou také věznice. To tady dnes ještě nezaznělo a i to je důsledek toho, že nám rodiny nefungují. Že nám společenství nefungují tak, jak by měla. Toto ale nechci rozvádět. Spíš bych vám ze své psychoterapeutické praxe chtěla říct pár věcí, kterým se naše společnost nevěnuje podle mého názoru dostatečně důsledně. Jedním z témat, které se mi na psychoterapeutické praxi teď objevuje, je téma homosexualita. Spousta mladých lidí, kteří přicházejí, tvrdí: já jsem homosexuál. Prostě jsem. Já za to nemůžu, tak to prostě je. Rozumíš, já jsem tak od přírody. Stačí 3 až 4 psychoterapeutické sezení a ten mladý člověk přichází na to, že to není pravda, že on má pouze homosexuální chování a že jeho „orientace“ je pouze důsledek traumat, které si nese ze svého dětství. Potíží, se kterými lidé přicházejí do ordinace, je hodně, týkají se různých psychóz, stavů deprese, neuróz a stavů velkých úzkostí, se kterými si často odborníci neví rady. A i moje zkušenost je taková, že když s klientem nebo se skupinou klientů pracuji, docela brzy přicházíme na to, že ty úplně první problémy nastávají v prenatálním období života člověka. Tady zaznělo něco o nedotknutelnosti lidského života od narození, ale v podstatě je to de facto o nedotknutelnosti a účtě k životu člověka už od jeho početí. Já se s tímto setkávám stále častěji. Úzkostné stavy, které ty lidi provázejí v různých etapách jejich života, které jim neumožňují spát, dobře pracovat, často plynou z toho, že se cítí nemilováni a nepřijati, nebo nedostatečně milováni, nedostatečně přijati. Setkávám se stále častěji s tím, že na různých úrovních je hovořeno o tom, že dítě když je chtěné, tak to je přece to nejlepší, co může dostat, když je chtěné oběma rodiči. A ono to tak úplně není. Protože dítě může být chtěné z různých důvodů. Může se narodit jako chtěné, ale vůbec nemusí být přijaté. Narodí se jako chtěné po dvou předchozích interrupcích. Protože rodiče už se rozhodli dítě mít, čili ty dvě předtím jsme nechtěli, ty šly pryč, a tohle už jsme chtěli, na to jsme se těšili. Proto jsme všechno připravili. Ale tito rodiče si vůbec neuvědomují, že své děťátko přivádějí do prostředí, které už je poznamenáno smrtí. Zabitím, vraždou. A to je něco, o čem se v naší společnosti mluví málo, anebo s určitým zpochybňováním. Já na tohle bohužel při své praxi narážím hodně často. Tito lidé potom žijí svůj život někde neustále na ostří nože, kdy pořád koketují se smrtí. Protože smrt je pro ně něco, co jim připadá naprosto normální. Oni se v prostředí smrti už narodili. Oni mají touhu po smrti. A my se opravdu nemůžeme divit, že lidé dneska stále více uctívají kult smrti, klaní se různým modlám, které se smrtí souvisí a protože jsme převážně křesťané, tak si lámeme hlavu nad tím, co s tím můžeme dělat. Málo kdo si ale uvědomí, že pokud rodič dítě přivádí do prostředí už takto poznamenaného smrtí, může být zaděláno na velmi vážný problém.

Jenom jsem chtěla upozornit na to, že je veliký rozdíl mezi tím mít dítě chtěné a dítě přijaté. Přijaté bez podmínek, ať jsi kluk nebo holka, ať se narodíš s prstíčky nebo bez nich, ať jsi kdokoliv, tak jsi můj a já tě mám rád. Když potom pracujeme v rámci našich terapeutických skupin, mám jednu techniku, které říkáme Lúno. A v rámci této techniky my jako skupina kolem toho člověka, kterému chceme dopřát prožitek znovu se narodit, zejména u lidí, kteří mají bolestnou zkušenost s příchodem na svět, kteří ví o tom, že nebyli chtěni, nebyli přijati, kteří se narodili jakoby nad rámec plánu svých rodičů, tak jim simulujeme prostřednictvím velice blízkého doteku ostatních lidí mateřské lúno. A on je uprostřed toho lúna a jeho úkolem je narodit se. Zažívá současně takové chvíle, kdy ze strany nás ostatních, kteří jsme kolem něj, slyší slova jako: „Pojď ty můj kluku, těším se na tebe, ty jsi ten jediný, na koho se těším, už se těším, až tě obejmu, vezmu do náruče“. A slyší slova ze strany mužů i ze strany přítomných žen. Obojí je nesmírně důležité pro to, aby se ten člověk chtěl narodit. Máme zkušenosti, že nám lidé říkají: „Mně se tak nechtělo ven, já mám takovou absenci toho slyšet to, že jsem pro někoho důležitý“.

Jen bych ještě ráda dodala informaci, kterou jsem předtím neřekla, když jsem se pokusila ve velice zrychlené formě prezentovat naše jednotlivé programy. Ten konkrétní terapeutický program, který nabízíme, můžeme modifikovat podle toho, jak je potřeba. Když se velké části lidí řekne, jestli nechtějí jít na terapii, protože evidentně mají problém a možná by jim to pomohlo, tak se bojí spolupráce s psychologem,

s psychoterapeutem. Jsou tady velké předsudky a zejména u křesťanů se s tím hodně často setkávám. Mají za to, že přece stačí, když se modlí. Vždyť stačí to, že tady funguje pan farář a svatá zpověď, a toto jsou přece pro mě ty důležité nástroje. A často trvá, než člověk pochopí, že to tak není, že i terapeuta mu pán Bůh posílá, aby se uměl na problémy podívat zdravým způsobem a aby je dokázal dobře uchopit. Často to bývá tak, že s lidmi, kteří opravdu potřebují psychoterapeutickou pomoc, ale sami si to bojí připustit, se často domluvíme na tom, že jim nabídneme nejdříve kurz, který se zabývá tématem komunikace, komunikace sám se sebou, komunikace s jinými lidmi. A tento kurz trvá podle toho, na čem se dohodneme. A z toho kurzu potom samotného ti lidé přicházejí na to, že potřebují cílenou psychoterapeutickou pomoc, a odtud už jdou na intenzivní šedesátihodinový výcvik, anebo na klasickou terapeutickou skupinu. Program Nest je anglicky hnízdo. Je to takové náhradní místo, náhradní hnízdečko, kde lidé mají možnost si doprožít to, co nemohli, to, co nedostali a v naprosto bezpečném prostředí odkrýt bolavá témata, která jim v životě brání v tom, aby svůj život žili naplno. Aby ho ŽILI. Ne aby ho živořili. Tento program je cíleně nasměrovaný zejména na léčbu traumat nebo jejich důsledků, kterými tito lidé trpí a potom také na léčbu lidí, kteří trpí následky ztráty blízké osoby. Děkuji vám.

Jan Tomiczek

Děkuji paní Liberdové. Teď poprosím paní Behanovskou na téma Rodina - prostředí pro život.

Mária Behanovská

Děkuji vám za slovo. Na jakýchkoliv místech a setkáních je třeba se tomuto tématu věnovat, je třeba sdílet zkušenosti s maximem lidí, protože mohou mít bariéry, které neumí překonat, aby vůbec mohli o těchto věcech mluvit. Ráda bych vyzvala ke spolupráci. Jsem mezi vámi poprvé a jsem ráda, že o tomto tématu můžu referovat na půdě našeho dětského parlamentu. Náš záběr je velmi široký. Jsou u nás oblasti, kterým říkám daleký venkov, kde se informace dostávají se zpožděním i v důsledku slabší internetizace. Ve vesnicích, které jsou koncové a školy jsou dál, rodiče ani nemají čas vnímat, že svým dětem mohou pomoci. Nemají informaci, že stačí zajít za odborníkem a ten jim pomůže a usměrní je. Je to o informacích, o šíření informací, o spolupráci. A já vidím v práci našeho dětského parlamentu, že málo spolupracujeme, nebo možná neumíme spolupracovat, protože si hrajeme každý hodně na svém písčku a potom i rodina a všechna témata, která tu byla prezentována, se nemůžou posunout dopředu, protože hodně lidí to dusí v sobě, řeší to radami nekompetentních společenství, které se setkávají v hospodě u piva. Zalijí to alkoholem, nadávkami, nebo si najdou umělého viníka, který za to může. To jsou témata, která je třeba šířit, informovat o nich, navzájem je propojovat. Možná, až se z této spolupráce a z těchto diskuzí zachrání několik dětí a rodin, tak to bude smysluplné. Myslím si, že do budoucna bude takovéto práce třeba víc a víc.

Karel Hennhofer

Na závěr se o mikrofon podělíme trošku volněji. Než řeknu úplný závěr, tak bych vám ještě promítl ve stručnosti to, co dělá Křesťanská akademie mladých. Je to občanské sdružení, organizace, která vznikla na začátku 90. let. Naším záměrem je sloužit společnosti a církvi v ČR. Jsme zaměřeni na mladé lidi, toužíme vidět mezi mladými lidmi takové zvláštní hnutí. Viděl jsem jednou, jak na plovárně jeden člověk začal skákat a lidé si říkali, to je blázen, co to dělá. Všichni se opalovali nebo plavali v klidu ve vodě. A když už dlouho a vytrvale skákal, tak se k němu přidali další dva lidé a skončilo to tak, že skákali všichni. To byla pro mě ukázka toho, že přestože někdy na začátku vypadáme jako blázni, i to co děláte vy je někdy průkopnické, tak to stojí za to, pokud jste přesvědčeni, že to je správné. Nějakou dobu to trvá, ale pak se k vám přidají i ostatní. My víme, že to hnutí nemůžeme způsobit my. Chceme k tomu ale přispět, také vy do toho přispíváte. To, co jsme tady viděli - X camp, nebo další aktivity, to je skvělé. A toužíme po tom, aby to hnutí našlo svůj domov v církvi a mladí lidé proměňovali společnost. Mládež ve věku 15-25 na základě hodnot jakými jsou víra, úcta, integrita a kvalita. Kořeny naší organizace sahají do doby, kdy Dave Patty, syn jednoho misionáře, který pracoval s mládeží na amerických základnách v Německu a poté na Filipínách, vnímal po pádu železné opony od Pána Boha povolání přijít sem a pracovat s mládeží v ČR.

Jako Křesťanská akademie mladých jsme součástí americké organizace, která se jmenuje Josiah Venture, která působí v 11 zemích střední a východní Evropy. Celá inspirace té služby je v králi Jošiášovi, který se stal králem v 16- ti letech a který našel boží slovo. Když ho četl, tak si říkal: „Žili jsme úplně špatně“.

Litoval toho, co udělali špatně, a zavázal se následovat božích rad, které nám Pán Bůh zanechal v bibli.

Když se podíváte na naše stránky, tak tam najdete přehled služeb a další. V letech 2006 - 2010 se natáčel a v České televizi na ČT 2 promítal pořad Exit316, který přinášel aktuální témata, to, co mladí lidé řeší, zajímavou formou. Dnes jej máme v podobě sad DVD. Objednávají si to školy jako preventivní program a dodnes je natočených více než 80 dílů. Na to navazuju taky Exit kluby. Mladí lidé se setkávají v různých městech, vytvářejí kluby kolem kofoly, chipsů. Povídají si o aktuálních tématech, jak žijí, mají takový pokec. Ale jsou tam i biblické hodnoty, kempy, anglické kempy, kdy angličtina je stále zajímavý jazyk k učení. Přijíždějí mladí Američané spolu s mladými Čechy, dávají se dohromady. Ročně pořádáme asi 27 anglických kempů, kde se poznávají mladí lidé z různých kultur, hrají spolu sporty, učí se angličtinu, večer mají zase diskusní témata založená na biblických hodnotách. Je to místo, kde můžeme předávat biblické hodnoty. Poměrně novou službou je služba Fusion, to je hudební služba, kde vytváříme nejenom pěvecké sbory. Mladí lidé se učí zodpovědnosti, učí se zpívat, učí se hrát na různé nástroje. Největší zkušenosti máme v Havířově, kde to město už rozpoznává jako preventivní program kriminality. Je to velmi kreativní. Mladí lidé to mají rádi, vytváříme jim zdravé prostředí. Místo toho, aby chodili do hospod, tak chodí na Fusion. Jsme taky zapojeni do projektu etické výchovy.

Celkem vlastně v KAMu pracuje 43 pracovníků a 13 misionářů - mladých lidí ze zahraničí, kteří se učí česky, někteří se tady dokonce oženili, vdaly. Samozřejmě součástí křesťanské pomoci je i tento hotel jako zázemí, ve kterém jsou pořádány různé akce. Působíme po celé ČR, většinou ve vztahu s místními církvemi, sbory. Mladé lidi bychom chtěli vidět usměvavé, radostné. Více informací můžete najít na www.kam.cz.

Druhý příspěvek je můj osobní. Nedávno jsem byl požádán o to, abych řekl něco k tématu Rodina a trvalé hodnoty. Byl jsem požádán, abych řekl, co pro mě znamená rodina. Pro mě je rodina základní věc. Je to cihla, základní stavební jednotka domu. Je to buňka, živý organismus a je to taky smlouva, závazek. Když jsem byl malý kluk, tak jsme neměli ideální rodinu. Táta často pil a já jsem říkal: „Mamko, rozved' se s ním, ať máš klid, ať se nemusíš hádat, ať to nemusíš poslouchat. Ty budeš mít klid, já budu mít klid.“ A ona říkala: „Ne, já nemůžu, protože vím, koho jsem si vzala, dala jsem mu závazek a taky vím, že jsem dala závazek Pánu Bohu. Takže nezlob se, já nemůžu.“ Když jsem se ženil a odcházel jsem, tak jsem jí poděkoval za to, že to vydržela a tátovi jsem poděkoval za to, co mi věnoval, i přestože byly problémy, za to, že mě podporoval, že mě vozil na různé sportovní akce a byli mi dobrým příkladem. Ze střední školy si pamatuju málo věcí, ale kdybyste mě vzbudili o půlnoci, tak si pamatuju z občanské nauky, i když to byl velmi nudný předmět, tuhle větu: Rodina je základem státu. Víím, že to bylo vpravo dole na stránce, nevím už, která stránka to byla, ale tohle si prostě pamatuju. Zůstalo to ve mně a já to vidím jako puzzle. Fungující rodina je základem fungujícího státu.

To se promítá i do ekonomiky. Stát je vlastně taky jako rodina. A celý rozpočet jsou věci, které máme společné jako český národ. Je tady zdravá tendence přesunu velké zodpovědnosti státu spíš na osobní odpovědnost, kterou jsem měl možnost taky poznat nedávno, když jsem byl v USA. Schválně zmiňuji Spojené státy, protože jsem byl nemile překvapen. Obecně je tam více křesťanů než u nás, církev je tam na každém rohu. Byl jsem šokován, když se mě tady ptali, co mě zaujalo na Americe, z čeho jsem byl překvapen. Tak jsem jim řekl, že velké budovy mě nezajímají, velká auta mě nezajímají, mě zajímá to, co žijí lidé. A vy jste mi řekli, že tady máte mnohem víc křesťanů než u nás a zároveň mi říkáte, že ve statistikách máte 50% rozvedených manželství stejně jako u nás. Já si pamatuju, že před dvaceti lety to bylo 30%, dneska je to 50%. Nehledě na to, kolik je druhých rozvedených manželství a nehledě na to, kolik těch, kteří zůstávají v manželství, je nefunkčních. Tak tohle to mě opravdu šokuje. Na základní škole v Americe jsem měl možnost mluvit o rodině a ty děti poslouchaly jako hodinky a byly moc rády. Říkal jsem jim: „Važte si toho, že máte zdravou rodinu a zdravé rodiče.“ Někdo tady říkal, že rodina je, až když jsou děti. To jsem tam říkal taky a je jeden biblický verš, který říká, že teprve pak je to dobrodružství, až když jsou děti. A čím více dětí, tím víc je to dobrodružné. A čím jsou šípky v ruce bohatýra, tím jsou synové zplozeni v mládí. Když jsem neměl děti, seděl jsem na Vyšehradě v Praze a brečel jsem a volal: „Pane Bože dej mi děti, protože toužím po tom, aby mohly jednou zasáhnout dál, než já.“ Když jsem byl mladý, tak jsem slyšel, že mládí má zelenou. Nevěděl jsem, co to znamená, ale dnes to říkám taky. Ale my je potřebujeme nějak formovat, zaostřit, nasměrovat a to může plnit jediné rodina a všechny aktivity, které tady byly zmíněny.

Když jsem přemýšlel o rodině a o tom, co pro mě znamená, tak jsem si říkal, že rodina znamená předávání dědictví. Je to jakoby řetěz. O rodině můžeme mluvit, až když jsou překlenuty tři generace. Děti, rodiče,

prarodiče. A to je teprve rodina. Na tom se teprve osvědčí, jak rodina funguje. Někdo tady zmínil, že je vděčný za to, že v jeho rodině, v rodině jeho dětí, rodičů i prarodičů nebyl nikdo rozvedený. A to je teprve test opravdu fungující rodiny. Rodina má historii, to, co přebíráme od prarodičů. Já jsem měl jenom jednu babičku, protože oba dědové zemřeli ve válce a druhá babička opustila mého tátu, ještě když byl malý. Uvědomil jsem si, jak je významný aspoň jeden prvek z historie. Že já jsem nepřebral žádné finanční dědictví, ale moje babička se za mě modlila. A na základě jejích modliteb jsem mohl poznat boží lásku. Rodina je to, co žijeme jako současnost, co prožíváme, co dokážeme převzít. A rodina je také to, co dokážeme předat do budoucnosti našim dětem a našim vnukům. Rodina je pro mě místem úspěchu, požehnání, ale taky selhání. A my máme právo na selhání, protože víme, že v rodině můžeme zažít milost a odpuštění. Pokud je v rodině týrání, tak budou děti z rodin utíkat, ale pokud je tam milost a odpuštění, tak to buduje vztah k rodičům. Nebál bych se zdravé konkurence, třeba i facebooku. Nechte facebook facebookem, on chce vydělávat, ale chtějme udržet to, co máme udržet. A pro mě rodina je místem lásky a pokoje, rozpoznávání dobrého a zlého. Ale jak to stavět?

Myslím si, že to není lehký úkol a proto chci poděkovat všem, kteří tady mluvili i těm, kteří tady nemluvili. Já vám nahlas děkuji, všem, kteří se věnujete rodinám, cokoliv jste udělali. A prosím vás, dělejte to dál, protože to jsou malé cihly, ze kterých se potom skládá jednotlivá rodina. Díky vám. Ale myslím si, že nám chybí ještě jedna věc a nestydím se to tady říct. Myslím si, že rodina nemůže fungovat, pokud nebereme vážně a s úctou jejího autora. Protože v zákoně se říká, co je institut profesionální rodiny nebo profesionální péče. Ale rodina je boží institut. Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, jako muže a ženu.

Často mluvíme o lásce, myslím si, že mladí lidé a rodiny potřebují vědět, co je opravdová láska, že to není zamilovanost, že to není jenom sex, ale že to je mnohem, mnohem víc. Ale kdo z nás zvládne být trpělivý, laskavý, nezávidět, nevychloubat se, nebýt domýšlivý, nejednat nečestně, nehledat jenom svůj prospěch, nenechat se vydráždit, nepočítat křivdy, neradovat se ze špatnosti, radovat se z pravdy, vydržet, věřit, mít naději? Myslím si, že to samo o sobě není možné. Potřebujeme autora, potřebujeme jeho návod, potřebujeme se vrátit do bible. Tam je tolik věcí o výchově, co potřebujeme my sami, abychom mohli lásku předávat. A tak si myslím, že rodina potřebuje držet pohromadě. Jedné mé kamarádce jsem vykládal o Pánu Bohu, ona uvěřila, její přítel uvěřil, šla do manželství a pár dnů před vstupem do manželství, před svatbou mi volala a říká: „Karle, já nevím, jestli to zvládnou, když vidím, kolik lidí je rozvedených. Když vidím, jaké problémy, jaké těžkosti lidé řeší. Když vidím, jak je to náročné s dětmi. Nevím, jestli do toho mám jít“. Řekl jsem jí: „Nechod' do toho, pokud to chcete zvládnout sami dva. Ale pokud počítáš s tím, že Pán Bůh vás ochrání a provede životem, tak můžete žít nádherné manželství po celý život ve věrnosti a s ním zvládnout všechny těžkosti.“

Myslím si, že potřebujeme Pána Boha do našich životů a dovolte mi, abych se na závěr pomodlil, protože jsme do této diskuze zatím nezapojili Pána Boha jako autora. Pane Bože, já ti na prvním místě děkuju za to, že ty jsi nás stvořil, že jsi nám dal život, že u tebe se můžeme učit, co je to láska, co je to úcta, co to znamená milovat bez podmínek. Protože můžeme dávat a investovat do našich rodin jenom to, co máme a já ti děkuju za to, že ty jsi zdrojem. Ty jsi zdrojem, pramenem a pokladem všech věcí, které potřebujeme k životu. Já tě prosím o to, abys nám odpustil tam, kde na tebe zapomínáme nebo tě ignorujeme. A já tě prosím o to, abys našel v rodinách otevřené dveře a abys nám pomohl obnovit fungující rodinu v tomto národě. Amen.

Jan Tomiczek

Chtěl bych poděkovat za závěrečné slovo hostiteli a děkuji všem za účast v dnešním programu.

Program druhého dne konference probíhal samostatnou diskusí dvou pracovních skupin nad jednotlivými body Programu obnovy rodiny. Závěry této diskuse jsou uvedeny dále.

Návrhy pracovních skupin k POR, Malenovice 8. 11. 2011

Vedoucí skupiny I., body 1. – 5. – Ing. arch. Martin Říha, Společnost pro trvale udržitelný život
Zapisovatel skupiny I – Mgr. Martin Hořínek, Charita Český Těšín

- 1. Rodina a Veřejná zpráva**
 - vytvářet podmínky pro optimální rozvoj rodin a usilovat o to, aby obec byla přátelská rodině
- 2. Rodina a legislativa**
 - na prvním místě zdůraznit, že „již Ústava deklaruje rodině její nezastupitelné místo“
 - úcta a řád – principy, které jsou apriorní pro tvorbu legislativy
 - zajistit schválení takových prorodinných zákonných norem, aby vytvářely předpoklady pro harmonický rozvoj rodiny
- 3. Rodina a Škola**
 - podporovat ve školách prorodinnou výchovu, nejen obecně, ale jako prioritní úkol pro vedení samospráv obcí ve „svých“ školách
- 4. Rodina, Zdravotnictví + Sociální péče**
 - změnit název bodu na Rodina, Zdraví a Sociální péče
 - každý člověk ať přijme zodpovědnost za sebe a za své zdraví jako hlavní prioritu
 - i v malých obcích by měla být zajištěna dostupnost základní péče, jak zdravotní, tak sociální
 - upřednostňovat formy, které jsou nejbližší rodině a přirozenému prostředí (např. náhradní rodinná péče)
 - negovat postoj spoléhání se na stát jako toho, kdo se má o potřebné postarat
 - propagovat především podporu pomoci k svépomoci
- 5. Rodina a Média**
 - veřejnoprávní média mají zodpovědnost za formativní působení v tom smyslu, že *zdravá fungující rodina je ideálem a ne raritou*
 - je zapotřebí, aby média nastavovala věrné zrcadlo a nikoli předávala populární zkratky
 - vnímat vlnu nových médií a technologií jako možnost, nikoli hrozbu, možnost k šíření pozitivních příkladů dobré rodinné praxe
 - změnit tendenci ukazování negativních příkladů v lákavém formátu
 - nabízet a využívat možností médií k šíření pozitivního obrazu rodiny
 - využívat moderní komunikační technologie k šíření pozitivních prorodinných příkladů

Základní připomínka skupiny I – v původních formulacích jednotlivých bodů POR je mnoho negativistických vět, což nepůsobí dobře.

Vedoucí skupiny II – body 6. – 10. – Ludmila Liberdová, VIRTUS o. s. – Centrum sebepoznání a tvořivosti, Jeseník

- 6. Rodina a Vzory**
 - rozšířit okruh vzorů, ne pouze matka a otec
 - hledat celospolečenské vzory
 - učitelé jako vzory, úloha školy pro představení vzorů dětem
 - problém definice systému hodnot, na základě kterého lze definovat vzory
 - slabý článek ve věci vzorů jsou muži – otcové rodin (žité otcovství)
 - hledat způsob, jak představit mladým lidem vzory dneška – filmy, semináře
 - snaha být malými a třeba i nedokonalými vzory

7. Rodina a Bioetika + Psychologie

- kombinace osvěty, výchovy a psychoterapie, spojovat tyto tři nástroje a ne je oddělovat
- hledat vhodnou formu a prostředí, kde se tyto nástroje dají spojit
- starostům chybí jednoduché a přehledné informace o nabízených možnostech různých organizací zabývajících se touto problematikou

8. Rodina a Práce

- usilovat o neděli jako sváteční den, den bez práce, zavřené obchody
- realizace a podpora auditů rodina a zaměstnání

9. Rodina a Prostředí pro život

- samospráva by měla dát celospolečenskou objednávku vládě/státu na vznik smysluplné rodinné politiky
- rodina je základem pro trvale udržitelný rozvoj společnosti

10. Rodina a trvalé hodnoty

- spojit společné síly při přípravě na partnerský život/manželství (církve, obce, specializované organizace)
- připravit podklady pro předmět rodinné výchovy pro základní školy, prosazovat pozitivní přístup k předmětu rodinné výchovy
- pracovat s novými rodinami v obcích, vytváření pocitu „domova“, začlenění do obecního společenství, znalosti o svém bydlišti a jeho okolí, sounáležitosti

Zapisovatel skupiny II – Rostislav Kožušník, předseda svazku obcí Region slezská brána a starosta obce Řepiště: „Byl bych rád, kdyby výsledkem všech těchto aktivit Programu obnovy rodiny byl soubor konkrétních jednoduchých opatření a aktivit k jednotlivým tématům, které by umožňovaly je nabídnout starostům a zastupitelům obcí jako návod a zároveň příklad prorodinné politiky. Obdobně jako tomu bylo a je u Programu obnovy venkova, který také začínal z potřeby něco dělat pro venkov a nadšení skupiny lidí.“

Fotodokumentace

Přednes prezentací prvního dne konference

STATISTIKY 2009

Kojenecké ústavy, DD pro děti do 3 let:	1391 dětí
Dětské domovy, vých. a diag. ústavy:	7878 dětí
Domovy pro děti se zdrav. postižením:	1107 dětí

Celkem **8989 dětí**

Počet přijatých dětí do zařízení	1966 dětí
Počet umístěných dětí	1391 dětí

- Osvojení (adopce): **500 dětí** / > 2000 žadatelů
- Pěstounská péče: **850 dětí** / 750 žadatelů

Zaujetí pracovních skupin druhého dne konference

Formulace závěrů konference

